

JURIDISKA FAKULTETEN
vid Lunds universitet

Olivia Sandin

Kapitalkravets toppar och dalar

Från borgenärsskydd till seriositetsspärr

JURM02 Examensarbete

Examensarbete på juristprogrammet
30 högskolepoäng

Handledare: Per Samuelsson

Termin för examen: Period 1 HT2020

Innehåll

SUMMARY	1
SAMMANFATTNING	3
FÖRORD	5
FÖRKORTNINGAR	6
1 INLEDNING	7
1.1 Bakgrund	7
1.2 Syfte och frågeställningar	8
1.3 Avgränsningar	9
1.4 Metod och perspektiv	10
1.5 Material	11
1.6 Forskningsläge	11
1.7 Disposition	13
1.8 Terminologi	14
2 AKTIEKAPITALET GRUNDER OCH HISTORISKA MINIMINIVÅER	17
2.1 Aktiebolagsformen	17
2.2 Aktiekapitalet	18
2.3 Aktiekapitalets historiska miniminivåer	19
2.4 Kapitalkravets nivåer i förhållande till dagens penningvärde	20
2.5 Kapitalskyddsregler	22
2.5.1 Tvångslikvidation	22
2.5.2 Värdeöverföring	23
3 KAPITALKRAVSREFORMERNA	25
3.1 1895 års aktiebolagslag	25
3.1.1 Bakgrund	25
3.1.2 SOU 1895:1	26
3.1.3 Prop. 1895:6	26

3.1.4	Särskilda utskottets memorial nr 1 vid 1895 års riksdag	27
3.1.5	Riksdagens protokoll 1895:32, andra kammaren, n:o 32	28
3.1.6	Sammanställning: rättspolitiska intressen, ändamål och funktioner	29
3.2	1910 års aktiebolagslag	30
3.3	1944 års aktiebolagslag	31
3.3.1	Bakgrund	31
3.3.2	SOU 1941:8–9	31
3.3.3	Prop. 1944:5	32
3.3.4	Första särskilda utskottets utlåtande nr 1 vid 1944 års riksdag	32
3.4	1973 års aktiebolagslag	33
3.4.1	Bakgrund	33
3.4.2	SOU 1971:15	33
3.4.3	Remissinstansernas svar	35
3.4.4	Prop. 1973:93	36
3.4.5	Penningvärdets utveckling	37
3.4.6	Rättspolitiska aspekter	38
3.5	1995 års reformer	39
3.5.1	Bakgrund	39
3.5.2	SOU 1992:83	40
3.5.3	Remissinstansernas svar	41
3.5.4	Prop. 1993/94:196	42
3.5.5	Penningvärdets utveckling	43
3.5.6	Rättspolitiska aspekter	44
3.6	2010 års reformer	45
3.6.1	Bakgrund	45
3.6.2	SOU 2008:49	46
3.6.2.1	Borgenärsskydd	46
3.6.2.2	Kapitalanskaffning	47
3.6.2.3	Seriositetsspär	48
3.6.2.4	Lagstiftningskonkurrens	49
3.6.2.5	Främjande av företagandet	49
3.6.2.6	Bestämmelserna om tvångslikvidation	50
3.6.2.7	Utredningens förslag	51
3.6.3	Remissinstansernas svar	52
3.6.4	Prop. 2009/10:61	53
3.6.5	Rättspolitiska aspekter	55
3.7	2020 års reformer	57
3.7.1	Bakgrund	57
3.7.2	Ds 2019:6	58
3.7.2.1	Företagandet	58
3.7.2.2	Borgenärsskydd	59
3.7.2.3	Principen om frihet från personligt betalningsansvar	59
3.7.2.4	Seriositetsspär	60
3.7.2.5	Bestämmelserna om tvångslikvidation och värdeöverföring	61
3.7.2.6	Promemorians förslag	61
3.7.3	Remissinstansernas svar	62
3.7.4	Prop. 2019/20:21	64
3.7.5	Penningvärdets utveckling	67
3.7.6	Rättspolitiska aspekter	68
4	LAGSTIFTARENS PRIORITERINGAR	70

4.1	Inledning	70
4.2	Ökningar av kapitalkravet	70
4.2.1	Från 5 000 kronor till 50 000 kronor	70
4.2.2	Från 50 000 kronor till 100 000 kronor	71
4.3	Sänkningar av kapitalkravet	73
4.3.1	Från 100 000 kronor till 50 000 kronor	73
4.3.2	Från 50 000 kronor till 25 000 kronor	74
4.4	Slutsatser	75
5	KAPITALKRAVETS ÄNDAMÅLSENLIGHET	78
5.1	Inledning	78
5.2	Kapitalkravets nya nivå och etableringshindret	78
5.3	Seriositetsspärren	82
5.4	Sammanfattande synpunkter	84
6	AVSLUTANDE REFLEKTIONER	87
	BILAGA A	90
	BILAGA B	96
	KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	97
	RÄTTSFALLSFÖRTECKNING	105

Summary

Since 1895, the Swedish Companies Act (2005:551) has a required minimum share capital in private limited companies. The requirement level since that time has been subject to change. The most recent change was a reduction of the required level of the minimum share capital requirement from 50,000 SEK to 25,000 SEK, which took effect on January 1, 2020. The proposal regarding the reduction received a great deal of attention in the media. Some of the attention was positive and some was negative. Due to the reduction and the disagreement characterizing the proposal's response, a discussion about the legal capital requirement rules is relevant. Therefore, this essay is based on an analysis of the requirement for the minimum legal capital in private limited companies in Chapter 1, 4–5 § of the Swedish Companies Act.

This essay has two main purposes. The first one is to examine the interests and reasons behind the requirements of a minimum share capital from the time when the provisions were implemented until today. The other purpose is to evaluate whether the result of the recent reduction of the minimum required share capital is appropriate and suitable.

The analysis of current law is done by using the framework of the formal dogmatic approach and traditional legal sources. To enable a broad and thorough analysis of the requirement of a minimum share capital from its introduction to today; a historical perspective is also applied. In addition to this, a critical perspective is applied during the course of the essay to identify and compare the political standpoints and considerations that were used to determine the lowest permitted level of share capital. Finally, a critical perspective is applied in order to make a final analysis and evaluation of the appropriateness of the capital requirement.

In conclusion, this essay displays how the legislator has motivated the changes to the requirement of the minimum share capital in private limited

companies on various grounds. The minimum legal capital has not only been changed to maintain the functions of the requirement. Neither has the interest in increased fulfillment of purpose and efficiency been decisive for the minimum legal capital's level. Instead, the legislator has been prioritizing differently between new political standpoints and the intended and actual functions of the minimum share capital rule. It is also clear that the recent reduction of the required minimum share capital has not brought the provision closer to fulfilling its original purpose in an efficient manner.

Sammanfattning

Den svenska aktiebolagslagen (2005:551) har sedan år 1895 ställt upp ett krav på ett lägsta tillåtet aktiekapital i aktiebolag. Kravets nivå har både höjts och sänkts från kravets införande till idag. Den senaste ändringen trädde ikraft den 1 januari 2020 då aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå i privata aktiebolag sänktes från 50 000 kronor till 25 000 kronor. Förslaget om en sänkning fick stor medial uppmärksamhet och såväl positiva som negativa reaktioner rapporterades. Med anledning av den senaste sänkningen och den oenighet som präglade förslaget respons är en diskussion kring kapitalkravsreglerna aktuell. Därför tar följande framställning sin utgångspunkt i en utredning av 1 kap. 4–5 § aktiebolagslagen och kravet på lägsta tillåtna aktiekapital i privata aktiebolag.

Framställningen har två huvudsyften. Det första huvudsyftet är att utreda vilka intressen och anledningar som legat till grund för aktiekapitalets olika lägsta tillåtna nivåer från kravets införande till idag. Det andra huvudsyftet är att utvärdera den nya sänkningen och aktiekapitalets nuvarande lägsta tillåtna nivå i privata aktiebolag i förhållande till dess nivå av ändamålsuppfyllelse.

Utredningen av gällande rätt görs med hjälp av den rättsdogmatiska metoden och traditionella rättskällor. För att möjliggöra en bred och grundlig analys av kapitalkravet från dess införande till idag används också ett historiskt perspektiv. Utöver detta appliceras under framställningens gång ett kritiskt perspektiv för att identifiera och jämföra de rättspolitiska intressen och överväganden som legat bakom aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå. Slutligen tillämpas ett kritiskt perspektiv för att kunna göra en avslutande analys och utvärdering av kapitalkravets ändamålsenlighet.

Sammanfattningsvis visar framställningen på hur lagstiftaren på olika sätt motiverat ändringarna av aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå. Kapitalkravets nivå har inte enbart ändrats i syfte att upprätthålla kravets funktioner. Intresset

av ökad ändamålsuppfyllelse och effektivitet har inte heller varit ensamt avgörande för vilken miniminivå kapitalkravet fastställts till. Istället kan urskiljas hur lagstiftarens prioriteringar mellan nya rättspolitiska intressen, kapitalkravets bakomliggande ändamål och kravets funktioner varierat under årens gång. Resultatet av lagstiftarens skiftande agenda är en övergång från ett kapitalkrav med ett starkt borgenärsskydd till ett krav med en svag och ifrågasatt seriositetsspärr.

Förord

Juristprogrammets fyra och ett halvt år börjar lida mot sitt slut. Det är dags att byta in den trånga skolbänken mot ett ergonomiskt anpassningsbart skrivbord. Innan dess har jag dock många personer att tacka.

Tack till min familj och mina vänner som stöttat mig från juristprogrammets början till dess slut. Alla samtal om framgångar, stress, stolthet och prestationsångest resulterade i att jag nu skriver ett förord till min examensuppsats.

Tack till Pendlar-gänget & Co som förgyllt min tid i Lund och peppat mig genom otaliga timmar på tåg mellan Ramlösa och Lund termin efter termin.

Tack till Advokatfirman Lindahl i Helsingborg för en fantastisk start in i arbetslivet och en tidig inblick i juristbranschen. Utan detta hade min examensuppsats författats i ett helt annat ämne.

Sist men inte minst, tack till Per Samuelsson för värdefull och konkret vägledning under arbetets gång.

Helsingborg den 7 januari 2020

Olivia Sandin

Förkortningar

ABL	Aktiebolagslag (2005:551)
Ds	Departementsserien
EES	Europeiska ekonomiska samarbetsområdet
EU	Europeiska unionen
EU-domstolen	Europeiska unionens domstol
EG-domstolen	Europeiska gemenskapernas domstol
Kungl. Maj:t	Kunglig Majestät
Prop.	Proposition
SFS	Svensk författningssamling
SOU	Statens offentliga utredningar
SvJT	Svensk Juristtidning

1 Inledning

1.1 Bakgrund

För att en företagare ska kunna nyttja aktiebolagsformen och dess fördelar måste 1 kap. 4–5 § aktiebolagslagen (2005:551), ABL, uppfyllas. Bestämmelserna innebär ett krav på ett lägsta tillåtet aktiekapital i privata aktiebolag. Kapitalkravet infördes år 1895 och har under årens gång varit föremål för såväl höjningar som sänkningar. Den senaste ändringen av kapitalkravets miniminivå trädde ikraft den 1 januari 2020 då aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå i privata aktiebolag sänktes från 50 000 kronor till 25 000 kronor.¹

I samband med förslaget till nämnda sänkning skildrades flera kritiska röster i medierapporteringen och förslagets respons präglades av oenigheter under remissbehandlingen. Vissa remissinstanser riktade kritik mot sänkningen och menade att förslaget skulle innebära att kapitalkravet skulle förlora sin betydelse. Andra lovordade densamma och var av åsikten att förslaget inte skulle få några märkbara konsekvenser för varken kapitalkravets bakomliggande ändamål eller funktioner.²

Med anledning av förslagets varierande respons är det aktuellt med en diskussion kring den senaste sänkningen av kapitalkravets nivå i förhållande till kravets ändamålsenlighet. Av samma anledning är en historisk genomgång av kapitalkravet och dess ändringar intressant. Varför infördes kravet från första början? Kvarstår kravets historiska bakomliggande ändamål och funktioner än idag?

---

¹ Se prop. 2019/20:21.

² Se prop. 2019/20:21 s. 8.

1.2 Syfte och frågeställningar

Följande framställning har två huvudsyften. Det första huvudsyftet är att utreda vilka bakomliggande ändamål, funktioner och rättspolitiska intressen som legat till grund för kravet på ett lägsta tillåtet aktiekapital i aktiebolag genom tiderna samt hur lagstiftarens prioritering mellan dessa faktorer speglats i kravets fastställda nivå. Här måste kapitalkravets bakomliggande ändamål och funktioner från kravets införande till den senaste ändringen år 2020 identifieras. På samma sätt måste lagstiftarens rättspolitiska intressen och överväganden kring kapitalkravet identifieras. Därefter kan lagstiftarens prioritering mellan aktuella rättspolitiska intressen och kapitalkravets historiskt viktiga ändamål och funktioner urskiljas och sättas i relation till kravets olika fastställda nivåer.

Framställningens andra huvudsyfte är att utvärdera 2020 års kapitalkravssänkning och aktiekapitalets nuvarande lägsta tillåtna nivå i privata aktiebolag i förhållande till dess nivå av ändamålsuppfyllelse. Här måste kapitalkravets identifierade ändamål och funktioner sättas i relation till 2020 års sänkning. Därefter kan kapitalkravets nya nivå diskuteras och utvärderas i förhållande till dess ändamålsuppfyllelse.

För att uppfylla ovan nämnda syften kommer den aktuella framställningen ägnas åt att besvara följande frågeställningar:

- (i) Vilka ändamål och funktioner har legat bakom aktiebolagslagens krav på ett lägsta tillåtet aktiekapital från kravets införande år 1895 till dess senaste ändring år 2020?
- (ii) Vilka rättspolitiska intressen har legat bakom ändringarna av aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå från kravets införande år 1895 till den senaste ändringen år 2020?

- (iii) Hur har lagstiftarens prioritering mellan rättspolitiska intressen och kapitalkravets bakomliggande ändamål samt funktioner speglats i kapitalkravets olika nivåer genom tiderna?
- (iv) Är aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå i privata aktiebolag år 2020 ändamålsenlig?

1.3 Avgränsningar

Den aktuella framställningen behandlar enbart frågor om aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå i privata aktiebolag, varför publika bolag inte omfattas. Detta gäller från det att uppdelningen mellan publika och privata aktiebolag infördes år 1995. När ändringar som genomfördes innan år 1995 diskuteras görs detta i förhållande till samtliga aktiebolag som omfattades av den aktuella lagregeln.

Inte heller de finansiella aktiebolag som genom lag har särskilda krav på ett lägsta aktiekapital behandlas i framställningen. Ett exempel på ett sådant särskilt krav är att aktiekapitalet i ett bankaktiebolag ska bestämmas med hänsyn till den planerade rörelsens omfattning och art.³

Vidare behandlas endast svensk aktiebolagsrätt i framställningen. Avgränsningen syftar till att utredningen ska vara kärnfull och tydlig samt anpassad till framställningens innehåll och den givna tidsramen. Av samma anledning avgränsas den svenska aktiebolagsrätten till de delar av kapitalskyddssystemet som är mest relevanta för att besvara framställningens frågeställningar. Reglerna om aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå, tvångslikvidationsbestämmelserna och reglerna om värdeöverföring omfattas därmed. Kapitalskyddets övriga bestämmelser, det vill säga reglerna om vinstutdelning, förvärv av egna aktier, minskning av aktiekapital och

---

³ Se 10 kap. 2 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.

reservfond samt låneförbud, faller utanför framställningens ramar och kommer därför inte behandlas.

1.4 Metod och perspektiv

För att besvara frågeställningarna genomförs en traditionell rättsvetenskaplig undersökning på området för aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå. Här används den rättsdogmatiska metoden som ett verktyg för att utreda och beskriva *de lege lata*. Detta görs i kombination med ett historiskt samt ett rättspolitiskt perspektiv, vilket möjliggör en efterföljande jämförelse mellan lagstiftarens överväganden och rättspolitiska intressen genom tiderna. Med hjälp av förarbetena bakom kapitalkravets ändringar identifieras rättspolitiska argument och överväganden som legat bakom såväl själva kravets existens som dess höjningar och sänkningar.

Efter det att frågan om gällande rätt klarlagts går framställningen vidare till en utvärdering och diskussion kring huruvida aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå år 2020 är ändamålsenlig eller inte. Enligt Kaldal och Sjöberg måste den som vill utvärdera något ha en måttstock av något slag som utgångspunkt för sin diskussion. De beskriver även att ”givna utgångspunkter för måttstockar inom juridiken finns i de värderingar som är inbyggda i rättsordningen och de ändamål som anses ligga bakom en viss lagstiftningsprodukt”.⁴ I den aktuella framställningen används därför lagstiftarens uttalade målsättningar med lagstiftningen som en måttstock för utvärderingen av kapitalkravets ändamålsenlighet. I kombination med detta tillämpas ett kritiskt perspektiv för att kritisera vad som framkommit genom den rättsdogmatiska metoden samt möjliggöra en diskussion kring huruvida kravet är ändamålsenligt eller inte.⁵

---

⁴ Se Kaldal & Sjöberg, s. 35–36.

⁵ Jfr Kleineman, s. 40.

1.5 Material

Materialet som används i den aktuella framställningen består av traditionella rättskällor. Centralt för utredningen av kapitalkravets ändamål och funktioner samt bakomliggande rättspolitiska intressen är förarbetena bakom kravet och dess ändringar. Uttalandena i förarbetena används inte i framställningen som konkreta sanningar eller bevis på faktiska funktioner i samhället, utan användningen av förarbetena syftar till att belysa lagstiftarens uppfattning om kapitalkravet och dess funktioner i praktiken. Vilka delar av förarbetena som används har anpassats efter dess innehåll och värde för den aktuella tidsperioden. Utöver detta används också lagtext och juridisk doktrin för att utreda och beskriva gällande rätt.

När det kommer till utvärdering och analys av kapitalkravets ändamålsenlighet används särskilt de remissvar som framkommit genom kravets ändringar för att visa på såväl kritik mot förslagen som lovordande av lagstiftarens förslag. Det finns dock sällan tillgängliga kopior av remissinstansernas svar tidigare än 2010. Därför hänvisas i framställningen ofta till den relevanta propositionen för återgivande av remissvarens innehåll och inte till originaldokumenten.

1.6 Forskningsläge

Den senaste sänkningen av aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå i privata aktiebolag trädde ikraft den 1 januari 2020. Då kapitalkravets miniminivå är relativt ny har effekterna av sänkningen ännu inte utvärderats i någon större mån. Sänkningen har av denna anledning inte heller avhandlats i den juridiska litteraturen. Däremot har det aktiebolagsrättsliga kapitalskyddssystemet, som bland annat består av kapitalkravet, behandlats i ett flertal sammanhang. Jan Andersson har exempelvis med sin bok *Kapitalskyddet i aktiebolag: En kritisk lärobok* tillhandahållit en överskådlig bild av reglerna kring

värdeöverföringar till aktieägare och andra under bolagets bestånd.⁶ Vidare har Erik Nerep i *Aktiebolagsrättsliga studier – särskilt om kapitalskyddet* fördjupat sig i några av kapitalskyddets borgenärsskyddsregler.⁷ I samband med nämnda utredningar kring kapitalskyddssystemet har även aktiekapitalets funktioner diskuterats i viss mån. Exempelvis diskuterar Andersson aktiekapitalets funktion som borgenärsskydd i förhållande till reglerna om värdeöverföringar och tvångslikvidationsbestämmelserna.⁸ Aktiekapitalets funktioner har dock främst utretts i förarbetena till de olika kapitalkravsändringarna.⁹

Det finns vidare en del examensuppsatser som behandlar bestämmelserna om aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå i privata aktiebolag. En vanligt förekommande diskussionspunkt är betydelsen av aktiekapitalets funktion som borgenärsskydd, se till exempel Sara Andersson *MINIMIAKTIEKAPITALET I PRIVATA AKTIEBOLAG - borgenärsskydd eller papperskonstruktion?* från år 2015 samt Tobias Wiberg *Ett aktiekapital till nytta för vem? Aktiekapitalets funktion som skydd för bolagets borgenärer och som spärr för ogenomtänkt och oseriös näringsverksamhet* från år 2020.¹⁰ Ett annat perspektiv som förekommer bland examensuppsatserna är en komparativ utblick i förhållande till kapitalkravet. Exempelvis diskuterade Madelene Nilsson år 2014 aktiekapitalets ”vara eller inte vara” i förhållande till bland annat reglerna i Frankrike och Tyskland i uppsatsen *The share capital requirement - a comparative study of its functions, problems and future*.¹¹

I relation till det nuvarande forskningsläget ämnar den aktuella framställningen till att bidra med en överskådlig bild av kapitalkravet och dess lägsta tillåtna nivå separat från det övriga kapitalskyddssystemet.

---

⁶ Se Andersson, s. 16.

⁷ Se Nerep, s. 12.

⁸ Se Andersson, s. 39 f.

⁹ Se t.ex. SOU 2008:49 och prop. 2019/20:21 som behandlas i kapitel 3.

¹⁰ Se Andersson, Sara (2015) samt Wiberg, Tobias (2020).

¹¹ Se Nilsson, Madelene (2013).

Framställningen bidrar även med en strikt teoretisk utvärdering av den senaste sänkningen av aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå i privata aktiebolag. Istället för att kapitalkravet behandlas som en av många kapitalskyddsregler kommer kravet analyseras och utredas fristående både ur ett historiskt och ett nutida perspektiv. Övriga relevanta kapitalskyddsregler kommer också behandlas i relation till kapitalkravet i vissa delar.

1.7 Disposition

Framställningen är indelad i sex kapitel. Efter detta inledande kapitel följer en utredning av gällande rätt i förhållande till reglerna om aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå i aktiebolag. I kapitel två behandlas därför aktiebolagsformens och aktiekapitalets grunder, vilket följs av en diskussion kring penningvärdets utveckling i förhållande till kapitalkravets olika miniminivåer. Slutligen följer en kort genomgång av aktiebolagslagens övriga, för framställningen intressanta, kapitalskyddsregler.

Framställningens tredje kapitel består av en genomgång av kapitalkravets historiskt viktiga ändamål och funktioner från kravets införande år 1895 till den senaste ändringen år 2020. Även lagstiftarens rättspolitiska intressen och överväganden redogörs för i det tredje kapitlet. Varje avsnitt i kapitlet avslutas med en analys och sammanställning av såväl lagstiftarens rättspolitiska intressen och överväganden kring kapitalkravet som kapitalkravets ändamål och funktioner vid den aktuella tidpunkten.

I det fjärde kapitlet följer en analys av hur lagstiftarens prioriteringar mellan kapitalkravets ändamål och funktioner samt bakomliggande rättspolitiska intressen speglar sig i kravets olika nivåer genom tiderna. Kapitlet är uppdelat i olika avsnitt baserat på kapitalkravets nominella höjningar och sänkningar.

I framställningens femte kapitel följer en granskning av 2020 års sänkning av kapitalkravets miniminivå i förhållande till dess ändamålsenlighet. Granskningen görs i relation till de ändamål och funktioner som kapitalkravet

beskrivits ha i kapitel tre och fyra. I kapitlets sista avsnitt presenteras de slutsatser som kunnat dras utifrån kapitlets innehåll i förhållande till den relevanta frågeställningen.

Framställningens sista kapitel består av avslutande reflektioner beträffande utredningen och de slutsatser som presenterats i framställningens olika kapitel. Reflektionerna är inte direkt kopplade till framställningens frågeställningar, utan är ett resultat av de slutsatser som kunnat dras. Med kapitel sex är tanken att ”knyta ihop säcken” och diskutera vissa kvarstående frågetecken.

1.8 Terminologi

I det följande används en del begrepp och termer som kräver förtydliganden i förhållande till hur de används och vad de innebär specifikt för framställningen. Inledningsvis ska ett förtydligande göras kring vad som avses med ”ändamål” och ”funktion” och varför uppdelningen är nödvändig.

När kapitalkravets olika *ändamål* identifieras i framställningen avses bestämmelsens avsedda funktioner och vad lagstiftaren vill uppnå med bestämmelsen. När kapitalkravets olika *funktioner* identifieras avses däremot bestämmelsens faktiska funktioner och vilka effekter regeln bedöms få eller ha i praktiken.¹² Vid analysen av kapitalkravets faktiska funktioner baseras slutsatserna inte på några empiriska utredningar utan lagstiftarens beskrivningar i de aktuella förarbetena. Med ”funktion” eller ”faktisk funktion” avses därför inte några bevisade praktiska effekter av kapitalkravet, utan endast vad som i förarbetena beskrivs vara bestämmelsens praktiska effekter.

Uppdelningen mellan kapitalkravets ändamål och funktion görs för att tydliggöra när lagstiftaren beskriver ett bakomliggande ändamål med

---

¹² Jfr Grönfors, s. 1.

lagregeln och när en av kapitalkravets praktiska funktioner identifieras eller diskuteras. Andersson, Almlöf och Grönfors är exempel på personer som i den juridiska litteraturen poängterat vikten av separation mellan vad som är en lagstiftningsakts ändamål och vad som är dess funktion.¹³

Viktigt att poängtera är att en lagregels faktiska funktioner kan vara helt andra än de som avsetts. På samma sätt är det inte självklart att en lagregels avsedda funktioner faktiskt uppfylls i praktiken.¹⁴ Kort sagt är en avsedd funktion inte nödvändigtvis en faktisk funktion och en faktisk funktion kan vara avsedd. Med anledning av detta används termerna ”avsedd funktion” och ”faktisk funktion” i situationer då lagstiftarens intentioner och beskrivningar måste förtydligas.

Vidare hänvisas flertalet gånger till ”lagstiftaren” och dennes ambitioner samt prioriteringar. Med ”lagstiftaren” avses inte någon enskild person, utan en sammanställning av institutionsmedlemmarna bakom lagstiftningen och deras gemensamma vilja.¹⁵ Termen används för att göra framställningen mer strukturerad genom att använda ett samlingsnamn för institutionerna bakom lagstiftningen och förarbetena. I situationer då åsikterna skiljer sig åt tydliggörs detta genom hänvisningar till exempelvis det berörda utskottet eller den aktuella remissinstansen.

Slutligen ska något nämnas om den del av framställningen som avser utredningen av ”rättspolitiska intressen” och ”rättspolitiska överväganden”. Begreppet ”rättspolitik” används på skilda sätt inom olika områden och det saknas en tydlig allmängiltig definition. Den danske juristen och rättsfilosofen Alf Ross definierar rättspolitik på så vis att den ”omfatter alle handlingsproblemer der opstår derved, at man til opnåelsen af sociale mål benytter sig af rettens teknik, især lovgivningen”.¹⁶ Ross försök att utforma

---

¹³ Se Andersson, s. 37 f., Grönfors, s. 1 samt Almlöf, s. 33.

¹⁴ Se Grönfors, s. 1.

¹⁵ Jfr Ekins, s. 46 som menar att institutionen ”lagstiftaren” och dess vilja är något annat än enbart en sammanställning av institutionsmedlemmarna och deras vilja.

¹⁶ Se Ross, s. 417.

en definition har dock kritiserats av bland annat Stig Strömholm, professor emeritus i civilrätt med internationell privaträtt vid Uppsala universitet, som menar att begreppsbestämningen är otillfredsställande.¹⁷ I den aktuella framställningen ska inte någon djupare begreppsanalys göras eller nämnda oenigheter redas ut. Däremot kan konstateras att begreppet ”rättspolitik” används i en vid bemärkelse i den aktuella framställningen och avser i princip de politiska ambitioner och viljor som ligger bakom relevanta lagstiftningsreformer.

---

¹⁷ Se Strömholm, s. 667.

2 Aktiekapitalets grunder och historiska miniminivåer

2.1 Aktiebolagsformen

Aktiebolagsformen är idag den vanligaste associationsformen att bedriva näringsverksamhet i.¹⁸ I regel bedrivs ett aktiebolags verksamhet i syfte att bereda vinst åt aktieägarna.¹⁹ Trots detta kan aktieägarna inte disponera över aktiebolagets förmögenhet enbart utifrån vad som passar bäst för dem. Det finns nämligen andra parter som har att vinna på att aktieägarna inte fritt förfogar över bolagets kapital. Dessa andra parter består av bland annat bolagsborgenärer, presumtiva aktieköpare, anställda i egenskap av borgenärer samt minoritetsaktieägare och samtliga har intresse av att låsa det aktuella aktiebolagets kapital i viss mån. Intresset av att låsa kapital grundar sig i ett av aktiebolagsformens främsta kännetecken, nämligen aktieägarnas frihet från personligt betalningsansvar för bolagets förpliktelser.²⁰ Det begränsade betalningsansvaret innebär att nämnda intressenter inte kan vända sig till aktieägarna för betalning för sina anspråk, utan att de endast har bolagsförmögenheten att förhålla sig till.²¹ Borgenärernas intresse föreligger vid såväl aktiebolagets uppstartsskede, då kostnader ofta uppkommer före intäkter, som vid verksamhetens fortsatta drift.²²

För att uppnå en balans mellan parternas olika intressen och rättigheter har lagstiftaren utformat ett kapitalskyddssystem som bland annat innefattar ett krav på ett lägsta tillåtet aktiekapital i aktiebolagen.²³ Detta kapitalkrav har sedan dess införande varit föremål för reformer och politiska ambitioner. På

---

¹⁸ År 2019 fanns 615 036 registrerade aktiebolag i Sverige enligt Bolagsverkets statistik. Jämförelsevis fanns vid tiden 300 025 registrerade enskilda firmor och 42 544 registrerade handelsbolag. Se Bolagsverkets statistik. Se även Bergström & Samuelsson, s. 17.

¹⁹ Jfr 3 kap. 3 § ABL. Se även Andersson, s. 11 samt Samuelsson, lagkommentar till 3 § kap. 3 § ABL.

²⁰ Se 1 kap. 3 § ABL.

²¹ Se Skog, s. 22.

²² Se Andersson, s. 12.

²³ Se Andersson, s. 11–12.

senare år har lagstiftarens främsta ambition för aktiebolagslagen rent generellt varit att förenkla lagstiftningen.²⁴ Arbetet mot en förenklad aktiebolagsform har påverkat kapitalkravets nivå, senast genom en sänkning år 2020. Kapitalkravet och nämnda sänkning kommer vara i centrum för den följande framställningen.

2.2 Aktiekapitalet

Ett aktiebolag ska ha ett aktiekapital.²⁵ Med aktiekapital avses summan av det kvotvärde för aktier som bolaget emitterat i samband med bildandet och vad som därefter tillkommit genom hos Bolagsverket registrerade ökning av aktiekapitalet med avdrag för vad som på motsvarande sätt registrerats som minskningar av aktiekapitalet.²⁶ En förutsättning för att ett aktiebolag ska kunna registreras är att summan av de belopp som ska betalas för de tecknade aktierna uppgår till minst det aktiekapital som anges i bolagsordningen eller det lagstadgade minimikravet.²⁷

Vidare är aktiekapitalet ett fast belopp tillhörande aktiebolagets egna bundna kapital, vilket måste vara täckt av tillgångar hos bolaget innan bolaget kan dela ut vinst.²⁸ Aktiebolagslagen innehåller därför bestämmelser om kapitalskydd vilka syftar till att bolagsförmögenheten i aktiebolag ska förbli intakt, eller att förmögenheten i vart fall inte förbrukas av aktieägarna så länge bolaget består.²⁹ Kapitalkravet är en central del av det aktiebolagsrättsliga kapitalskyddssystemet.³⁰

---

²⁴ Exempelvis inskränktes revisorsplikten år 2010 till att mindre aktiebolag nu i princip kan välja om de vill ha en revisor eller inte, se 9 kap. 1 § ABL. Underlättandet av revisorsplikten ledde till att majoriteten av de nybildade aktiebolagen nu väljer att inte ha någon revisor, se Bilaga B.

²⁵ Se 1 kap. 4 § ABL.

²⁶ Se Nerep, Samuelsson & Adestam, lagkommentar till 1 kap. 4 § ABL.

²⁷ Se 2 kap. 23 § ABL. Jfr även 1 kap. 5 § ABL.

²⁸ Se Nerep, Samuelsson & Adestam, lagkommentar till 1 kap. 4 § ABL.

²⁹ Se prop. 2004/05:85 s. 212.

³⁰ Jfr Andersson, s. 11.

Aktiekapitalets nivå bestäms av bolagets stiftare vid bolagsbildningen och regleras i bolagsordningen.³¹ Ungefär 95 procent av alla nystartade aktiebolag registreras med lägsta tillåtna aktiekapital.³² Ett bolags aktiekapital kan efter bolagsbildningen minskas med anledning av täckning av förlust (om det inte finns fritt eget kapital som motsvarar förlusten), avsättning till fritt eget kapital, återbetalning till aktieägarna eller enligt förbehåll i bolagsordningen.³³ Aktiekapitalet kan också höjas genom fondemission, nyemission av aktier, emission av teckningsoptioner eller genom emission av konvertibler.³⁴

2.3 Aktiekapitalets historiska miniminivåer

Aktiekapitalet ska vara bestämt i bolagets redovisningsvaluta, antingen svenska kronor eller euro.³⁵ Enligt nuvarande lagstiftning ska aktiekapitalet i privata aktiebolag uppgå till minst 25 000 kronor eller motsvarande belopp i euro.³⁶ Det finns ingen övre gräns för aktiekapitalets storlek. Aktiekapitalet ska vanligtvis inbetalas i pengar, men motsvarande belopp kan betalas i apportegendom om en bestämmelse om detta finns i stiftelseurkunden.³⁷

Aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå har ändrats under årens gång, både genom höjningar och sänkningar. I 1895 års aktiebolagslag infördes kapitalkravet och fastställdes till en nivå om 5 000 kronor.³⁸ År 1973 höjdes miniminivån till 50 000 kronor.³⁹ År 1995 var det återigen motiverat med en förändring av kapitalkravets nivå, varför minimigränsen för aktiekapital i privata aktiebolag bestämdes till ett belopp om 100 000 kr.⁴⁰ Nästa stora förändring av aktiekapitalets nivå kom år 2010 då minimikravet sänktes till 50 000 kronor.

---

³¹ Se 3 kap. 1 § 4 p. ABL.

³² Se prop. 2019/20:21 s. 10.

³³ Se 20 kap. ABL.

³⁴ Se 11 kap. 1 § ABL.

³⁵ Se 1 kap. 4 § ABL.

³⁶ Se 1 kap. 5 § ABL.

³⁷ Se 2 kap. 16 § ABL samt Skog, s. 37.

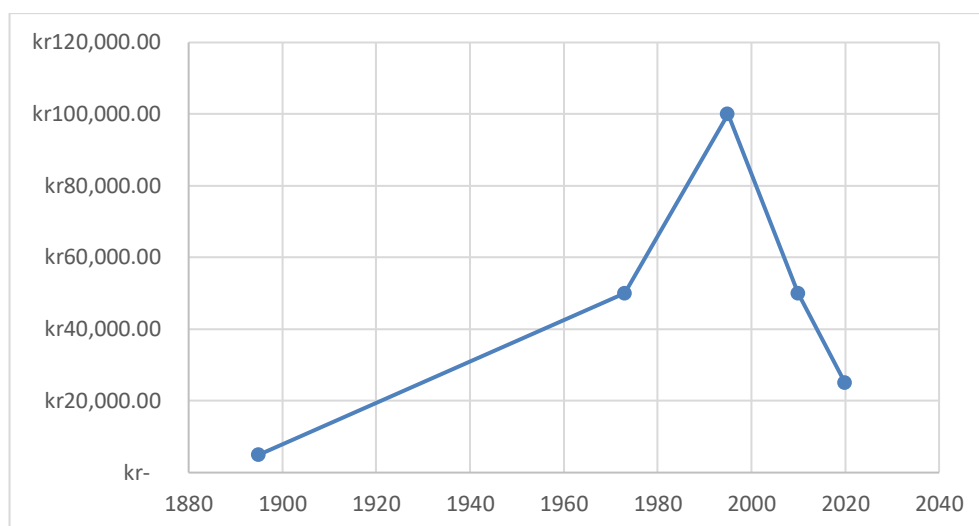
³⁸ Se SFS 1889:65, 3 §.

³⁹ Se prop. 1973:93 s. 85 ff.

⁴⁰ Se prop. 2009/10:61 s. 7.

Tio år senare, år 2020, föreslogs ytterligare en sänkning och genom prop. 2019/20:21 fastställdes det nuvarande minimikravet för aktiekapitalet i privata aktiebolag till 25 000 kronor. Följande linjediagram illustrerar kapitalkravets olika lagstadgade nivåer genom tiderna:

Linjediagram över kapitalkravets lagstadgade miniminivåer ⁴¹

2.4 Kapitalkravets nivåer i förhållande till dagens penningvärde

I några av förarbetena bakom ändringarna av aktiekapitalets lagstadgade miniminivå har kapitalkravets föreslagna nivåer diskuterats i relation till penningvärdets utveckling. Exempelvis konstaterades i förarbetena till 1995 års ändring att det dåvarande kapitalkravet på 50 000 kronor som fastställdes år 1973 motsvarade cirka 200 000 kronor i 1994 års penningvärde.⁴²

Utöver diskussionerna i förarbetena kan ytterligare intressanta jämförelser göras mellan kapitalkravets lagstadgade nivåer och penningvärdets utveckling. Exempelvis är det lägsta lagstadgade kravet på aktiekapital genom tiderna rent nominellt 5 000 kronor år 1895. 1895 års kapitalkrav

⁴¹ Se Statistiska centralbyråns prisomräknare samt Statistiska centralbyråns statistik över levnadskostnadsindex/KPI (juli 1914=100), historiska tal, 1830– samt Bilaga A, linjediagram 2.

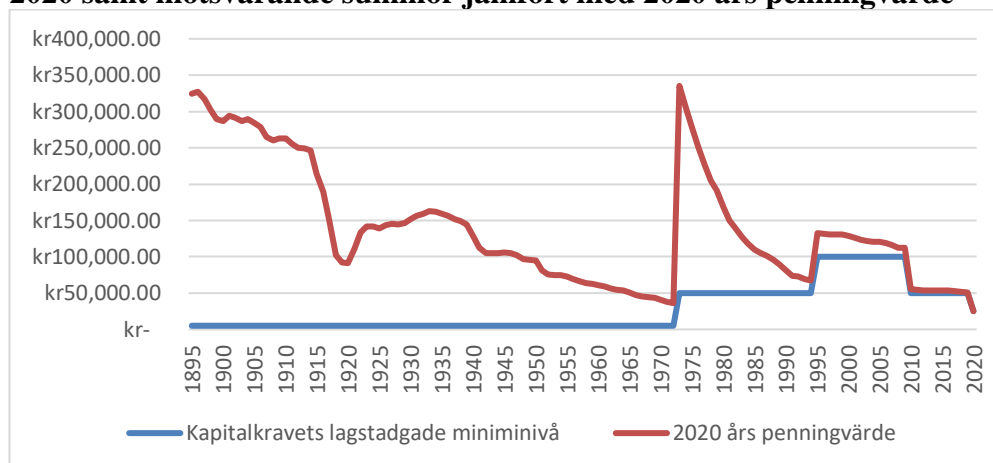
⁴² Se prop. 1993/94:196 s. 82.

motsvarar dock en summa på cirka 324 600 kronor i 2020 års penningvärde, vilket är den näst högsta kapitalkravsnivån genom tiderna jämfört med 2020 års penningvärde.⁴³ Det kan därför argumenteras för att det, med anledning av nämnda skillnader, finns ett värde i att förstå resonemangen bakom sänkningarna och höjningarna i relation till penningvärdets utveckling. En sådan jämförelse bör tillföra en mer rättvis bild av ändringarnas faktiska innebörder. Följande framställning innehåller därför linjediagram som illustrerar aktiekapitalets lagstadgade miniminivåer genom tiderna och nivåernas motsvarande penningvärde år 2020 i syfte att förenkla, förklara och tydliggöra specifika argument och/eller politiska ställningstaganden som uttryckts i förarbetena. Linjediagrammen har infogats i framställningens löpande text och tillhörande tabeller har bifogats i Bilaga A.

För att redan nu ge en tydlig överblick följer här ett linjediagram som illustrerar kapitalkravets olika lagstadgade miniminivåer (i blått) jämte kravens motsvarighet i 2020 års penningvärde (i rött). 2020 års penningvärde används i egenskap av en stabil och uppdaterad jämförelsepunkt samt för att illustrera skillnaderna mellan de olika kravens ”värden”.

Linjediagram över kapitalkravets lagstadgade miniminivåer år 1895–2020 samt motsvarande summor jämfört med 2020 års penningvärde ⁴⁴

⁴³ Se Statistiska centralbyråns prisomräknare.

⁴⁴ Se Statistiska centralbyråns prisomräknare samt Statistiska centralbyråns statistik över levnadskostnadsindex/KPI (juli 1914=100), historiska tal, 1830– samt Bilaga A, linjediagram 1.

2.5 Kapitalskyddsregler

2.5.1 Tvångslikvidation

Kravet på ett lägsta tillåtet aktiekapital skulle i princip vara utan betydelse om det vore fritt för bolagsstyrelsen att låta täckningen för aktiekapitalet sjunka hur lågt som helst. Enligt Skog visar erfarenheterna att en rörelseidkare vars rörelse hotar att gå omkull gärna vill fördröja sammanbrottet i det längsta i en ofta ogrundad förhoppning att allt kommer ordna sig till slut. Sådana uppskov innebär i regel att den ekonomiska ställningen i aktiebolaget hunnit bli ännu sämre.⁴⁵ Därför åläggs bolagets styrelse och aktieägare att, vid tecken på kapitalbrist i bolaget, vidta åtgärder för att antingen läka kapitalbristen eller inleda en avveckling av bolaget. Styrelsen ska genast upprätta och låta bolagets revisor granska en kontrollbalansräkning när det finns skäl att anta att bolagets eget kapital understiger hälften av det registrerade aktiekapitalet.⁴⁶ Om kontrollbalansräkningen utvisar att bolagets eget kapital understiger hälften av det registrerade aktiekapitalet ska styrelsen snarast möjligt utfärda kallelse till en bolagsstämma som ska pröva om bolaget ska gå i likvidation (första kontrollstämman).⁴⁷

Om den kontrollbalansräkning som lagts fram vid den första kontrollstämman inte utvisar att det egna kapitalet vid tiden för stämman uppgick till minst det registrerade aktiekapitalet och stämman inte har beslutat att bolaget ska gå i likvidation ska bolagsstämman inom åtta månader från den första kontrollstämman på nytt pröva frågan om bolaget ska gå i likvidation (andra kontrollstämman).⁴⁸ Inför den andra kontrollstämman ska styrelsen upprätta en ny kontrollbalansräkning.⁴⁹ Om det inte hålls någon andra kontrollstämma inom rätt tid, om kontrollbalansräkningen som lagts fram inte granskats av bolagets revisor eller om kontrollbalansräkningen inte utvisar att det egna kapitalet vid tiden för stämman uppgick till minst det registrerade

---

⁴⁵ Se Skog, s. 78.

⁴⁶ Se 25 kap. 13 § 1 p. ABL.

⁴⁷ Se 25 kap. 15 § ABL.

⁴⁸ Se 25 kap. 16 § 1 st. ABL.

⁴⁹ Se 25 kap. 16 § 2 st. ABL.

aktiekapitalet och stämman inte beslutat om att bolaget ska gå i likvidation ska allmän domstol besluta att bolaget ska gå i likvidation.⁵⁰

Rättsföljden vid åsidosättande av handlingsplikten vid kapitalbrist är ett solidariskt betalningsansvar för styrelsens ledamöter.⁵¹ Detta betalningsansvar triggas i situationer då styrelsen underlåtit att upprätta en kontrollbalansräkning, sammankalla en första kontrollstämma eller ansöka hos tingsrätten om att bolaget ska gå i likvidation. Betalningsansvaret gäller för de förpliktelser som uppkommer för bolaget under den tid som underlåtenheten består.⁵² Även den som med vetskap om styrelsens underlåtenhet handlar på bolagets vägnar svarar solidariskt med styrelsens ledamöter för det aktuella betalningsansvaret.⁵³ En aktieägare kan också behöva ansvara för bolagets förpliktelser solidariskt med styrelsens ledamöter om denne deltar i ett beslut att fortsätta bolagets verksamhet trots vetskap om att bolaget är skyldigt att gå i likvidation.⁵⁴

2.5.2 Värdeöverföring

En bolagsförmögenhet kan försvinna då medel utan vederlag betalas ut till aktieägarna.⁵⁵ En annan viktig del av aktiebolagslagens kapitalskydd är därför bestämmelserna om värdeöverföring. Om ett aktiebolag planerar att företa en värdeöverföring till exempelvis en aktieägare måste detta laglighetsprövas enligt aktiebolagslagen.⁵⁶ Med värdeöverföring avses vinstutdelning, förvärv av egna aktier (dock inte förvärv enligt 19 kap. 5 § aktiebolagslagen), minskning av aktiekapitalet eller reservfonden för återbetalning till aktieägarna samt annan affärshändelse som medför att bolagets förmögenhet minskar och inte har rent affärsmässig karaktär för bolaget.⁵⁷

---

⁵⁰ Se 25 kap. 17 § ABL

⁵¹ Se 25 kap. 18 § ABL.

⁵² Se 25 kap. 18 § ABL.

⁵³ Se 25 kap. 18 § 3 st. ABL.

⁵⁴ Se 25 kap. 19 § ABL.

⁵⁵ Se Skog, s. 78.

⁵⁶ Se 17 kap. 2 § ABL.

⁵⁷ Se 17 kap. 1 § ABL.

Utgångspunkten är att en värdeöverföring inte får äga rum om det inte efter överföringen finns full täckning för bolagets bundna egna kapital.⁵⁸ Denna regel kallas för beloppsspärren. Även om beloppsspärren inte utgör ett hinder för en värdeöverföring får bolaget endast genomföra en värdeöverföring till aktieägare eller annan om överföringen framstår som försvarlig med hänsyn till dels de krav som verksamhetens art, omfattning och risker ställer på storleken av det egna kapitalet, dels bolagetskonsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt. Denna regel kallas för försiktighetsregeln.⁵⁹

---

⁵⁸ Se 17 kap. 3 § 1 st. ABL.

⁵⁹ Se 17 kap. 3 § 2 st. ABL.

3 Kapitalkravsreformerna

3.1 1895 års aktiebolagslag

3.1.1 Bakgrund

Det första svenska aktiebolagsrättsliga regelverket infördes år 1848 genom Kongl. Maj:ts Nådiga Förordning angående Aktiebolag.⁶⁰ Lagen byggde på det så kallade koncessionssystemet och utgångspunkten var, i vart fall initialt, att endast större och viktigare företag skulle tillåtas att driva verksamhet i aktiebolagsform.⁶¹ För att ett aktiebolag skulle bildas krävdes tillstånd från statsmyndigheten. Därför skulle Kungl. Maj:t i princip granska samtliga förslag till bolagsbildningar i aktiebolagsformen och bland annat bedöma huruvida det specifika bolaget hade ett aktiekapital av tillräcklig storlek.⁶² Lagen uppställde inte något minimikrav på aktiekapitalets storlek, men det förutsattes att ett aktiebolag hade ett aktiekapital.⁶³

1848 års lag ersattes år 1895 med en ny aktiebolagslag. Det hade med tiden utvecklats allmängiltiga normer för aktiebolag för vilka det fanns en vilja att fixera i aktiebolagslagen. Det fanns även en vilja att frigöra aktiebolagsformen från ett så kallat ”administrativt tvång” vilket beskrevs ”alltid måste kännas tryckande och kan lemna rum åt godtycket”.⁶⁴ Därför byggde den nya aktiebolagslagen istället på normativsystemet som innebar att lagen uppställde generella regler för bolagsbildning.⁶⁵ I utredningen till 1895 års lag diskuterades även införandet av ett krav på en lägsta tillåten nivå för aktiekapital i aktiebolagen.

---

⁶⁰ Se SFS 1848:43.

⁶¹ Se Smickiklas, s. 52.

⁶² Se 1 § i SFS 1848:43 samt SOU 2008:49 s. 56 fotnot 9.

⁶³ Se 1 § i 1848 års aktiebolagslag. Jfr även SOU 2008:48 s. 56.

⁶⁴ Se SOU 1895:1 s. 106.

⁶⁵ Se prop. 1895:6 s. 122 samt Smickiklas, s. 53.

3.1.2 SOU 1895:1

Det övergripande förslaget som presenterades i utredningen var att prövningen för bolagsbildning inom aktiebolagsformen endast skulle bestå av en formell granskning från det allmännas sida rörande huruvida lagens föreskrifter efterlevdes eller inte.⁶⁶ I utredningen föreslogs även bestämmelser som skulle vara betryggande för allmänheten utan att näringslivet skulle hämmas, däribland ett lägsta tillåtet aktiekapital.⁶⁷

I utredningen beskrevs hur kapitalet utgjorde aktiebolagets enda kreditbasis och att det därför var av vikt att genom lagstiftning ”sörja för att denna grundval åtminstone vid början af bolagets verksamhet erhåller en någorlunda betryggande fasthet”.⁶⁸ Ett exempel på ett försök att uppnå sådan fasthet beskrevs vara då tyskarna fastställde ett högt minimibelopp per aktie.⁶⁹ I den svenska utredningen var bedömningen dock att en sådan lösning inte var lämplig då ett högt belopp bedömdes hindra ”den mindre kapitalisten från deltagande i industriela företag under aktiebolagets form”.⁷⁰ Utredningen konstaterade att en lämpligare åtgärd skulle vara att fastställa ett visst minimibelopp för såväl aktiekapitalet som varje enskild aktie. Därför föreslogs i utredningen att kapitalkravet skulle fastställas till ett belopp om 25 000 kronor och att minimibeloppet för varje enskild aktie skulle fastställas till 100 kronor.⁷¹

3.1.3 Prop. 1895:6

Den efterföljande propositionens förslag var också att aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå skulle fastställas till ett belopp om 25 000 kronor.⁷² Dock

---

⁶⁶ Se SOU 1971:15 s. 82.

⁶⁷ Se SOU 1895:1 s. 106.

⁶⁸ Se SOU 1895:1 s. 109.

⁶⁹ År 1884 sattes minimibeloppet per aktie till 1 000 riksmark i Tyskland, se SOU 1895:1 s. 110.

⁷⁰ Se SOU 1895:1 s. 110.

⁷¹ Se SOU 1895:1 s. 17.

⁷² Se prop. 1895:6 s. 18.

diskuterades knappt kravet på ett lägsta tillåtet aktiekapital eller dess nivå i propositionen.⁷³ Propositionens förslag kom dock att kritiseras under utskottsbehandlingen.⁷⁴

3.1.4 Särskilda utskottets memorial nr 1 vid 1895 års riksdag

Under utskottsbehandlingen ansågs förslaget på en miniminivå om 25 000 kronor vara alltför strängt. Det särskilda utskottet anförde i och för sig att nivån på 25 000 kronor var mycket lågt ställd både som belopp i sig och jämfört med de i allmänhet rådande utländska förhållandena. Utskottet uttryckte följande:

”Erkännas måste också, att små företag, för hvilka någon begränsning af ansvarigheten är önskelig, i regel hellre böra bedrifvas af andra associationer än aktiebolag, och att särskildt den föreskrivna lagen om föreningar anvisar en för ändamålet oftast bättre lämpad associationsform.”⁷⁵

Samtidigt uppskattade utskottet att omkring 40 procent av aktiebolagen som etablerats mellan år 1890 och 1894 antingen hade ett lägre aktiekapital än 25 000 kronor eller ett lägre nominalvärde per aktie än 100 kronor, eller bådaddera. Utskottet föreslog därför, för undanröjande av åtminstone de största olägenheterna, att minimigränsen för aktiekapital istället skulle bestämmas till ett belopp om 10 000 kronor.⁷⁶ Trots en sådan sänkning av kapitalkravets föreslagna miniminivå bedömde utskottet att en betydlig del av de redan bildade aktiebolagen fortfarande inte skulle kunna nå upp till kravet. Utskottet var dock av åsikten att ”ju mindre aktiekapital och nominalbelopp för aktie ett bolag eger, desto sannolikare är det, att föreningen utgör den för detsamma ändamålsenligaste associationsformen”.⁷⁷ Aktiebolagen som inte kunde nå

---

⁷³ Jfr prop. 1895:6 s. 123 där den enda kommentaren om aktiekapitalets nivå handlar om behovet av ett förtydligande av själva lagbestämmelsens utformning.

⁷⁴ Se Särskilda utskottets memorial 1895 och avsnitt 3.1.4.

⁷⁵ Se Särskilda utskottets memorial 1895, s. 21.

⁷⁶ Se Särskilda utskottets memorial 1895, s. 21–22.

⁷⁷ Se Särskilda utskottets memorial 1895, s. 22.

upp till det föreslagna kapitalkravet ansågs således vara mindre kompatibla med aktiebolagsformen jämfört med andra associationsformer.

Vidare menade det särskilda utskottet att nivån för lägsta tillåtna aktiekapital varken skulle avskaffas eller ställas lägre än den föreslagna nivån om 10 000 kronor. Utskottets uppfattning var nämligen att det skulle ”vara allt annat än tillrådligt” med en sådan låg nivå då aktiekapitalet utgjorde den enda kreditbasen, vilket innebar att nivån på kapitalet inte kunde vara alltför obetydlig.⁷⁸

3.1.5 Riksdagens protokoll 1895:32, andra kammaren, n:o 32

Med anledning av det särskilda utskottets kritik fastställde riksdagen kapitalkravet till en lägre nivå än den av regeringen föreslagna. Riksdagen följde dock inte heller det särskilda utskottets förslag då flera ledamöter av andra kammaren hade invändningar mot förslaget nivå. Det största argumentet mot en nivå om 10 000 kronor var att även denna nivå skulle innebära att så kallade mindre kapitalister och småföretagare skulle få det svårt, eller rent av omöjligt, att använda sig av aktiebolagsformen. I riksdagens protokoll återges att ledamot Herr Bergström uttryckte sig som följande:

”Jag hemställer emellertid till kammaren, om icke, oaktadt denna utskottets nedsättning, paragrafen ifråga kommer att göra hela den nu föreslagna lagen om aktiebolag till en lag, som uteslutande blifver användbar för storkapitalet, och om icke genom densamma det absolut omöjliggöres för det lilla kapitalet och för småfolket öfver hufvud taget att begagna sig af en sådan företagsform som aktiebolag.”⁷⁹

Herr Bergströms förslag var därför att lägsta tillåtna aktiekapital skulle fastställas till en nivå om 5 000 kronor.⁸⁰ Ledamot Herr Höglund var av annan

---

⁷⁸ Se Särskilda utskottets memorial 1895, s. 22.

⁷⁹ Se Riksdagens protokoll 1895, Andra kammaren, n:o 32 s. 4.

⁸⁰ Se Riksdagens protokoll 1895, Andra kammaren, n:o 32 s. 6.

uppfattning och menade att Bergström missuppfattat regeringens förslag då aktiebolagsformen utformats just för att ”småkapitalet” skulle gå samman för att kunna delta i större affärsföretag. Detta innebar att ett kapitalkrav på 10 000 kronor inte skulle utestänga småkapitalet då företagarna istället kunde gå samman för att bilda ett aktiebolag. Herr Höglund menade därför att det särskilda utskottets förslag skulle bifallas i oförändrad form.⁸¹

Herr Höglund var dock i minoritet. Exempelvis menade ledamot Herr Collander att ”de små företagen äro något ogynnsamt behandlade i det föreliggande förslaget” och ledamot Herr Fjällbäck var av uppfattningen att ”det finnes en mängd företag i vårt land, som för sin drift icke behöfva större kapital än 5,000 kronor”.⁸² Samtidigt menade Herr Collander att det var ”å andra sidan fullkomligt riktigt, att det kan innebära en icke ringa fara, om aktiebeloppen få sättas allt för lågt”.⁸³

Med anledning av ledamöternas anföranden godkändes bestämmelsen om ett kapitalkrav med ändringen att aktiekapitalets lagstadgade miniminivå fastställdes till 5 000 kronor.⁸⁴

3.1.6 Rättspolitiska aspekter

Bakom diskussionerna kring aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå kan urskiljas ett rättspolitiskt intresse av att genom lagstiftning se till att aktiebolagen etablerades med någon form av ekonomisk grund och stabilitet. För att uppnå sådan stabilitet utan att orsaka exkludering av den mindre kapitalisten från deltagande i aktiebolagsrättsliga sammanhang föreslogs som bekant ett minimibelopp för aktiekapitalet och ett minimibelopp för varje enskild aktie. Det fanns ett intresse av att inte enbart ”stora och viktiga” bolag skulle ha tillgång till den nya aktiebolagsrätten, vilket varit fallet tidigare. Tvärtom var

---

⁸¹ Se Riksdagens protokoll 1895, Andra kammaren, n:o 32 s. 7.

⁸² Se Riksdagens protokoll 1895, Andra kammaren, n:o 32 s. 7 och 12.

⁸³ Se Riksdagens protokoll 1895, Andra kammaren, n:o 32 s. 7.

⁸⁴ Se SFS 1889:65 3 §.

den politiska ambitionen att små och mindre bolag också skulle kunna använda sig av aktiebolagsformen.

Samtidigt går det inte att tolka förarbetena som att ett bakomliggande ändamål med kapitalkravet var att kravet skulle möjliggöra etablering för alla bolag i olika storlekar i aktiebolagsformen. Tvärtom poängterades flertalet gånger att alltför små bolag som inte kunde nå upp till kapitalkravet skulle vända sig till andra associationsformer. Det är dock möjligt att urskilja hur viljan att fler företagare skulle kunna använda sig av aktiebolagsformen, och därmed åtnjuta det begränsade personliga ansvaret aktiebolaget medförde, speglades i kapitalkravets slutliga nivå. Det bör därför kunna påstås att det var i lagstiftarens intresse att hitta en balans mellan att inkludera mindre företagare i aktiebolagsformen och exkludera alltför små företagsverksamheter i aktiebolagsformen.

Lagstiftarens bakomliggande ändamål med kapitalkravet vid dess införande var därför att skapa en ekonomisk grund och stabilitet för aktiebolagen. Lagstiftaren avsåg även att kapitalkravet skulle ha en faktisk funktion som exkluderade alltför små bolag men samtidigt inkluderade den mindre kapitalisten.

3.2 1910 års aktiebolagslag

1895 års aktiebolagslag kom inte att vara alltför långvarig då önskemål om bland annat ett förbättrat skydd för aktieägarna gentemot styrelsens missbruk av sin ställning samt ett skydd för aktieägarminoriteten uppkom bara några år senare. Kommittén som utarbetade ett förslag till en ny aktiebolagslag föreslog dock inte någon ändring av aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå.⁸⁵ Lagförslaget och efterföljande 1910 års aktiebolagslag kom därför inte att innebära någon förändring av reglerna kring aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå.⁸⁶

---

⁸⁵ Se SOU 1910:1 s. 1.

⁸⁶ Jfr även prop. 1910:54 samt SFS 1910:88.

3.3 1944 års aktiebolagslag

3.3.1 Bakgrund

År 1944 kom aktiebolagslagen att ersättas återigen. Kreuger-kraschen år 1932 och andra under åren uppenbarade brister i aktiebolagslagstiftningen ledde till ett intensivt lagstiftningsarbete på området. År 1933 tillsattes en kommitté med uppdrag att göra en allmän översyn av aktiebolagslagen. Utredningen togs därefter över av lagberedningen som noterade att andra länder hade väsentligt högre krav på aktiekapitalets miniminivå i aktiebolag än Sverige hade.⁸⁷ Förändringarna av allmänna ekonomiska, politiska och sociala förhållanden hade resulterat i nya frågetecken inom aktiebolagsrätten och nya faror för kringgående av aktiebolagsrättens viktigaste grundregler visade sig.⁸⁸

3.3.2 SOU 1941:8–9

Utredningen visade på ett behov av att höja aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå med anledning av penningvärdets utveckling.⁸⁹ Förslaget till höjning kom dock inte att bli alltför drastiskt. I utredningen diskuterades nämligen frågan om huruvida det skulle införas en ny bolagsform utan personligt ansvar för mindre bolag. Slutsatsen var dock att en sådan bolagsform saknade grund i den inhemska rättsutvecklingen.⁹⁰ Därför hänvisades små aktiebolag som inte ville underkasta sig aktiebolagslagens regler till redan existerande företagsformer med personligt ansvar.

Då lagberedningen kom fram till att inte öppna upp för ytterligare en bolagsform utan personligt ansvar ansågs det nödvändigt att föreslå en mindre betydande höjning av lägsta tillåtna aktiekapital för att möjliggöra för mindre

---

⁸⁷ Se SOU 1941:8 s. III-IV samt s. 3.

⁸⁸ Se SOU 1941:9 s. 3.

⁸⁹ Se SOU 1941:9 s. 37.

⁹⁰ Se SOU 1941:9 s. 34.

bolag att använda sig av aktiebolagsformen.⁹¹ Förslaget var därför en höjning av kapitalkravet till 10 000 kronor, vilket endast motsvarade en anpassning till penningvärdets utveckling.⁹²

3.3.3 Prop. 1944:5

I propositionen föreslogs också att aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå skulle höjas från 5 000 kronor till 10 000 kronor.⁹³ I propositionen fördes inte några utläggningar om kapitalkravets föreslagna nivå, utan förslaget gjordes med hänvisning till såväl utredningen som statsrådets och lagrådets förda protokoll kring utredningens förslag.⁹⁴ Varken statsrådet eller lagrådet kommenterade särskilt utredningens föreslagna höjning.⁹⁵ Propositionens förslag kom däremot att kritiseras vid utskottsbehandlingen.

3.3.4 Första särskilda utskottets utlåtande nr 1 vid 1944 års riksdag

Vid det särskilda utskottets behandling av förslaget om en ny aktiebolagslag kommenterades särskilt den föreslagna höjningen av aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå. Utskottet menade att en höjning från 5 000 kronor till 10 000 kronor förvisso var motiverad med hänsyn till penningvärdets utveckling. Däremot menade utskottet att det även kunde finnas ett behov av ett kapitalkrav understigande 10 000 kronor, främst med tanke på småföretagarna. Uppgifter som inhämtats av utskottet visade nämligen att det var vanligt förekommande att aktiebolag vid tiden bildades med ett aktiekapital under den föreslagna gränsen. Det särskilda utskottet föreslog därför att aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå skulle stå kvar vid 5 000 kronor,

---

⁹¹ Se SOU 1941:9 s. 37.

⁹² Se SOU 1941:9 s. 6. Kapitalkravet på 5000 kronor år 1895 motsvarade ungefär 14 400 kronor i 1941 års penningvärde, jfr Statistiska centralbyråns statistik över levnadskostnadsindex/KPI (juli 1914=100), historiska tal, 1830–.

⁹³ Se prop. 1944:5 s. 2.

⁹⁴ Se prop. 1944:5 s. 1.

⁹⁵ Jfr SOU 1942:47 s. 12 samt prop. 1944:5 s. 119–122.

vilket senare blev fallet.⁹⁶ 1944 års aktiebolagsutredning ledde därför inte till någon förändring av aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå i aktiebolag.

3.4 1973 års aktiebolagslag

3.4.1 Bakgrund

År 1960 förordnades Håkan Nial som utredningsman för att utreda vilka möjligheter som fanns för att förenkla aktiebolagslagen. Utöver nämnda förenkling var utredningens syfte att delta i en samnordisk översyn av aktiebolagslagstiftningen samt att följa övriga nordiska länders pågående utredningsarbete på området. Utredningen, även kallad ”Aktiebolagsutredningen” resulterade i betänkandet Förslag till aktiebolagslag m.m. (SOU 1971:15).

3.4.2 SOU 1971:15

I syfte att försöka nå en större rättslikhet mellan de övriga nordiska länderna och den svenska lagstiftningen på aktiebolagsrättens område föreslogs reformer av aktiebolagslagen i betänkandet.⁹⁷ Vid tiden för utredningen var aktiebolaget en i mycket stor utsträckning använd företagsform för såväl små som stora bolag. Utredningen visade att den mångsidiga och omfattande användningen av aktiebolagsformen innebar en del utmaningar för lagstiftningens utformning. Därför fanns det ett behov av att lagstiftningen kunde anpassas till såväl stora som små bolag, moderbolag som dotterbolag samt privata, statliga och kommunala bolag.⁹⁸

---

⁹⁶ Se Första särskilda utskottets utlåtande 1944, s. 41 och 75 samt SFS 1994:705, 2 §.

⁹⁷ Se SOU 1971:15 s. 75.

⁹⁸ Se SOU 1971:15 s. 104.

Utredningen visade också på ett behov av tvingande rättsregler till skydd för olika intressen och persongrupper som annars kunde komma till skada.⁹⁹ I relation till detta uttrycktes följande:

”Att aktiebolagslagstiftningen på rätt sätt löser sin primära uppgift att göra aktiebolaget till en för ekonomisk verksamhet ändamålsenlig företagsform är sålunda av väsentlig betydelse även för de anställda och det allmänna. I vissa avseenden ger lagen och i något större utsträckning förslaget regler som mera direkt har till syfte att skydda andra intressen än aktieägarnas. Hit hör reglerna om det bundna kapitalet, dess inbetalning och dess skydd mot minskning genom utdelning till aktieägarna och enligt förslaget även reglerna mot dess underminering genom utlåning till aktieägare eller styrelseledamöter.”¹⁰⁰

Reglerna om det bundna kapitalet räknades följaktligen upp som ett exempel på regler vars syfte var att skydda andra intressen än aktieägarnas. Med anledning av detta samt behovet av tvingande skyddsregler var utredningens förslag att aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå skulle höjas till 20 000 kronor, vilket i praktiken motsvarade en ungefärlig anpassning till penningvärdets utveckling sedan aktiebolagens tillkomst.¹⁰¹ I betänkandet förtydligades även att den föreslagna höjningen från 5 000 kronor till 20 000 kronor inte var någon egentlig ändring i sak sett till penningvärdets utveckling.¹⁰²

I utredningen ifrågasattes dock om rätten att driva ekonomisk verksamhet i bolag utan personligt ansvar borde förutsätta ett väsentligt högre kapitalkrav än 20 000 kronor. En jämförelse gjordes med den tyska lagens relativt högt ställda kapitalkrav på 100 000 DM (Deutsche Mark). En höjning likvärdig den tyska miniminivån i den svenska lagstiftningen beskrevs dock som en alltför stark förändring av villkoren för de mindre företagen, vilka som vid tiden för utredningen i stor utsträckning hade låga nivåer på aktiekapitalet.¹⁰³ Förslaget stannade därför vid ett kapitalkrav om 20 000 kronor.¹⁰⁴

---

⁹⁹ Se SOU 1971:15 s. 104–105.

¹⁰⁰ Se SOU 1971:15 s. 113.

¹⁰¹ Se SOU 1971:15 s. 119 samt 121.

¹⁰² Se SOU 1971:15 s. 435.

¹⁰³ Se SOU 1971:15 s. 121.

¹⁰⁴ Se SOU 1971:15 s. 11.

3.4.3 Remissinstansernas svar

Förslaget om att höjningen av aktiekapitalets miniminivå skulle stanna vid att motsvara penningvärdeförändringen mötte olika reaktioner från remissinstanserna. Förslaget tillstyrktes av bland annat Sveriges advokatsamfund, Stockholms handelskammare, Bankinspektionen och Stockholms handelskammare. Kritiken mot förslaget var däremot omfattande. Den generella inställningen från de kritiska remissinstanserna var att aktiekapitalets föreslagna miniminivå var för lågt ställd.¹⁰⁵

Exempelvis menade TCO att den låga gränsen om 5 000 kronor möjliggjort tillkomsten av åtskilliga, icke önskvärda bolagsbildningar. Detta hade enligt TCO inneburit att arbetstagare mist sina arbeten och upplevt svårigheter med att därefter få en ny anställning. TCO var av uppfattningen att dessa svårigheter aldrig hade kommit till stånd om kapitalkravet ställts högre. Därför menade TCO att det inte var tillräckligt med en höjning av aktiekapitalets miniminivå som motsvarade penningvärdets utveckling för att tillgodose arbetstagarnas rätt till trygghet i anställningen. Med anledning av detta föreslogs att minsta tillåtna aktiekapital skulle fastställas till ett högre belopp än det föreslagna. Samtidigt poängterade TCO att kapitalkravet inte kunde sättas alltför högt då de mindre företagen hade betydelse för sysselsättningen och samhället i stort. Därför skulle kapitalkravet inte heller skapa onödiga hinder för möjligheten att driva rörelse.¹⁰⁶

Vidare menade Riksskatteverket att de små aktiebolagen vållade taxeringsmyndigheterna betydande problem och att möjligheten att bilda små aktiebolag i vissa fall utnyttjades för att systematiskt försvåra skattekontroll samt undkomma skatteindrivning. Riksskatteverket menade därför att aktiekapitalet inte skulle fastställas till en lägre nivå än 50 000 kronor samt att det skulle övervägas om aktiebolagsformen enbart skulle förbehållas medelstora och stora bolag.

---

¹⁰⁵ Se prop. 1973:93 s. 57.

¹⁰⁶ Se prop. 1973:93 s. 57.

Svenska revisorsamfundet, Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län, Riksåklagaren, länsåklagaren i Hallands län, Patentverket och länsåklagaren i Östergötlands län uttryckte också att den föreslagna miniminivån på 20 000 kronor var ställd alltför låg.¹⁰⁷

SHIO var däremot av motsatt uppfattning och avstyrkte förslaget då organisationen ansåg att ett belopp om 20 000 kronor för ett lägsta tillåtna aktiekapital var ett alltför högt krav som skulle hindra etableringen av mindre företag.¹⁰⁸

3.4.4 Prop. 1973:93

Regeringen tog intryck av remissinstansernas kritik och i propositionen uttrycktes bland annat följande:

”För egen del vill jag först framhålla att den som driver ett företag måste ha ett ansvar för de åtaganden som görs i rörelsen. Anställs arbetstagare i företaget, måste företagaren kunna lämna garantier för att företaget är någorlunda stabilt så att arbetstagarnas sysselsättning inte äventyras. Företagets borgenärer har också berättigade anspråk på att företagen kan fullgöra sina åtaganden. Bland borgenärerna intar det allmänna en framträdande plats. Statens och kommunernas skatteanspråk skiljer sig från övriga borgenärsfordringar bl. a. därigenom att stat och kommun inte kan trygga sitt skatteanspråk genom att uppställa krav på borgen eller annan säkerhet. Det är av dessa skäl angeläget att aktiebolagslagstiftningen utformas så att bolagen har tillräckligt ekonomiskt underlag för sin verksamhet.”¹⁰⁹

Vidare poängterades aktieägarnas begränsade personliga betalningsansvar i aktiebolagsformen och att kapitalinsatsen drog gränsen för aktieägarens ansvar. Med anledning av detta, samt det citerade ovan, menade regeringen att kapitalinsatsen i bolaget borde vara betydande för att den som stod bakom och svarade för att bolaget skulle kunna uppfylla sina förpliktelser gentemot anställda, det allmänna och andra borgenärer. Om en aktieägare inte var beredd eller kapabel att göra en sådan betydande kapitalinsats skulle de

---

¹⁰⁷ Se prop. 1973:93 s. 58.

¹⁰⁸ Se prop. 1973:93 s. 58.

¹⁰⁹ Se prop. 1973:93 s. 86.

istället hänvisas till övriga bolagsformer innefattande personligt ansvar för företagets förbindelser.

Den presenterade slutsatsen i propositionen var att den dåvarande minimigränsen för aktiekapital var ställd alltför låg. Regeringen poängterade att aktiebolagsformen ofta anlitas för företag för vilka bolagsformen inte varit lämplig samt att aktiebolaget använts för att uppnå skattemässiga fördelar, vilket inneburit svårigheter vid taxeringskontrollen. Även underlättandet av skatteflyktsåtgärder räknades upp som en konsekvens av den lågt ställda minimigränsen för aktiebolag. Hänsynen till det allmänna, anställda och övriga borgenärer talade enligt propositionen för en höjning av minimikapitalet samt att kravet skulle ställas relativt högt. Ett kapitalkrav på 20 000 kronor, vilket föreslagits i utredningen, bedömdes vara för lågt. Därför föreslogs den nedre gränsen för aktiekapitalet till 50 000 kronor, vilket senare blev kapitalkravets nya lagstadgade nivå.¹¹⁰

3.4.5 Penningvärdets utveckling

För att få perspektiv på lagstiftarens och remissinstansernas diskussioner kring en anpassning efter penningvärdets utveckling följer här ett antal förtydliganden. Till en början kan konstateras att 1895 års kapitalkrav på 5 000 kronor motsvarade cirka 42 800 kronor år 1971 sett till penningvärdets utveckling.¹¹¹ Därför var det relativt missvisande att lagstiftaren talade om en höjning jämförlig med penningvärdets utveckling och samtidigt föreslog ett kapitalkrav på 20 000 kronor. Det kapitalkrav som slutligen fastställdes, alltså 50 000 kronor, är egentligen närmare en anpassning än det först föreslagna kravet.¹¹² Höjningen från 5 000 kronor till 50 000 kronor innebar en skillnad på cirka 7 200 kronor sett till penningvärdets utveckling. Rent nominellt, och

---

¹¹⁰ Se prop. 1973:93 s. 90.

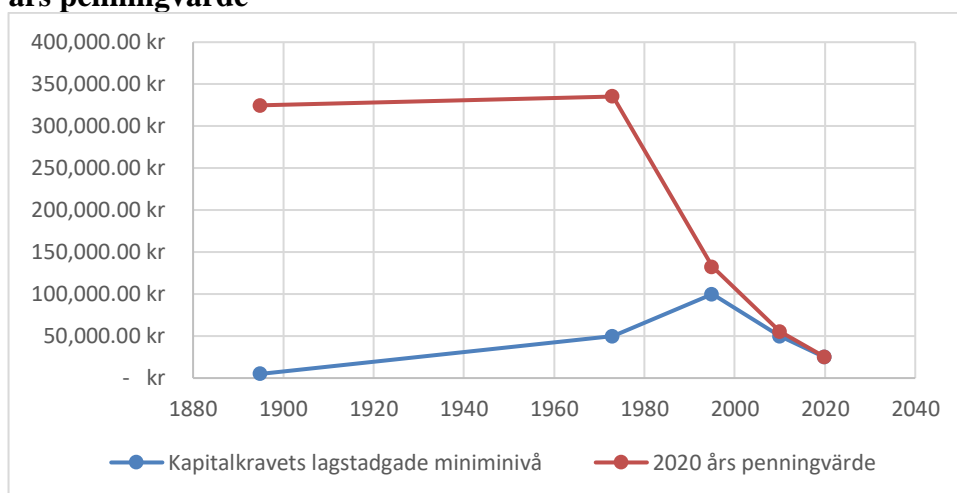
¹¹¹ Se Statistiska centralbyråns statistik över levnadskostnadsindex/KPI (juli 1914=100), historiska tal, 1830-. Jämförelsen utgår från 1971 års penningvärde då det var då aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå ifrågasattes första gången genom SOU 1971:15.

¹¹² Med det sagt är Statistiska Centralbyråns statistik och prisomvandlare endast uppskattningar och avvikelser kan förekomma. Holm, Tova, handläggare på Statistiskservice SCB, e-post <information@scb.se> 2020-10-20.

sett till vad som krävdes av företagaren rent praktiskt för en registrering av sitt aktiebolag, innebar det dock en skillnad om 45 000 kronor.

Intressant att poängtera är också att 1895 års kapitalkrav rent nominellt är det lägst ställda kravet på aktiekapital, men det näst högsta kravet rent praktiskt. Om kapitalkravet anpassats efter penningvärdets utveckling varje år sedan dess införande hade vi år 2020 haft ett kapitalkrav på cirka 324 600 kronor. 1973 års kapitalkrav är det högst ställda kravet någonsin jämfört med 2020 års penningvärde (ca 335 000 kronor). Se följande linjediagram för en illustration av aktiekapitalets lagstadgade nivå jämfört med 2020 års penningvärde ändring för ändring.

Linjediagram över kapitalkravets lagstadgade miniminivåer år 1895, 1973, 1995, 2010 och 2020 samt motsvarande summor jämfört med 2020 års penningvärde ¹¹³

3.4.6 Rättspolitiska aspekter

I förarbetena kan urskiljas ett rättspolitiskt intresse av att aktiebolagslagen utformades så att bolagen hade tillräckligt ekonomiskt underlag för sin verksamhet för att kunna uppfylla förpliktelser gentemot anställda, det allmänna och övriga borgenärer. Ett första bakomliggande ändamål med

¹¹³ Se Statistiska centralbyråns statistik över levnadskostnadsindex/KPI (juli 1914=100), historiska tal, 1830– samt Statistiska centralbyråns prisomräknare. Se även Bilaga A, linjediagram 3.

aktiekapitalets nu höjda miniminivå var därför att kapitalkravet skulle fungera som, och alltså ha en funktion som, ett borgenärsskydd.

På samma sätt var det enligt lagstiftaren önskvärt att kapitalkravet ställdes till en nivå som skulle sätta stopp för att aktiebolagsformen användes i oseriösa syften samt i viss mån motverka ekonomisk brottlighet. De uppmärksammade konsekvenserna av den dåvarande nivån på kapitalkravet, underlättande av skatteflykt samt användning av aktiebolaget för syften vilka inte passat aktiebolagsformen, innebar att det fanns ett intresse av en höjning. Ett andra bakomliggande ändamål med kapitalkravet var därför att kravet skulle fungera som en seriositetsspärr.

Samtidigt speglades intresset av att aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå inte skulle få en alltför drastisk förändring för de mindre aktiebolagen vars aktiekapital redan var relativt låga i oviljan att följa i tyskarnas fotspår med en relativt högt ställd minimigräns för aktiekapitalet. Här kan urskiljas ett rättspolitiskt intresse av att i vart fall inte exkludera småföretagandet från aktiebolagsformen. Även intresset av att nå större rättslikhet mellan de övriga nordiska länderna och Sverige ska nämnas.

3.5 1995 års reformer

3.5.1 Bakgrund

År 1992 träffade Sverige avtal med EG och dess medlemsstater om ett europeiskt ekonomiskt samarbetsområde, EES.¹¹⁴ Avtalet innebar bland annat ett åtagande att anpassa den svenska bolagsrättsliga lagstiftningen till EG-rätten och mer specifikt EG:s första, andra, tredje och tolfte bolagsdirektiv.¹¹⁵ Därför bemyndigade regeringen Justitiedepartementet att tillkalla en kommitté med uppgift att göra en översyn av aktiebolagslagen.

---

¹¹⁴ Se Rådets och kommissionens beslut av den 13 december 1993 om ingående av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

¹¹⁵ Se SOU 1992:83 s. 3 och 5.

Kommittén, som kom att kallas för ”Aktiebolagskommittén”, avlämnade bland annat delbetänkandet Aktiebolagslagen och EG (SOU 1992:83) som huvudsakligen bestod av förslag till ändringar föranledda av EG:s bolagsdirektiv.¹¹⁶

3.5.2 SOU 1992:83

I och med EES-avtalets bestämmelser om fri etableringsrätt kunde svenska medborgare och företag nu etablera sig fritt inom EES-området och utländska rättssubjekt med hemvist i EES-området kunde etablera sig i Sverige.¹¹⁷ Vid tiden erbjöd samtliga medlemsstater minst två alternativ för att driva verksamhet utan personligt ansvar.¹¹⁸ Då det var önskvärt att alla medlemsstater hade en liknande struktur på sin aktiebolagslagstiftning föreslog Aktiebolagskommittén att även Sverige skulle införa två alternativ – privata och publika aktiebolag.¹¹⁹

Den då gällande svenska aktiebolagslagen ställde som bekant krav på ett lägsta tillåtet aktiekapital om 50 000 kronor, se avsnitt 3.4.4. För en anpassning till EG:s regelverk krävdes dock en höjning av kapitalkravets nivå. Kapitaldirektivets¹²⁰ artikel 6 punkt 1 föreskrev nämligen att bolag som omfattades av direktivet behövde ha minst 25 000 ECU (European Currency Unit) i aktiekapital, vilket motsvarade cirka 185 000 svenska kronor vid tiden för utredningen.¹²¹ Om Aktiebolagskommitténs förslag angående uppdelningen mellan privata och publika aktiebolag genomfördes skulle däremot kravet på 25 000 ECU endast appliceras på publika aktiebolag. Det skulle i så fall råda fullständig frihet för den svenska lagstiftaren att fastställa

---

¹¹⁶ Se SOU 1992:83 s. 11–12.

¹¹⁷ Se SOU 1992:83 s. 120.

¹¹⁸ Se SOU 1992:83 s. 118.

¹¹⁹ Se SOU 1992:83 s. 12 samt 121–123.

¹²⁰ Rådets andra direktiv 77/91/EEG av den 13 december 1976 om samordning av de skyddsåtgärder som krävs i medlemsstaterna av de i artikel 58 andra stycket i fördraget avsedda bolagen i bolagsmännens och tredje mans intressen när det gäller att bilda ett aktiebolag samt att bevara och ändra dettas kapital, i syfte att göra skyddsåtgärderna likvärdiga.

¹²¹ Se SOU 1992:83 s. 12.

aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå för de privata aktiebolagen.¹²² Trots utredningens utgångspunkt att uppdelningen skulle ske, och att det därför inte fanns något krav på att ändra det dåvarande kapitalkravet på 50 000 kronor för privata aktiebolag, visade utredningen att det kunde finnas andra skäl för en justering av minimikravet. Argumenten såg ut som följande:

”För en oförändrad nivå på aktiekapitalets minsta storlek i privata aktiebolag talar intresset av att stimulera småföretagsamheten. Ett högt kapitalkrav kan hämma dem som vill bilda aktiebolag för att driva näring.

Mot detta kan anföras att aktiekapitalet skall ersätta aktieägarnas personliga ansvar för bolagets förpliktelser. Erfarenheterna av de senaste årens många konkurser understryker vikten av ett rimligt stort aktiekapital. Blir aktiekapitalet för lågt riskerar aktiebolagsformen att råka i vanrykte genom att bolagsformen kan missbrukas.

Vid den avvägning som sålunda måste ske har kommittén stannat för att föreslå en höjning av det lägsta tillåtna aktiekapitalet också i privata aktiebolag. Höjningen bör emellertid inte göras mera omfattande än som motsvarar förändringarna i penningvärdet.”¹²³

Med anledning av ovan argument föreslog Aktiebolagskommittén en höjning av kapitalkravet i privata aktiebolag till 100 000 kronor.¹²⁴

3.5.3 Remissinstansernas svar

Remissutfallet var blandat. Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet och Sveriges advokatsamfund avstyrkte en höjning av aktiekapitalets nivå. Landsorganisationen i Sverige ifrågasatte om inte ändringen kunde anstå till senare. Förslaget tillstyrktes av bland annat Finansinspektionen, Svenska Bankföreningen och Svenska Arbetsgivareföreningen. Hovrätten för Övre Norrland och Riksåklagaren är exempel på

---

¹²² Se SOU 1992:83 s. 12–13.

¹²³ Se SOU 1992:83 s. 127.

¹²⁴ Se SOU 1992:83 s. 127. Här bör nämnas att utredningen gjorde beräkningen av penningvärdet utifrån 1982 års värde, inte 1973 års värde, då redan existerande aktiebolag inte behövde uppfylla kravet på 50 000 kronor i aktiekapital förrän utgången av år 1981, se SOU 1992:83 s. 13.

remissinstanser som föreslog ett lägsta tillåtet aktiekapital om 200 000 kronor.¹²⁵

3.5.4 Prop. 1993/94:196

Regeringen uttryckte inledningsvis att det fanns ett stort värde i att den svenska aktiebolagslagstiftningen hade en i huvudsak liknande struktur som de övriga EES-länderna. En likartad lagstiftning i samtliga EES-länder bedömdes nämligen underlätta tillvaratagandet av etableringsfriheten. Regeringen menade också att det skulle vara olämpligt att behålla det dåvarande regelverket, innebärande endast en typ av aktiebolag, då detta skulle medföra att samtliga svenska aktiebolag behövde ha ett aktiekapital motsvarande minst 25 000 ECU.¹²⁶ Regeringen delade därför Aktiebolagskommitténs bedömning att den svenska aktiebolagslagen skulle erbjuda två alternativa bolagstyper utan personligt betalningsansvar för delägarna.¹²⁷

Efter beslutet om uppdelningen mellan privata och publika aktiebolag beslutats om diskuterade regeringen vilken nivå kapitalkravet skulle fastställas till för de privata aktiebolagen. Regeringen inledde med att understryka syftet med bestämmelserna om aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå, nämligen att skydda borgenärerna, att garantera att det verkligen skapas en bolagsförmögenhet och att denna förmögenhet behålls inom bolaget.¹²⁸ Därför skulle en höjning av gränsen för lägsta tillåtna aktiekapital innebära en förstärkning av borgenärernas skydd. Regeringen gjorde bedömningen att en väsentlig höjning skulle bidra till att motverka missbruk av aktiebolagsformen för olika slag av ekonomisk brottslighet samt att det kunde antas bli lättare för bolagen själva att erhålla nödvändig kredit.¹²⁹

---

¹²⁵ Se prop. 1993/94:196 s. 80–81. För att få åtkomst till mer utförliga svar från remissinstanserna måste kopior av dokumenten begäras ut från Riksarkivet, vilket efter efterforskningar visat sig vara både kostsamt och tidskrävande. Därför behandlar framställningen inte nämnda remissvar mer utförligt än vad som framgår av prop. 1993/94:196.

¹²⁶ Se prop. 1993/94:196 s. 72–73.

¹²⁷ Se prop. 1993/94:196 s. 74.

¹²⁸ Se prop. 1993/94:196 s. 81–82.

¹²⁹ Se prop. 1993/94:196 s. 82.

En väsentlig höjning av kapitalkravet var dock inte en självklarhet. Vid tiden för propositionen motsvarade kapitalkravet som fastställdes år 1973, 50 000 kronor, ett penningvärde på mer än 200 000 kronor.¹³⁰ Regeringen menade att det fanns omständigheter som talade mot en sådan kraftig höjning av aktiekapitalet som en anpassning till penningvärdets utveckling skulle innebära. Regeringen uttryckte också följande:

”Till att börja med kan konstateras att aktiekapitalets storlek inte är ensamt avgörande för borgenärernas skydd. I själva verket utgör ofta ett aktiekapital på 100 000 kr - 200 000 kr ett otillräckligt skydd när bolaget råkar i ekonomiskt trångmål. På grund därav fordrar borgenärerna regelmässigt att en företagare som driver verksamhet i ett mindre aktiebolag lämnar personlig säkerhet. I sådana fall innebär en höjning av aktiekapitalet inte alltid någon verklig förstärkning av borgenärernas skydd.”¹³¹

Regeringen fortsatte och menade att en höjning av aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå inte skulle motverka missbruk av aktiebolagsformen i någon avgörande utsträckning. Istället bedömdes det vara av större betydelse hur bolagens aktiekapital skulle skyddas. Regeringen befarade även att en kraftig höjning av aktiekapitalet skulle innebära betydande svårigheter för de mindre aktiebolagen vad gällde införskaffande av ytterligare kapital samt försvåra etableringen av nya aktiebolag. Med anledning av dessa överväganden stannade regeringen vid att föreslå ett kapitalkrav på ett belopp om 100 000 kronor, vilket senare ledde till en lagändring.¹³²

3.5.5 Penningvärdets utveckling

För tydlighetens skull ska här nämnas att den föreslagna, och senare genomförda, höjningen av aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå rent praktiskt innebar en sänkning. 1973 års kapitalkrav om 50 000 kronor motsvarade år 1995 cirka 253 000 kronor.¹³³ ”Höjningen” av kapitalkravet från 50 000

---

¹³⁰ Till skillnad från utredningen utgick propositionen vid sina beräkningar från 1973 års penningvärde.

¹³¹ Se prop. 1993/94:196 s. 82.

¹³² Se prop. 1993/94:196 s. 80.

¹³³ Se Statistiska centralbyråns prisomräknare.

kronor till 100 000 kronor var därför bara en höjning rent nominellt. I praktiken innebar ändringen en sänkning om cirka 153 000 kronor.

3.5.6 Rättspolitiska aspekter

Två av de mest framstående rättspolitiska intressena vid tiden för ändringen var upprätthållandet av kapitalkravets funktion som borgenärsskydd samt seriositetsspärr. Lagstiftaren underströk som bekant att syftet med bestämmelserna om aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå var att skydda borgenärerna, att garantera att det verkligen skapades en bolagsförmögenhet och att denna behölls inom bolaget. Det var därför önskvärt att kapitalkravets funktion som borgenärsskydd både upprätthölls och förstärktes, vilket bedömdes kunna ske genom en höjning av miniminivån. Samtidigt konstaterades att aktiekapitalets nivå inte var ensamt avgörande för borgenärernas skydd och att en höjning av aktiekapitalet inte alltid innebar en verklig förstärkning av borgenärernas skydd. Ett aktiekapital på 100 000–200 000 kronor bedömdes vara ett ofta otillräckligt skydd då bolaget hamnat i ekonomiskt trångmål. Trots detta betraktades skyddet för borgenärerna fortfarande vara ett av kapitalkravets bakomliggande ändamål och en funktion som i viss mån behövde förstärkas.

Liknande argument fördes kring kapitalkravets funktion som seriositetsspärr. En höjning av aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå bedömdes bidra till att motverka missbruk av aktiebolagsformen för olika slag av ekonomisk brottslighet samt fungera som en spärr mot oseriöst företagande. Dock var lagstiftaren även av åsikten att en höjning av aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå inte skulle motverka ekonomisk brottslighet i någon avgörande utsträckning. Trots detta ansågs seriositetsspärren fortfarande vara ett av kapitalkravets bakomliggande ändamål samt en av kravets funktioner.

Vidare ansågs det vara av intresse att stimulera småföretagsamheten samt beakta aktiekapitalets faktiska funktion som underlättande av såväl införskaffande av nödvändig kredit som etableringen av aktiebolag.

Lagstiftaren befarade att en betydande höjning av aktiekapitalets miniminivå skulle innebära att det blev svårare att etablera nya företag samtidigt som det, med ett högre kapitalkrav, antogs kunna bli lättare för bolagen att erhålla nödvändig kredit. Det fanns därför ett intresse av att inte ställa kapitalkravet till en alltför hög nivå.

3.6 2010 års reformer

3.6.1 Bakgrund

År 2007 tillkallade regeringen en särskild utredare, jur. dr. Carl Svernlöv, med uppdrag att bland annat lämna förslag till om kravet på aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå för privata aktiebolag skulle sänkas.¹³⁴ Översynen var en del av det regelförenklingsarbete som vid tiden pågick i Sverige och EU i syfte att bland annat stärka företagens konkurrenskraft, underlätta för små företag att driva sin verksamhet samt underlätta etableringen för nya företag.¹³⁵ Utredningen resulterade i delbetänkandet Aktiekapital i privata aktiebolag (SOU 2008:49).

I utredningen konstaterades att kapitalkravets betydelse var omdiskuterad både inom EU och i flera medlemsstater. Det kunde skönjas en trend där flera av EU:s medlemsstater sänkte eller rent av slopade kraven på minsta aktiekapital i bolag motsvarande det svenska privata aktiebolaget.¹³⁶ Trenden bedömdes delvis ha sin grund i den konkurrenssituation som trappats upp efter ett flertal avgöranden från EG-domstolen.¹³⁷ Utredningen visade

---

¹³⁴ Se SOU 2008:49 s. 1.

¹³⁵ Se SOU 2008:49 s. 35.

¹³⁶ I Storbritannien krävdes för registrering av ett bolag motsvarande det svenska privata aktiebolaget inte mer än ett brittiskt pund i aktiekapital och i Frankrike fanns inget krav på ett aktiekapital över huvud taget. Se SOU 2008:49 s. 61.

¹³⁷ Se SOU 2008:49 s. 61. Ett av avgörandena var Centros-målet. Där fastställde EG-domstolen att etableringsfriheten i EG-fördraget innebar en rätt att starta bolag i en medlemsstat med den medlemsstatens lagstiftning samt bedriva hela verksamheten genom en filial i en annan medlemsstat och därigenom undgå tillämpning av den sistnämnda statens bestämmelser om bolagsbildning. Se C-212/97 *Centros Ltd ./. Erhvers- og Selskabsstyrelsen*, EU:C:1999:126. Vidare avsågs även domstolens avgörande *Überseering* där det slogs fast att ett aktiebolag som är bildat i ett medlemsland som tillämpar registreringsprincipen ska betraktas som ett aktiebolag även i de medlemsländer som inte tillämpar denna princip. Se C-208/00 *Überseering ./. Nordic Construction Company*

nämligen att dessa avgöranden inneburit att det var mer vanligt förekommande att näringsidkare i en medlemsstat bildade bolag i en annan medlemsstat och sedan bedrev verksamheten i hemlandet genom en filial i syfte att kringgå strängare kapitalkrav i hemlandet, vilket trappat upp konkurrensen mellan medlemsländerna i förhållande till bolagsbildningar.¹³⁸

Mot denna bakgrund fann utredningen anledning att överväga om det var dags att sänka kravet på aktiekapital i privata aktiebolag. Utredningen var omfattande och aktiekapitalets betydelse och funktioner utreddes steg för steg. För tydlighetens skull delas följande avsnitt därför in i mindre delavsnitt.

3.6.2 SOU 2008:49

3.6.2.1 Borgenärsskydd

Aktiekapitalets betydelse som borgenärsskydd behandlades inledningsvis i betänkandet. Utredningen visade på att borgenärer generellt hade ett intresse av att aktieägarna hade visst bundet kapital som kunde tjäna som buffert i sämre tider och att ett bundet kapital kunde påverka aktieägarnas benägenhet att inte ta alltför stora risker i verksamheten. En marginal mellan aktiebolagets tillgångar och skulder bedömdes även vara av stor betydelse för borgenärernas möjlighet att få betalt för sina fordringar.¹³⁹

Vidare visade utredningen att det lagstadgade kravet på minimikapital kunde kritiseras då det lagstadgade beloppet var så pass lågt att det vanligtvis kunde förbrukas på kort tid, ibland på borgenärernas bekostnad. Det uppgavs även vara problematiskt att det inte fanns någon koppling mellan lagens krav på minsta aktiekapital och det enskilda bolagets kapitalbehov eller risker, vilket

---

Baumanagement GmbH (NCC), EU:C:2002:632, s. 12. Slutligen nämnde utredningen även *Inspire Art*-avgörandet där det slogs fast att medlemsländerna inte har möjlighet att genom en särskild reglering som omfattar utländska bolag pålägga dessa strängare krav exempelvis i fråga om aktiekapital eller styrelseansvar mot borgenärer än vad som gäller enligt registreringslandets lag. Se C-167/01 *Kamer van Kophandel en Fabrieken voor Amsterdam* ./ *Inspire Art Ltd*, EU:C:2003:512, s. 10.

¹³⁸ Se SOU 2008:49 s. 61.

¹³⁹ Se SOU 2008:49 s. 82.

förklarades innebära att kapitalgränserna i bolagen var mer eller mindre slumpartat bestämda och därmed var av liten betydelse.¹⁴⁰

Fortsättningsvis visade utredningen att borgenärer som hade möjligheten att avtalsvis säkra sina intressen, även kallade ”anpassade borgenärer”, inte hade något intresse av gäldenärens aktiekapital. De borgenärer som inte hade denna möjlighet, ”icke-anpassade borgenärer”, bedömdes dock behöva förlita sig på bolagets förmögenhet och aktiekapital. Med andra ord ansågs ett bolags aktiekapital inte vara av betydelse för samtliga borgenärer, utan enbart för de icke-anpassade borgenärerna som inte kunde säkra sina anspråk.¹⁴¹

3.6.2.2 Kapitalanskaffning

Fortsättningsvis utreddes kapitalkravets betydelse för aktieägarna som underlättande av kapitalanskaffning. Aktiekapitalet och dess tillhörande skyddsregler nämndes som en av flera aspekter som avgjorde ifall ett bolag beviljades kredit eller inte.¹⁴² Därför uppstod frågan huruvida en sänkning av aktiekapitalets miniminivå skulle påverka aktiebolagens möjligheter till kapitalanskaffning. I utredningen framhölls följande:

”Det lagstadgade kravet på aktiekapital samt skyddet för detta utgör dock enbart en av flera aspekter som avgör om ett bolag kan beviljas kredit eller inte. Ett bolags kreditvärdighet bedöms utifrån uppskattningar om dess återbetalningsförmåga, av om bolaget har såsom säkerhet lämpliga tillgångar, bolagsegendomens sammansättning i övrigt, skuldbelastning, bolagets omsättning och likviditetsställning, framtidsutsikter, egenskaper hos ledningen m.m. Även om kapitalskyddsreglerna kan påverka förhållandet mellan aktörerna så använder sig alltså olika borgenärer, exempelvis kreditgivare och leverantörer, därutöver i vissa fall av överenskomna säkerheter.”¹⁴³

Utredningen visade även att om de tvingande kraven kring aktiekapitalet skulle lindras kunde Anpassade borgenärer kompensera detta genom att ställa ökade krav på bolaget och dess aktieägare. Det framgick också av utredningen

---

¹⁴⁰ Se SOU 2008:49 s. 82–83.

¹⁴¹ Se SOU 2008:49 s. 83.

¹⁴² Se SOU 2008:49 s. 84.

¹⁴³ Se SOU 2008:49 s. 84.

att bankerna förutsåg en ökad användning av säkerheter såsom personlig borgen samt i vissa sammanhang ett krav på mer omfattande information från företagaren för det fall kravet på ett minsta aktiekapital skulle tas bort eller väsentligen sänkas. En förändring av kapitalkravets nivå bedömdes därför kunna få konsekvenser de aktiebolag som sökte extern finansiering för sin verksamhet.¹⁴⁴ Samtidigt visade utredningen att cirka 80 procent av de nystartade aktiebolagen under åren 2002–2006 saknade extern finansiering i form av till exempel banklån.¹⁴⁵

3.6.2.3 Seriositetsspärr

Vidare diskuterades kapitalkravets funktion och betydelse som seriositetsspärr. Den spärr som kravet utgjorde förklarades syfta till att undvika att aktiebolagsformen användes för oseriösa syften. Spärren förklarades även fungera som ett incitament för att företagare skulle ha genomtänkta affärsidéer och därför vara beredda att satsa en summa pengar som kapitalinsats.¹⁴⁶ I utredningen uttrycktes följande:

”Aktiekapitalet samt skyddet för detta avser att reducera och förhindra otillbörligt nyttjande av de fördelar aktiebolagsformen erbjuder. Detta har både ett samhällligt intresse och ett intresse för de olika intressenterna kring aktiebolaget. Vidare kan de lagstadgade bestämmelserna ha särskild betydelse för de icke-anpassande borgenärer som inte avtalsvis kan säkra sina intressen.”¹⁴⁷

Kapitalkravet beskrevs med andra ord som en form av tröskel vilken reducerade risken för oseriösa och ogenomtänkta aktiebolag. Samtidigt konstaterades att en höjning av kapitalkravet i syfte att förstärka seriositetsspärren även skulle påverka branscher med små eller obetydliga problem med laglydnad då kravet, av naturliga skäl, måste gälla för alla branscher. Utredningen visade även på att aktiekapitalet i och för sig inte

---

¹⁴⁴ Se SOU 2008:49 s. 85.

¹⁴⁵ Se SOU 2008:49 s. 45 f.

¹⁴⁶ Se SOU 2008:49 s. 85.

¹⁴⁷ Se SOU 2008:49 s. 86.

stoppade missbruk, men att kravet ändå utgjorde ett visst hinder för personer som ville starta aktiebolag i oseriösa syften.¹⁴⁸

3.6.2.4 Lagstiftningskonkurrens

Vidare diskuterades kring etableringsfriheten inom EU och dess påverkan på kapitalkravet. Bedömningen var att tvingande bestämmelser om aktiekapitalet urholkats då bolag fritt kunde välja att etablera sig i den medlemsstaten med den mest förmånliga bolagslagstiftningen. På grund av detta sänktes och slopades kapitalkravet i flera medlemsländer vid tiden för utredningen. Frågan om att sänka aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå med anledning av Sveriges konkurrenssituation med övriga medlemsländer diskuterades därför. Utredningens slutsats var dock att skälen till att företagare valde att registrera sitt bolag i ett annat EU-land kunde vara helt andra än att slippa det lagstadgade kapitalkravet.¹⁴⁹ Konkurrenssituationen bedömdes därför inte vara ett övertygande argument för att ta bort eller radikalt sänka aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå.¹⁵⁰

3.6.2.5 Främjande av företagandet

Vidare utreddes huruvida en sänkning av aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå kunde påverka nyföretagandet inom aktiebolagsformen, aktiebolagens överlevnadspotential samt bolagens tillväxtförmåga. Krångliga regelverk, risktagande och svårigheter med finansiering var några exempel som nämndes som hinder för att starta ett aktiebolag. Utredningen kunde dock inte visa på något empiriskt stöd för att nyföretagandet i sin helhet skulle öka på grund av ett sänkt kapitalkrav.¹⁵¹ I utredningen drogs även slutsatsen att det troligtvis inte skulle få någon större betydelse för aktiebolagsformens överlevnads- och/eller tillväxtförmåga om kapitalkravet sänktes. Däremot uppmärksammades möjligheten att företagare skulle välja aktiebolagsformen

---

¹⁴⁸ Se SOU 2008:49 s. 87.

¹⁴⁹ Såsom skatterättsliga hänsyn eller en möjlighet att låna pengar ur bolaget utan hinder av aktiebolagslagens låneförbud. Se SOU 2008:49 s. 88.

¹⁵⁰ Se SOU 2008:49 s. 88.

¹⁵¹ Detta trots ett visst underlag från Nutek, Verket för näringslivsutveckling, där det framgick att det fanns studier som pekade på att krav på minimikapital i vissa fall verkade ha negativ effekt på antalet nya företag. Se SOU 2008:49 s. 88.

istället för att bli enskilda näringsidkare om aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå sänktes. Fördelarna med att välja aktiebolagsformen förklarades vara vissa skattefördelar, avsaknaden av personligt betalningsansvar, handel med utlandet, offentlig upphandling samt att aktiebolagsformens goda anseende kunde öka förutsättningarna att beviljas extern finansiering.¹⁵²

Vidare bedömdes tjänstesektorn, vars bolag normalt hade lägre startkostnader och lägre investeringsbehov, särskilt gynnas av ett sänkt kapitalkrav. Kapitalbehovet inom tjänstesektorn bedömdes inte alltid uppgå till 100 000 kronor, varför kapitalkravet utgjorde ett hinder för tjänstebolag att använda aktiebolagsformen.¹⁵³

I utredningen presenterades slutsatsen att en sänkning av aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå skulle öka aktiebolagsformens tillgänglighet, främst för företag med lägre kapitalbehov.¹⁵⁴

3.6.2.6 Bestämmelserna om tvångslikvidation

Vidare utreddes kapitalkravets nivå i förhållande till bestämmelserna om tvångslikvidation vid kapitalbrist i 25 kap. 13–20 §§ aktiebolagslagen. Regelverket kring tvångslikvidation ifrågasattes i utredningen. Detta ska dock inte studeras i detalj i det följande. Något som dock är intressant i förhållande till framställningen och aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå är utredningens presenterade slutsats att ”ju lägre kapitalkravet är desto större risk råder för att bolaget hamnar i en tvångslikvidationssituation”.¹⁵⁵ En sådan situation bedömdes innebära ett antal krav på bolaget och därmed ökade administrativa kostnader. I utredningen konstaterades således att en sänkning av aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå kunde få konsekvenser för aktiebolagen med tanke på bestämmelserna om tvångslikvidation.

---

¹⁵² Se SOU 2008:49 s. 89.

¹⁵³ Se SOU 2008:49 s. 90.

¹⁵⁴ Se SOU 2008:49 s. 90.

¹⁵⁵ Se SOU 2008:49 s. 99.

3.6.2.7 Utredningens förslag

I utredningen övervägdes huruvida aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå skulle sänkas till 1 krona. Utredningen visade på att det fanns en del argument som talade för att kravet på ett lägsta aktiekapital skulle tas bort, men att det även fanns skäl emot en sådan åtgärd. Att slopa kapitalkravet bedömdes innebära ett behov av reformer i aktiebolagsrätten i stort, bland annat av bestämmelserna om tvångslikvidation. Då bestämmelserna i kapitaldirektivet inte avsågs att reformeras vid tiden för utredningen var slutsatsen att en reform inom den svenska aktiebolagsrätten inte heller skulle övervägas. Det fanns därför inte tillräckligt med skäl för en sådan drastisk förändring av kapitalkravet.¹⁵⁶

Däremot visade utredningen på övertygande skäl för att i vart fall sänka aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå. En sänkning bedömdes innebära ökad tillgänglighet av aktiebolagsformen, särskilt inom tjänstesektorn och kvinnliga företagare.¹⁵⁷ Andra positiva effekter bedömdes vara ökad valfrihet för företag med lägre kapitalbehov och att kapitalkravet i egenskap som hinder för aktiebolagsformen skulle minska. Samtidigt uppskattades att kapitalkravets funktion som seriositetsspärr skulle minska risken för att aktiebolagsformen användes i oseriösa syften. Seriositetsspärrns effekt bedömdes bli större ju högre aktiekapitalets miniminivå var, samtidigt som risken för tvångslikvidation bedömdes vara större ju lägre kapitalkravet ställdes. Sänkningen bedömdes även innebära att borgenärer skulle ställa ökade krav på säkerheter. Med anledning av detta föreslogs inte en alltför stor sänkning.

Efter en intresseavvägning mellan ovan förväntade effekter av en sänkning föreslogs att aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå i privata aktiebolag skulle fastställas till en nivå om 50 000 kronor.¹⁵⁸

---

¹⁵⁶ Se SOU 2008:49 s. 97.

¹⁵⁷ Detta då kvinnliga företagare framförallt startar bolag inom just tjänstesektorn. Se SOU 2008:49 s. 112 och 115.

¹⁵⁸ Se SOU 2008:49 s. 99.

3.6.3 Remissinstansernas svar

Majoriteten av remissinstanserna varken tillstyrkte eller invände mot utredningens förslag. Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet och Finansbolagets förening förordade dock att kapitalkravet skulle sänkas till 1 krona.¹⁵⁹

En av remissinstanserna som tillstyrkte förslaget om ett lägsta aktiekapital på 50 000 kronor var Sveriges advokatsamfund. Motiven bakom tillstyrkandet låg i uppfattningen att det dåvarande kapitalkravet inte innebar något egentligt borgenärsskydd. Kapitalkravets funktion som seriositetsspärr tilldelades däremot mer betydelse. Samfundet menade att man skulle eftersträva att endast genomtänkt och seriös verksamhet gavs fördelen att driva näringsverksamhet utan personligt ansvar, men menade samtidigt att ett sänkt aktiekapital skulle öka etableringen av aktiebolag. För att upprätthålla kapitalkravets funktioner menade samfundet slutligen att miniminivån inte skulle understiga 50 000 kronor.¹⁶⁰

Även Skatteverket och Bolagsverket poängterade betydelsen av kapitalkravets funktion som seriositetsspärr.¹⁶¹ Bolagsverket var av följande uppfattning:

”Ett lågt krav på inbetalt aktiekapital skulle kunna medföra att ett aktiebolag i mindre utsträckning än idag uppfattas som en seriös företagsform och att den goodwill som aktiebolagsformen under många år byggt upp riskerar att ordentligt naggas i kanten.”¹⁶²

Bolagsverket ansåg därför, precis som Revisorsnämnden, Finansinspektionen och Landsorganisationen i Sverige, att kapitalkravet inte skulle sänkas.¹⁶³

---

¹⁵⁹ Se prop. 2009/10:61 s. 8.

¹⁶⁰ Se Sveriges advokatsamfunds remissvar år 2008, s. 1–2.

¹⁶¹ Se prop. 2009/10:61 s. 11.

¹⁶² Se Bolagsverkes remissvar, s. 2.

¹⁶³ Se prop. 2009/10:61 s. 9.

Vidare menade Svenska Bankföreningen och Företagarna att borgenärerna skulle komma att ställa högre krav på företagen angående personlig borgen eller ställande av säkerhet vid lån och andra krediter om en alltför stor sänkning av aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå skulle genomföras. Detta menade nämnda remissinstanser skulle leda till att principen om frihet från personligt betalningsansvar skulle urholkas.¹⁶⁴

3.6.4 Prop. 2009/10:61

Regeringens förslag stämde överens med utredningens, nämligen att aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå skulle sänkas till 50 000 kronor.¹⁶⁵ Ett av regeringens till synes viktigaste argument för en sådan sänkning var att sänkningen skulle främja företagandet i aktiebolagsformen. Genom att sänka kapitalkravet och det hinder kravet ansågs utgöra för vissa att bedriva näringsverksamhet skulle det bli enklare för små företag att driva och starta verksamhet i aktiebolagsform. Regeringens utgångspunkt var alltså att ett lägre ställt krav på aktiekapital i privata aktiebolag skulle göra aktiebolagsformen mer tillgänglig och bidra till att fler personer skulle vilja och våga starta företag, särskilt kvinnliga företagare och företagare inom tjänstesektorn.¹⁶⁶ Regeringen var även av åsikten att företagarna skulle ges ett så stort handlingsutrymme som möjligt i relation till bedrivandet av sina verksamheter. Genom en sänkning av kapitalkravet skulle företagarna få större utrymme att fastställa aktiekapitalets nivå utifrån vad som skulle vara mest fördelaktigt för den enskilda verksamheten.¹⁶⁷

Fortsättningsvis redogjordes grundligt för hur en sänkning skulle påverka kapitalkravets funktioner. Det historiskt viktiga borgenärsskydd som aktiekapitalet inneburit var enligt regeringens mening inte av lika stor relevans längre. Regeringen menade att en marginal på 100 000 kronor snabbt kunde försvinna och att ett lagstadgat krav i den storleksordningen utgjorde

---

¹⁶⁴ Se prop. 2009/10:61 s. 10.

¹⁶⁵ Se prop. 2009/10:61 s. 12.

¹⁶⁶ Se prop. 2009/10:61 s. 9.

¹⁶⁷ Se prop. 2009/10:61 s. 9.

ett klen skydd i praktiken. Bedömningen var att borgenärer i allmänhet snarare såg till faktorer som kassaflöde och likviditet istället för aktiekapitalets storlek.¹⁶⁸ Inte heller den förhöjda risken att borgenärer skulle ställa ökade krav på säkerheter bedömdes vara nog skäl mot en sänkning då majoriteten av de nystartade aktiebolagen saknade extern finansiering under åren 2002–2006.¹⁶⁹

Regeringen menade istället att kapitalkravets funktion som seriositetsspärr var av större betydelse. Precis som utredningen visade anförde regeringen att det faktum att det krävs ett kapitaltillskott av den som vill starta ett aktiebolag i viss mån borgar för att företagaren har en genomtänkt och hållbar affärsidé vilken personen i fråga är beredd att satsa egna medel på som kapitaltillskott. Även benägenheten att ta risker i verksamheten bedömdes minska då aktieägaren satsat eget kapital.¹⁷⁰

Vidare tog regeringen upp frågan om kapitalkravets nivå i förhållande till aktiebolagslagens regler om tvångslikvidation och värdeöverföring. Tvångslikvidationsreglerna ansågs ha viss betydelse för fastställandet av kapitalkravets nivå då ett lågt aktiekapital skulle innebära mindre marginaler och att det därför kunde vara svårt att förutse en situation där halva det registrerade aktiekapitalet var förbrukat. Regeringen menade att ”ju lägre aktiekapitalet är, desto snabbare kan en sådan situation uppkomma”.¹⁷¹ Bestämmelserna kring tvångslikvidation bedömdes även kunna medföra administrativa kostnader för aktiebolagen, vilket i förlängningen kunde innebära en risk för personligt betalningsansvar för aktieägarna i relation till bolagets förpliktelser.¹⁷²

Ytterligare en konsekvens av ett alltför lågt kapitalkrav bedömdes vara att betydelsen av beloppsspärren vid värdeöverföring skulle minska, vilket i sin

---

¹⁶⁸ Se prop. 2009/10:61 s. 10.

¹⁶⁹ Se prop. 2009/10:61 s. 11.

¹⁷⁰ Se prop. 2009/10:61 s. 11.

¹⁷¹ Se prop. 2009/10:61 s. 11.

¹⁷² Se prop. 2009/10:61 s. 11.

tur skulle innebära att försiktighetsregeln skulle spela större roll för värdeöverföringarnas tillåtna storlek. Regeringen bedömde detta vara något problematiskt då försiktighetsregeln i sin natur förklarades vara svårare att tillämpa än beloppsspärren.¹⁷³

Regeringens slutsats löd som följande:

”I syfte att göra aktiebolagsformen mer tillgänglig och därmed främja företagande, särskilt inom tjänstesektorn, finns det enligt regeringens mening anledning att sänka nivån för lägsta tillåtna aktiekapital för privata aktiebolag. Utvecklingen i Europa går i samma riktning; villkoren för att etablera ett företag i Sverige bör inte framstå som tydligt oförmånliga vid en europeisk jämförelse. Kravet på aktiekapital bör bestämmas så att det så långt som möjligt underlättar för företagare att starta och driva aktiebolag.”¹⁷⁴

En halvering av det då gällande aktiekapitalet på 100 000 kronor framstod som en lämplig avvägning. Förslaget om ett kapitalkrav på 50 000 kronor motiverades också ha större bärighet än en nivå om 1 krona med tanke på ovan angivna motstående intressen. Förslaget bedömdes inte innebära några större konsekvenser ur borgenärssynpunkt och endast en försumbart negativ effekt på kapitalkravets funktion som seriositetsspärr förväntades.¹⁷⁵

3.6.5 Rättspolitiska aspekter

Ett av de mest betydelsefulla skälen som kan identifieras bakom ändringen av aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå i privata aktiebolag år 2010 var ambitionen att främja företagandet i aktiebolagsformen. Det fanns vid tiden ett rättspolitiskt intresse av att underlätta för små företag att driva sin verksamhet, underlätta etableringen av nya aktiebolag samt stärka företagets konkurrenskraft. Lagstiftaren menade som bekant att ett sådant främjande kunde ske genom en sänkning av aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå. En sänkning bedömdes även vara i linje med intresset att ge företagen större

---

¹⁷³ Se prop. 2009/10:61 s. 11.

¹⁷⁴ Se prop. 2009/10:61 s. 11.

¹⁷⁵ Se prop. 2009/10:61 s. 15.

handlingsutrymme vid fastställandet av den mest lämpliga nivån för aktiekapitalet i den enskilda verksamheten. Ytterligare ett identifierbart rättspolitiskt intresse i förarbetena är intresset av att villkoren för att etablera företag i Sverige inte skulle framstå som tydligt oförmånliga vid en europeisk jämförelse.

Frågan är dock om intresset av att främja företagandet i aktiebolagsformen kan sägas utgöra en funktion eller ett ändamål med kapitalkravet. Det som uttryckts i förarbetena är att kapitalkravet inneburit ett slags hinder för att starta ett aktiebolag samt att avsikten var att nämnda hinder skulle minska genom en sänkning. Förarbetena beskriver inte främjande av företagandet i aktiebolagsformen som ett ändamål med själva kapitalkravet, utan kravet beskrivs istället ha en icke önskvärd praktisk effekt som ett hinder för etablering för till exempel mindre företag och bolag inom tjänstesektorn. Aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå beskrevs därför ha en faktisk, icke avsedd, funktion som etableringshinder.¹⁷⁶

Nästa fråga blir därför vilka ändamål som ligger bakom 2010 års kapitalkrav. Ett av kapitalkravets historiskt betydelsefulla bakomliggande ändamål är borgenärsskyddet. Skyddet var dock inte av samma relevans vid 2010 års ändring av aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå som det varit tidigare. Lagstiftaren menade att en marginal på 100 000 kronor snabbt kunde försvinna och att ett lagstadgat krav i den storleksordningen utgjorde ett klen borgenärsskydd i praktiken. Regeringens bedömning var som bekant att borgenärer i allmänhet såg till andra faktorer än aktiekapitalet då aktiebolag önskade erhålla kredit. Regeringen menade också att en sänkning av aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå inte skulle innebära några större konsekvenser ur borgenärsynpunkt trots det faktum att förslaget innebar en halvering av kapitalkravet. Det är med anledning av dessa argument svårt att se hur lagstiftaren vid 2010 års ändring avsåg att skapa ett skydd för

---

¹⁷⁶ ”Etableringshinder” är inget välkänt eller vedertaget begrepp, utan används i framställningen som ett samlingsnamn för det hinder som lagstiftaren anser kapitalkravet utgöra för etableringen av nya aktiebolag.

aktiebolagens borgenärer genom att ställa upp ett kapitalkrav. Borgenärsskyddet framstår därför inte som ett av kapitalkravets bakomliggande ändamål år 2010. Däremot verkar lagstiftaren erkänna borgenärsskyddet som en av kapitalkravets faktiska funktioner, men en svag och avtagande sådan.

Till skillnad från borgenärsskyddet menade lagstiftaren vid 2010 års ändring att kapitalkravets funktion som seriositetsspärr var desto mer betydelsefull. Lagstiftaren ville uppmuntra genomtänkta och hållbara affärsidéer samt sänka företagarnas riskbenägenhet, vilket ett kapitalkrav bedömdes kunna åstadkomma. Seriositetsspärren är därför det enda identifierbara ändamålet med kapitalkravet sett till 2010 års förarbeten.

3.7 2020 års reformer

3.7.1 Bakgrund

Efter 2018 års riksdagsval ingick riksdagspartierna Socialdemokraterna, Centerpartiet, Miljöpartiet och Liberalerna en överenskommelse kallad ”januariavtalet”.¹⁷⁷ Överenskommelsen innebar en reglering av partiernas samarbete och består av 73 punkter. Punkt 3 och 15, som är av intresse för den aktuella framställningen, lyder som följande:

”3. *Bättre villkor för företagande och entreprenörer.* [...] 3:12-reglerna förenklas (utredning 2019–2020. Ny lagstiftning från 2022) och kravet på aktiekapitalet sänks till 25 000 kronor (Ds våren 2019. Ny lagstiftning från 1 januari 2020).”¹⁷⁸

”15. *Fler ska kunna bli företagare.* Genomför en kraftig förenkling av beskattning och regelverk för mikroföretagande (Utredning 2019–2020 och förändringar från 2021) och sänkt aktiekapital till 25 000 kronor (Ds våren 2019. Ny lagstiftning från 1 januari 2020).”¹⁷⁹

---

¹⁷⁷ Överenskommelsens fullständiga namn är ”Utkast till sakpolitisk överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna”.

¹⁷⁸ Se januariavtalet, s. 2.

¹⁷⁹ Se januariavtalet, s. 3.

Den föreslagna sänkningen av aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå som nu ska redogöras för är följaktligen ett resultat av en sakpolitisk överenskommelse i januariavtalet. För tydlighetens skull har följande avsnitt delats in i olika delavsnitt bestående av promemorians största, och för framställningen mest intressanta, huvuddrag.

3.7.2 Ds 2019:6

3.7.2.1 Företagandet

Erfarenheterna från 2010 års sänkning förklarades i promemorian vara att ett lägre ställt krav på aktiekapital i privata aktiebolag gjorde aktiebolaget tillgängligt för fler som ville starta företag. Detta baserades på statistik som visade att knappt 8 000 aktiebolag i snitt bildades per år mellan år 2004 och 2009, vilket var en siffra som ökade från 15 000 bolag år 2010 till 30 000 bolag år 2018.¹⁸⁰ De nya aktiebolagen etablerades främst inom tjänstesektorn.¹⁸¹

Trots statistiken bedömdes, precis som vid förra sänkningen, kravet på ett lägsta aktiekapital fortfarande utgöra ett hinder för den som ville bedriva näringsverksamhet i aktiebolagsform – speciellt för tjänste- och kunskapsföretag som generellt inte var i behov av kapitalkrävande tillgångar. Med detta i åtanke påpekades i promemorian att ett sänkt kapitalkrav sannolikt skulle gynna såväl bolag inom tjänstesektorn som kvinnors företagande.¹⁸² Det ansågs även vara av vikt att Sveriges bestämmelser om kapitalkravet inte väsentligen avvek från omvärldens generellt lägre krav på aktiekapital.¹⁸³

Vidare kritiserades avsaknaden av en koppling mellan kapitalkravet och det enskilda bolagets kapitalbehov samt risker med verksamheten. Ytterligare ett

---

¹⁸⁰ Se Ds 2019:6 s. 16.

¹⁸¹ Se Ds 2019:6 s. 16.

¹⁸² Detta eftersom kvinnor som startar företag i hög grad gör detta inom tjänstesektorn. Se Ds 2019:6 s. 16.

¹⁸³ Se Ds 2019:6 s. 19.

argument för att aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå skulle sänkas var därför att sänkningen skulle ge de enskilda bolagen större handlingsutrymme. Sänkningen skulle med andra ord innebära att bolagsledningen skulle kunna fastställa en lämplig nivå på aktiekapitalet i relation till hur den egna verksamheten skulle bedrivas för god lönsamhet och tillväxt.¹⁸⁴

3.7.2.2 Borgenärsskydd

Vidare betonades de eventuella konsekvenser en sänkning av kapitalkravet skulle innebära för kapitalkravets funktioner. Inledningsvis behandlades borgenärsskyddet, vilket nämndes vara en av kapitalkravets funktioner rent traditionellt. Utgångspunkten var dock att en marginal på 50 000 kronor snabbt kunde försvinna vid förändringar i bolagets omsättning och kostnader. Precis som vid 2010 års sänkning påpekades i promemorian att ett lagstadgat krav i en sådan storleksordning utgjorde ett klen skydd för bolagsborgenärerna i praktiken. Kapitalkravets funktion som borgenärsskydd ifrågasattes därmed i sin helhet.

Även argumentet att borgenärer i allmänhet såg till faktorer som kassaflöde och likviditet istället för aktiekapitalets storlek stod fast sedan förra sänkningen, precis som argumentet att vissa borgenärer trots allt fortfarande fäste avseende vid aktiekapitalet. Också det faktum att många borgenärer krävde säkerhet för sina fordringar mot aktiebolagen i form av till exempel personlig borgen eller pant användes i promemorian som ett argument för att kapitalkravet inte utgjorde något påtagligt skydd.

3.7.2.3 Principen om frihet från personligt betalningsansvar

Risken att borgenärer skulle ställa högre krav på säkerheter och därigenom urholka principen om frihet från personligt betalningsansvar identifierades som en eventuell konsekvens av en sänkning av flera remissinstanser år 2010.¹⁸⁵ Enligt uppgift i det betänkande som låg till grund för 2010 års

---

¹⁸⁴ Se Ds 2019:6 s. 17.

¹⁸⁵ Se avsnitt 3.6.3.

sänkning saknade omkring 80 procent av de nystartade företagen under åren 2002–2006 extern finansiering.¹⁸⁶ I 2020 års promemoria tydliggjordes att det inte fanns anledning att tro att läget var väsentligt annorlunda inför denna sänkningen och därför lyftes samma argument fram som i 2010 års betänkande, nämligen att risken att borgenärerna skulle ställa högre krav på säkerhet endast skulle spela mindre roll för företag utan behov av krediter (alltså majoriteten av nystartade bolag).¹⁸⁷

Även det faktum att ett aktiebolag fritt kan välja en högre nivå på sitt aktiekapital motsvarande kreditgivarens krav räknades upp som ett argument för att en sänkning skulle kunna ske utan större konsekvenser för principen om frihet från personligt betalningsansvar. Angående de icke-anpassade borgenärernas konsekvenser av en sänkning var bedömningen att det dåvarande kapitalkravet redan var för lågt ställt för att utgöra ett reellt skydd, varför en sänkning endast skulle få försumbara effekter.¹⁸⁸

3.7.2.4 Seriositetsspärr

Vidare diskuterades kapitalkravets funktion som spärr mot ogenomtänkt och oseriöst företagande. Precis som vid 2010 års sänkning var bedömningen att kravet på kapitaltillskott i viss mån borgade för att företagaren hade en genomtänkt och hållbar affärsidé som denne var beredd att satsa eget kapital på och att företagarens riskbenägenhet i förhållande till verksamheten därför var lägre många gånger. Även bedömningen att kapitalkravet innebar ett visst hinder mot att aktiebolagsformen utnyttjades för att nå skattemässiga fördelar stod fast. En alltför stor sänkning av aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå uppskattades därför innebära en risk för att bolagsformens goda anseende skulle naggas i kanten.¹⁸⁹

---

¹⁸⁶ Se SOU 2008:49 s. 45 f.

¹⁸⁷ Se Ds 2019:6 s. 18.

¹⁸⁸ Se Ds 2019:6 s. 18.

¹⁸⁹ Se Ds 2019:6 s. 18.

3.7.2.5 Bestämmelserna om tvångslikvidation och värdeöverföring

Precis som vid 2010 års ändring poängterades i promemorian att reglerna om tvångslikvidation vid kapitalbrist hade betydelse för vilken nivå kapitalkravet skulle bestämmas till. Bedömningen var att ”ju lägre aktiekapitalet är, desto snabbare kan en situation uppkomma där halva det registrerade aktiekapitalet är förbrukat och den särskilda procedur som föreskrivs i likvidationsreglerna ska tillämpas”.¹⁹⁰ Vidare nämndes det faktum att tvångslikvidationsreglerna medför administrativa kostnader vilket i sin tur kan innebära att aktieägarna görs personligt betalningsansvariga för bolagets förpliktelser.¹⁹¹

En låg nivå på kapitalkravet bedömdes även ha betydelse för reglerna om värdeöverföring. Beloppsspärren bedömdes få mindre betydelse samtidigt som försiktighetsregeln, vilken bedömdes vara svårare att tillämpa, istället skulle komma att spela en större roll för värdeöverföringarnas tillåtna storlek.¹⁹²

3.7.2.6 Promemorians förslag

Slutsatsen som presenterades i promemorian var att kapitalkravet fortfarande fyllde flera funktioner, men att funktionernas betydelse minskat genom den förra sänkningen. Samtidigt ansågs kapitalkravet fortfarande försvåra för den som ville starta ett aktiebolag. Med anledning av detta, samt för att Sverige skulle följa trenden av sänkta kapitalkrav i Europa, var förslaget att återigen sänka aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå. Genom en intresseavvägning mellan det knappa borgenärsskyddet, ambitionen att aktiebolag skulle bildas och seriositetsspärrens betydelse föreslogs i promemorian en sänkning av lägsta tillåtna aktiekapital i privata aktiebolag till 25 000 kronor.¹⁹³

---

¹⁹⁰ Se Ds 2019:6 s. 19.

¹⁹¹ Se Ds 2019:6 s. 19.

¹⁹² Se Ds 2019:6 s. 19.

¹⁹³ Se Ds 2019:6 s. 19.

3.7.3 Remissinstansernas svar

Remissutfallet var blandat. Majoriteten av remissinstanserna antingen tillstyrkte förslaget om en sänkning av kapitalkravet i privata aktiebolag eller hade ingen invändning alls. Den generella ståndpunkten bland remissinstanserna som tillstyrkte förslaget var att en sänkning kunde leda till ökat företagande och till att aktiebolagsformen skulle bli tillgänglig för fler som vill starta företag, särskilt inom tjänstesektorn och för kvinnliga företagare.¹⁹⁴ Finansbolagens förening uttryckte specifikt att ökat företagande och större flexibilitet för företagen vägde tyngre än ”aktiekapitalets begränsade betydelse som borgenärsskydd på de aktuella nivåerna”.¹⁹⁵

Flera remissinstanser avstyrkte dock förslaget med hänsyn till de konsekvenser som förslaget skulle innebära för kapitalkravets funktioner. Svenskt Näringsliv, Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten är ett urval av de remissinstanser som lyfte fram risken med att seriositetsspärren skulle tappa betydelse genom en ytterligare sänkning av aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå. Risken bedömdes ligga i att aktiebolag i ökad utsträckning kunde komma att användas vid ekonomisk brottslighet eller för andra icke-skyddsvärda syften.¹⁹⁶ Brottsförebyggande rådet var dock av uppfattningen att det inte framstod som någon större skillnad mellan ett kapitalkrav på 50 000 kronor eller 25 000 kronor ur ett brottsförebyggande perspektiv.¹⁹⁷ Skatteverket menade att ett visst kapitalkrav kunde ha betydelse som seriositetsspärr, men att den föreslagna sänkningen inte skulle påverka risken för ogenomtänkt eller oseriöst företagande.¹⁹⁸

Sveriges Advokatsamfund avstyrkte förslaget och menade att en mer drastisk sänkning skulle ske. Förslagets angivna syfte, att göra aktiebolagsformen mer tillgänglig, menade Advokatsamfundet vara mer politiskt motiverat och

---

¹⁹⁴ Se t.ex. Tillväxtverkets remissvar, s. 1 och Unionens remissvar, s. 2.

¹⁹⁵ Se Finansbolagens förenings remissvar, s. 1–2.

¹⁹⁶ Se Svenskt Näringslivs remissvar, s. 3, Åklagarmyndighetens remissvar, s. 1 samt Ekobrottsmyndighetens remissvar, s. 2.

¹⁹⁷ Se Brottsförebyggande rådets remissvar, s. 1.

¹⁹⁸ Se Skatteverkets remissvar s. 1.

mindre befogat ur en juridisk eller ekonomisk synpunkt då det saknades stöd för att antalet företag skulle bli fler genom en sänkning. Sänkningen från 50 000 kronor till 25 000 kronor ansågs även innebära att det i princip skulle vara meningslöst med ett kapitalkrav över huvud taget då varken borgenärsskyddet eller seriositetsspärren skulle upprätthållas på ett adekvat sätt. Samfundet menade därför att kravet på ett lägsta tillåtet aktiekapital istället skulle sänkas till 1 krona, alternativt avskaffas helt.¹⁹⁹

Även Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet menade att förslaget var ett uttryck för en politisk vilja som saknade grund i såväl ekonomisk som juridisk vetenskap. Fakultetsnämnden höll med om att borgenärsskyddsfunktionen var väsentligt urholkad och att kapitalkravets funktion som seriositetsspärr var utan större betydelse.²⁰⁰ Nämnden menade dock som följande:

”Den ekonomiska och juridiska forskningen ger vid handen att det kapital som måste tillskjutas vid bolagsbildning kan utgöra ett hinder mot bolagsbildning, vilket i sin tur kan försvåra inledande av företagsverksamhet. Det är emellertid ett missförstånd att tro att det är detsamma som kravet på aktiekapital. Det avgörande är det totala kapitalbelopp som behöver tillskjutas eller ställas till förfogande för latent kapitalbehov. Om aktiekapitalet minskas så att den som vill starta ett aktiebolag i stället behöver ställa säkerhet för bolagets skulder eller gå i borgen för detta, kan i själva verket de reella kapitalkraven komma att öka, till exempel i form av personliga borgensåtaganden. Enligt fakultetsnämndens mening kan det befaras att det nu aktuella förslaget om minskning av aktiekapitalet får en sådan effekt. Skulle så vara fallet är förslaget direkt kontraproduktivt i förhållande till de syften som önskas uppnå.”²⁰¹

Fakultetsnämnden menade också att det var kontraproduktivt att minska aktiekapitalet till 25 000 kronor utan att samtidigt överväga reglerna om tvångslikvidation och personligt ansvar i 25 kap. 13 och 18 §§ aktiebolagslagen. Nämndens slutsats var därför att kapitalkravet antingen skulle höjas eller tas bort.²⁰²

---

¹⁹⁹ Se Sveriges advokatsamfunds remissvar år 2019, s. 2–3.

²⁰⁰ Se Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitets remissvar, s. 1–3.

²⁰¹ Se Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitets remissvar, s. 3.

²⁰² Se Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitets remissvar, s. 3.

Angående kapitalkravets funktion i relation till principen om frihet från personligt betalningsansvar framförde Svenskt Näringsliv att sänkningen skulle innebära att det snabbare kunde uppstå en situation där halva det registrerade aktiekapitalet förbrukats och att styrelsen och aktieägarna i förlängningen skulle bli personligt betalningsansvariga om de fortsatte bedriva verksamheten trots kapitalbrist. Invändningen att principen kunde komma att urholkas genom den föreslagna sänkningen bedömdes av Svenskt Näringsliv vara ett argument starkt nog för att bibehålla kapitalkravets dåvarande nivå på 50 000 kronor.²⁰³ Precis som Svenskt Näringsliv anförde Svensk Handel att förslaget inte kunde antas få några större effekter på företagandet och sysselsättningen.²⁰⁴

3.7.4 Prop. 2019/20:21

Regeringens förslag överensstämde med det i promemorian, nämligen en sänkning av aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå i privata aktiebolag till 25 000 kronor. Likt bedömningen som gjordes i promemorian uttryckte regeringen i propositionen att betydelsen av kapitalkravets funktioner minskat efter 2010 års sänkning. Av desto större betydelse menade regeringen var att främja företagandet samt öka flexibiliteten för personer som vill etablera sig och starta nya bolag.²⁰⁵ Regeringen uttryckte följande:

”Åtgärder som på olika sätt kan underlätta för små företag att etablera sig och driva sin verksamhet är ett viktigt inslag i regeringens strategi för ekonomisk tillväxt och hög sysselsättning. Inte minst kan det ha betydelse för möjligheten att skapa nya jobb och upprätthålla en hög sysselsättning i glesbygden. Nya företag stärker också konkurrensen och bidrar därmed till utvecklingen av befintliga företag.”²⁰⁶

Vidare poängterade regeringen att det finns flera företagsformer att välja mellan för den som vill bedriva näringsverksamhet. Aktiebolagsformen framhölls dock som särskilt fördelaktig med anledning av aktiebolagets goda

---

²⁰³ Se Svenskt Näringslivs remissvar, s. 3.

²⁰⁴ Se Svensk Handels remissvar s. 1.

²⁰⁵ Se prop. 2019/20:21 s. 12.

²⁰⁶ Se prop. 2019/20:21 s. 9.

anseende, flexibilitet, lämplighet för risktagande samt högre överlevnadsgrad. Återigen betonades kapitalkravet som ett hinder för den som ville bedriva näringsverksamhet i aktiebolagsformen. Särskilt framhölls tjänstesektorn vara en sektor där ett kapitalkrav på 50 000 kronor framstod som onödigt betungande. Ingen egentlig utvärdering hade gjorts av den senaste sänkningen 2010 vid tiden för propositionen, men regeringen menade sig ha erfarenhet av att sänkningen gjort aktiebolagsformen mer tillgänglig för den som ville starta företag.²⁰⁷

Vidare konstaterades återigen avsaknaden av en koppling mellan kapitalkravet och det enskilda bolagets kapitalbehov och risker. Bedömningen att aktieägarna och bolagsledningen var bäst lämpade att avgöra hur verksamheten i det enskilda bolaget bäst skulle bedrivas för lönsamhet och tillväxt upprätthölls också, varför förslaget om en sänkning uppmuntrades av regeringen då sänkningen skulle leda till större handlingsutrymme för bolagen. Regeringen menade också att möjligheten att aktieägarna och bolagsledningen själva kunde välja ett högre aktiekapital än minimigränsen kvarstod, oavsett om förslaget om en sänkning skulle få genomslag eller inte. Därför ansågs det vara upp till aktieägarna själva att fastställa en ändamålsenlig nivå på aktiekapitalet (även i förekommande fall i samråd med bolagets kreditgivare). Argumenten för att förslaget skulle få genomslag var därför den större flexibiliteten, större tillgängligheten till bolagsformen samt det ökade handlingsutrymmet för små och växande företag sänkningen skulle innebära.²⁰⁸

Mot ovan nämnda fördelar vägde regeringen de intressen som kunde tala emot en sänkning av aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå. Likt promemorian lyfte regeringen inledningsvis frågan om kapitalkravets funktion som borgenärsskydd. Regeringen var av uppfattningen att det lagstadgade kravet på 50 000 kronor var ett klen skydd för bolagsborgenärerna i praktiken och

---

²⁰⁷ Dessa erfarenheter grundade regeringen i att det mellan år 2004 och 2009 bildades i snitt knappt 8 000 aktiebolag per år, medan denna siffra ökat efter sänkningen 2010 till 15 000 aktiebolag per år. Vidare bildades år 2018 ca 30 000 aktiebolag. Se prop. 2019/20:21 s. 10.

²⁰⁸ Se prop. 2019/20:21 s. 11.

att det därför kunde ifrågasättas om det fanns något reellt borgenärsskydd över huvud taget. Sammantaget menade regeringen att borgenärsskyddsaspekter inte utgjorde några starka argument mot en sänkning av kapitalkravet.²⁰⁹

Regeringen konstaterade även i relation till remissinstansernas påpekanden om risken för urholkning av principen om frihet från personligt betalningsansvar att det både före och efter 2010 års sänkning av kapitalkravet i stor utsträckning förekom att borgenärer avtalsvis försökte säkerställa sina fordringar. Regeringens uppfattning var att risken för att borgenärer i större utsträckning skulle ställa krav på säkerheter inte skulle spela någon större roll för företag utan behov av krediter. Regeringen hänvisade till den statistik som framgick av utredningen till 2010 års sänkning som visade på att omkring 80 procent av de nystartade aktiebolagen mellan år 2002 och 2006 saknade extern finansiering och menade att det inte fanns anledning att tro att det skulle förhålla sig väsentligt annorlunda vid tiden för det nya förslaget om sänkning.²¹⁰ Därför var inte heller denna aspekt något tillräckligt argument mot en sänkning.²¹¹

Däremot ansåg regeringen att kapitalkravets funktion som seriositetsspärr var av större betydelse, vilket även uttrycktes i promemorian. Det faktum att kravet på en kapitalinsats kunde utgöra ett visst hinder för missbruk av aktiebolagsformen som till exempel ekonomisk brottslighet samt minska företagares riskbenägenhet i bedrivandet av verksamheten ansåg regeringen vara skäl nog för att behålla ett visst krav på aktiekapital.²¹²

Vidare underströk regeringen betydelsen av kapitalkravets nivå i förhållande till reglerna om värdeöverföring och tvångslikvidation. Reglerna om värdeöverföring bedömdes påverkas av kapitalkravets nivå då beloppsspärren bedömdes få minskad betydelse av ett lågt ställt kapitalkrav. Detta bedömdes

---

²⁰⁹ Se prop. 2019/20:21 s. 12.

²¹⁰ Se SOU 2008:49 s. 45 f.

²¹¹ Se prop. 2019/20:21 s. 11.

²¹² Se prop. 2019/20:21 s. 12.

innebära att försiktighetsregeln skulle spela en större roll för värdeöverföringarnas tillåtna storlek. Detta uppskattades vara problematiskt då försiktighetsregeln ansågs vara svårare att tillämpa än beloppsspärren.²¹³ Regeringen var även av åsikten att ett lågt kapitalkrav förde med sig att halva det registrerade aktiekapitalet snabbare kunde förbrukas, vilket i sin tur skulle innebära administrativa kostnader i enlighet med tvångslikvidationsbestämmelserna och en större risk för personligt betalningsansvar hos aktieägarna.²¹⁴ Trots bedömningen att reglerna om tvångslikvidation kunde aktualiseras snabbare med ett lägre aktiekapital menade regeringen att den föreslagna sänkningen inte skulle innebära en alltför drastisk minskning av marginalen (25 000 kronor jämfört med 12 500 kronor) och att det därför inte fanns skäl att avvakta eller avstå från den föreslagna sänkningen.²¹⁵

Slutligen menade dock regeringen att kapitalkravets nivå skulle bestämmas så att det så långt som möjligt underlättade för företagare att starta och driva aktiebolag. Samtidigt bedömdes det finnas ett visst värde i att motverka helt ogenomtänkta bolagsbildningar och användningen av aktiebolagsformen i icke skyddsvärda syften. Efter en intresseavvägning mellan viljan att främja företagandet och upprätthållandet av seriositetsspärren föreslog regeringen en sänkning av aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå i privata aktiebolag på 25 000 kronor, vilket senare ledde till en lagändring.²¹⁶

3.7.5 Penningvärdets utveckling

Det kan konstateras att 2020 års kapitalkrav är det lägsta kravet i minimikapitalets historia sett till 2020 års penningvärde. Se följande diagram för en illustration av detta:

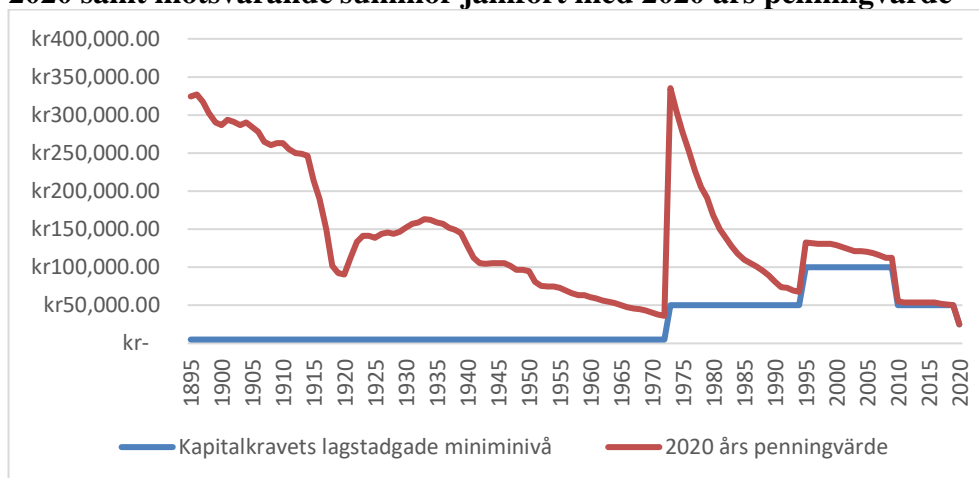
²¹³ Se prop. 2019/20:21 s. 12.

²¹⁴ Se prop. 2019/20:21 s. 12.

²¹⁵ Se prop. 2019/20:21 s. 13.

²¹⁶ Se SFS 2019:1264, 5 §.

Linjediagram över kapitalkravets lagstadgade miniminivåer år 1895–2020 samt motsvarande summor jämfört med 2020 års penningvärde ²¹⁷

Däremot innebar 2020 års sänkning inte några större skillnader rent värdemässigt jämfört med penningvärdets utveckling (till skillnad från till exempel 1973 års ändring, se avsnitt 3.4.5). År 2019 var 2010 års kapitalkrav ”värt” cirka 1 300 kronor mer än det lagstadgade kravet.²¹⁸

3.7.6 Rättspolitiska aspekter

Vid 2020 års ändring kvarstod det rättspolitiska intresset av att ytterligare främja företagandet och underlätta samt öka flexibiliteten för små företag att etablera sig samt driva verksamhet i aktiebolagsform. Det kan även urskiljas en ambition att aktieägarna och bolagsledningarna i större utsträckning skulle kunna välja en ändamålsenlig nivå på aktiekapitalet i den egna verksamheten och därigenom få större handlingsutrymme. Det främsta rättspolitiska intresset får alltså sägas vara främjandet av näringslivet genom att skapa gynnsammare förutsättningar för användningen av aktiebolagsformen.

Samtidigt menade regeringen att betydelsen av kapitalkravets funktioner minskat efter 2010 års sänkning. Exempelvis bedömdes kapitalkravets nivå

²¹⁷ Se Statistiska centralbyråns prisomräknare samt Statistiska centralbyråns statistik över levnadskostnadsindex/KPI (juli 1914=100), historiska tal, 1830– samt Bilaga A, linjediagram 1.

²¹⁸ Se Statistiska centralbyråns prisomräknare.

på 50 000 kronor knappast ha något större värde som borgenärsskydd. Lagstiftaren ifrågasatte även om kapitalkravets faktiska funktion som borgenärsskydd kvarstod över huvud taget. I förarbetena kan det inte heller urskiljas någon avsikt att aktiekapitalets lagstadgade miniminivå skulle utgöra ett skydd för borgenärerna. Vid 2020 års sänkning verkar det därför som att lagstiftaren varken ansåg borgenärsskyddet vara en av kapitalkravets funktioner eller ett bakomliggande ändamål till kravet.

Däremot nämndes kapitalkravets funktion som seriositetsspärr särskilt vara ett skäl att behålla kapitalkravet. I propositionen uttryckte regeringen sin avsikt att kapitalkravet fortsatt skulle tjäna som en seriositetsspärr, vilket innebär att spärren kvarstod som en av aktiekapitalets bakomliggande ändamål.

Precis som vid 2010 års sänkning kan frågan ställas huruvida viljan att främja företagandet kan sägas utgöra en av kapitalkravets funktioner. Inte heller i förarbetena bakom 2020 års sänkning beskrevs främjande av företagandet i aktiebolagsformen som ett ändamål med själva lagregeln, utan nämnda lagregel beskrevs istället ha en icke önskvärd praktisk effekt som gick ut över skyddsvärda företagare. Därför bör samma slutsats dras, nämligen att 2020 års kapitalkrav får anses ha en faktisk funktion som, i viss mån, innebär ett ”etableringshinder” för bland annat mindre företag och företag inom tjänstesektorn.

4 Lagstiftarens prioriteringar

4.1 Inledning

Som framgått i kapitel 3 har aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå både höjts och sänkts från bestämmelsens införande till idag. Vad som också framgått är att kapitalkravets nivå inte enbart ändrats i syfte att upprätthålla kravets funktioner. Inte heller har intresset av ökad ändamålsuppfyllelse och effektivitet varit ensamt avgörande för vilken miniminivå kapitalkravet fastställts till. Faktum är att lagstiftaren haft olika skäl och intressen bakom i princip varje ändring som genomförts. Nästa fråga som ska besvaras är därför hur prioriteringen mellan nya rättspolitiska intressen, kapitalkravets bakomliggande ändamål och kravets funktioner har speglats i kapitalkravets olika nivåer genom tiderna. De följande avsnitten delas in utifrån ändringarna av aktiekapitalets lagstadgade lägsta tillåtna nivåer.

4.2 Ökningar av kapitalkravet

4.2.1 Från 5 000 kronor till 50 000 kronor

Som bekant valde lagstiftaren att höja kapitalkravet i aktiebolag från 5 000 kronor till 50 000 kronor år 1973. I förarbetena diskuterades om höjningen istället skulle fastställas till en nivå jämförlig med penningvärdets utveckling, vilket hade motsvarat cirka 20 000 kronor, men så blev inte fallet. Vid tiden fanns ett rättspolitiskt intresse av att utforma tvingande rättsregler till skydd för bland annat bolagsborgenärer. Ett av de bakomliggande ändamålen till 1973 års kapitalkrav var därför just ett borgenärsskydd. Både den dåvarande miniminivån och ett krav motsvarande penningvärdets utveckling bedömdes dock vara alltför låga nivåer för att ta tillräcklig hänsyn till borgenärsskyddet. Samma sak gällde för seriositetsspärren. Kapitalkravet på 5 000 kronor ansågs vara så pass lågt ställt att aktiebolagsformen användes för oseriösa syften och ekonomisk brottslighet. Lagstiftaren ville därför höja kapitalkravet

för att möjliggöra ett fungerande borgenärsskydd och en effektiv seriositetsspärr.

I kontrast till prioriteringen av en förstärkning av borgenärsskyddet och seriositetsspärren stod intresset av att underlätta för små företag att använda sig av aktiebolagsformen. Intresset av att mindre företag skulle använda sig av aktiebolagsformen påverkade därför också vilken nivå kapitalkravet skulle fastställas till.

Intresseavvägningen resulterade i att lagstiftaren höjde kapitalkravet till en nivå om 50 000 kronor. Höjningen genomfördes i syfte att kapitalkravet skulle fungera i enlighet med dess bakomliggande ändamål och lagstiftarens intressen stod i korrelation med kapitalkravets bakomliggande ändamål. Kravet fastställdes till en nivå som syftade till att uppnå balans mellan kravets bakomliggande ändamål och tänkta funktioner. Det fanns med andra ord en balans, eller åtminstone en vilja att nå balans, mellan vad lagstiftaren ville uppnå, hur bestämmelsen utformades för att nå sitt ändamål och hur bestämmelsen bedömdes fungera i praktiken. Balansen i lagstiftarens prioriteringar resulterade i en kapitalkravsnivå som, baserat på ovan utredning, verkar ha tillgodosett de intressen, ändamål och funktioner som eftersträvats vid tiden.

4.2.2 Från 50 000 kronor till 100 000 kronor

Vid nästa ändring av aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå år 1995 skulle en höjning motsvarande penningvärdets utveckling innebära en miniminivå på minst 200 000 kronor. I förarbetena konstaterades att borgenärsskyddet fortfarande var ett av kapitalkravets bakomliggande ändamål och en höjning av miniminivån bedömdes fortfarande innebära en förstärkning av nämnda skydd. Samtidigt uppskattades ett kapitalkrav på 100 000–200 000 kronor vara ett otillräckligt skydd för bolagens borgenärer. Om lagstiftaren argumenterat som vid 1973 års höjning skulle kapitalkravets nivå fastställas

till ett belopp högre än 200 000 kronor, men så var inte fallet. Kapitalkravets miniminivå fastställdes istället till en nivå om 100 000 kronor, vilket kan uppfattas vara relativt motstridigt. Å ena sidan innebar det nya kravet en höjning av miniminivån, vilket förstärkte kapitalkravets funktion som borgenärsskydd och samtidigt ökade bestämmelsens ändamålsuppfyllelse. Å andra sidan fastställdes kapitalkravet till en nivå som ansågs vara otillräcklig för ett fullgott skydd och till en nivå som i praktiken var en sänkning jämfört med penningvärdets utveckling, se avsnitt 3.5.4.

Motstridigheten tyder på ett förändrat tankesätt hos lagstiftaren jämfört med år 1973. Istället för att prioritera en ökad ändamålsuppfyllelse med kapitalkravsbestämmelsen vägde nu andra rättspolitiska intressen tyngre än tidigare. Exempelvis verkar intresset av att stimulera småföretagsamheten ha växt i jämförelse med intresset av att förstärka borgenärsskyddet. Detta speglas bland annat i det faktum att kapitalkravet, på borgenärsskyddets bekostnad, fastställdes till en nivå om 100 000 kronor till fördel för de mindre bolagen.

Här kan urskiljas en tendens från lagstiftarens sida där övervägandena kring kapitalkravets nivå svajar något i jämförelse med den tidigare höjningen. Till skillnad från år 1973, då lagstiftaren försökt åstadkomma ett kapitalkrav med tydliga ändamål och efterföljande praktiska funktioner, verkar lagstiftaren nu vid 1995 års höjning påverkats av såväl viljan av att upprätthålla bestämmelsens bakomliggande ändamål och funktioner som att införa nya rättspolitiska intressen. Den fastställda nivån verkar inte vara optimal för varken ett fullgott borgenärsskydd eller för att främja företagandet i aktiebolagsformen på bästa sätt. Lagstiftarens prioriteringar speglade sig därför i kapitalkravets nivå på ett relativt otillfredsställande vis.

4.3 Sänkningar av kapitalkravet

4.3.1 Från 100 000 kronor till 50 000 kronor

År 2010 hade lagstiftaren en tydlig agenda bakom sänkningen av aktiekapitalets minimigräns – att främja företagandet i aktiebolagsformen. För att minska det så kallade ”hinder” som kapitalkravet påstods vara för vissa bolag att bedriva näringsverksamhet i aktiebolagsformen sänktes kravet. Sänkningen av aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå ämnade alltså att få en praktisk effekt där fler vände sig till aktiebolagsformen.

Samtidigt bedömdes betydelsen av kapitalkravets funktion som borgenärsskydd ha minskat. Regeringen menade att en marginal på 100 000 kronor snabbt kunde försvinna och att ett lagstadgat krav i den storleksordningen utgjorde ett klen borgenärsskydd i praktiken. Trots detta halverades aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå till förmån för intresset av att främja företagande i aktiebolagsformen. Här kan urskiljas en stor förändring i lagstiftarens prioriteringar. Argumenten gick inte längre i linje med att borgenärsskyddet behövdes förstärkas genom en höjning av kapitalkravet då skyddet var svagt i praktiken. Istället gick argumenten i linje med att en sänkning inte skulle innebära några större konsekvenser för borgenärsskyddet då skyddet redan var svagt i praktiken. Istället för att kapitalkravets historiskt viktiga funktion som borgenärsskydd grundade ett behov av förstärkning av skyddet användes alltså försvagningen som ett argument för att visa på funktionens irrelevans. Det nya sättet lagstiftaren argumenterade på verkar baserats på en vilja att prioritera en ny rättspolitisk agenda.

Vidare är resonemanget att ”de skäl som talar mot en sänkning av det lägsta tillåtna aktiekapitalet får avsevärt större bärighet om nivån bestäms till 1 kr än vid en mer återhållsam sänkning” och att utredningens förslag om en halvering av aktiekapitalets nivå framstod som ”en för närvarande lämplig avvägning mellan de olika intressen som gör sig gällande” intressant i

sammanhanget.²¹⁹ Vid fastställandet av den nya nivån på 50 000 kronor togs alltså någon form av hänsyn till kapitalkravets funktioner som borgenärsskydd och seriositetsspärr samt till det faktum att kapitalkravet till viss del motverkar att aktiebolagsformen används för icke skyddsvärda syften, trots funktionernas sviktande praktiska betydelse.

Vid 2010 års sänkning kan alltså återigen urskiljas ett nytt tankesätt och nya prioriteringar hos lagstiftaren. Nu speglades istället viljan att fler personer skulle använda sig av aktiebolagsformen i aktiekapitalets nya lägsta tillåtna nivå. Kapitalkravets historiskt viktiga funktioner spelade förvisso någon form av roll vid fastställandet av nivån, vilket framgår i ovan stycke. Tydligt är dock att balansen mellan de rättspolitiska intressena och kapitalkravets ändamål och funktioner ser annorlunda ut vid 2010 års sänkning jämfört med de tidigare höjningarna. Det är också tydligt hur lagstiftaren lade mindre vikt vid betydelsen av lagregelns ändamålsuppfyllelse och effektivitet än tidigare.

4.3.2 Från 50 000 kronor till 25 000 kronor

Tio år senare vid den senaste sänkningen av aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå var ambitionen fortfarande lika glasklar, nämligen att stimulera småföretagsamheten och främja företagandet i aktiebolagsformen. Kravet på 50 000 kronor bedömdes fortfarande innebära ett hinder för den som ville bedriva näringsverksamhet i aktiebolagsformen, varför lagstiftaren valde att halvera kapitalkravets miniminivå. Återigen genomfördes en sänkning i syfte att uppnå en praktisk effekt där fler valde att vända sig till aktiebolagsformen.

Vidare uttrycktes i förarbetena, precis som vid den förra sänkningen, att betydelsen av kapitalkravets historiskt viktiga funktioner minskat. I propositionen var bedömningen att betydelsen till och med minskat just på grund av den senaste sänkningen år 2010. Detta är intressant då lagstiftaren i förarbetena till 2010 gjorde bedömningen att en sänkning av kapitalkravet

---

²¹⁹ Se prop. 2009/10:61 s. 12 samt avsnitt 3.6.4.

endast skulle få en försumbart negativ effekt på kapitalkravets funktion som seriositetsspärr. Samma sak uttrycktes kring borgenärsskyddet, där en sänkning av kravets nivå inte bedömdes innebära några större konsekvenser ur borgenärsynpunkt. Det som nu framgår i förarbetena till 2020 års sänkning är alltså, i princip, att 2010 års sänkning faktiskt fick negativa konsekvenser för kapitalkravets funktioner.

Med facit i hand argumenterade emellertid lagstiftaren inte för att återställa kapitalkravets historiskt viktiga funktioner. Istället användes funktionernas minskade betydelse som ett argument för att återigen sänka aktiekapitalets minimigräns. Här kan urskiljas ett tydligt ställningstagande från lagstiftarens sida där nya rättspolitiska intressen helt överskuggat de grunder kapitalkravet vilar på, såväl i relation till kravets bakomliggande ändamål som dess funktioner. Lagstiftarens politiska agenda prioriterades kort sagt över kapitalkravets ändamålsuppfyllelse och effektivitet.

4.4 Slutsatser

Som framgått ovan har olika faktorer spelat olika stor roll vid fastställandet av aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå. Vad lagstiftaren valt att prioritera har också ändrats från kapitalkravets införande till idag. Vid 1973 års höjning av kapitalkravet, men även till viss del vid 1995 års höjning, går det att urskilja viss balans mellan hänsynen till de rättspolitiska intressena som fanns vid tiden för ändringarna och kapitalkravets ändamål och funktioner. Ändringar av kapitalkravets miniminivå gjordes för att uppnå ökad ändamålsuppfyllelse och det fanns en vilja att minska diskrepansen mellan bestämmelsens ändamål och praktiska effekt.

Vid sänkningarna av kapitalkravets miniminivå år 2010 och främst 2020 har däremot de rättspolitiska intressena vid tiden prioriterats över ovan nämnda funktioner och diskrepans. Istället för att stärka bestämmelsens slagkraftighet i förhållande till kravets traditionella funktioner försämrades flera funktioners praktiska betydelse medvetet till förmån för en ny rättspolitisk agenda.

Frågan är dock om det verkligen är en *ny* agenda som uppdragats genom 2010 och 2020 års sänkningar. Det har framgått av ovan avsnitt 3.2 att ett av aktiekapitalets bakomliggande ändamål vid införandet av bestämmelsen var att även mindre bolag skulle använda sig av aktiebolagsformen. En av anledningarna till varför aktiebolagslagen utformades med ett minimibelopp för aktiekapitalet, samt ett minimibelopp för varje enskild aktie, grundar sig i viljan att inkludera den så kallade ”mindre kapitalisten” samt underlätta för mindre företag att skapa aktiebolag. Att lagstiftaren år 2010 och 2020 ville främja småföretagandet i aktiebolagsformen samt öka företagens handlingsutrymme var därför inget nytt intresse.

Samtidigt var ett av aktiekapitalets viktigaste ändamål år 1895 att bolagens verksamhet skulle etableras med någorlunda ekonomisk grund och säkerhet. Även om det år 1895 var önskvärt att fler företagare fick tillgång till aktiebolagsformen var själva grunden till kapitalkravet ett behov av stabilitet, eller en ”någorlunda betryggande fasthet” som det uttrycktes i utredningen. Annorlunda uttryckt infördes kravet på ett lägsta tillåtet aktiekapital i aktiebolag för att genom lagstiftning garantera en ekonomisk bas i aktiebolagen, i vart fall vid aktiebolagets start. Den ekonomiska basen är en av aktiekapitalets mest grundläggande egenskaper som senare, mer specifikt i förarbetena till 1973 års ändring, bland annat visade sig ha fått funktionen som ett borgenärsskydd och en seriositetsspärr. Det kan därför konstateras att lagstiftarens prioritering år 2010 och 2020 av att främja företagandet i aktiebolagsformen över såväl seriositetsspärren som borgenärsskyddet står i kontrast med samtliga tidigare argument och grunder för ett krav på ett lägsta tillåtet aktiekapital.

Sammanfattningsvis kan alltså konstateras att kapitalkravets nivå inte enbart ändrats för att förstärka bestämmelsens praktiska effekter eller för att öka lagregelns ändamålsuppfyllelse. Det handlar inte heller bara om ändringar av kapitalkravsnivån i förhållande till penningvärdets utveckling. Kapitalkravets förändringar baseras nämligen också på lagstiftarens varierande intentioner, vilket tydligt speglats i de olika nivåerna av aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå.

Nästa fråga som behöver besvaras är därför huruvida detta tillvägagångssätt har resulterat i ett ändamålsenligt kapitalkrav eller inte.

5 Kapitalkravets ändamålsenlighet

5.1 Inledning

För att besvara framställningens sista frågeställning angående huruvida 2020 års kapitalkravsnivå är ändamålsenlig krävs en utredning av hur väl nivån uppfyller kravets ändamål. Utredningen sker på ett teoretiskt plan där såväl rättspolitiska överväganden som företagits bakom kravet som kritiken som riktats mot förslaget undersöks, jämförs och diskuteras. Fokus ligger på de ändamål och funktioner som kapitalkravet bedömdes ha vid 2020 års ändring, nämligen seriositetsspärren och funktionen som i framställningen kallats för ett ”etableringshinder”. Kapitalkravets funktion som borgenärsskydd kommer därför inte diskuteras i kapitel 5. Skyddet bedömdes vara en svag, om ens existerande, funktion vid 2020 års sänkning och en ändamålsenlig kapitalkravsnivå i förhållande till borgenärsskyddet försvann redan vid 1995 års ändring enligt lagstiftaren (se avsnitt 3.5.4). Slutsatsen att den nuvarande nivån inte heller är ändamålsenlig är därför inte särskilt långt bort. Det är i avsnitt 3.7.6 konstaterat att 2020 års kapitalkrav inte kan anses ha varken ett bakomliggande ändamål eller en faktisk funktion som borgenärsskydd, varför detta skydd inte diskuteras i det följande.

5.2 Kapitalkravets nya nivå och etableringshindret

Som bekant beskrevs i propositionen till 2020 års sänkning av aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå att sänkningen syftade till att underlätta för små företag att etablera sig samt driva verksamhet i aktiebolagsform. Att halvera kapitalkravets nivå kan därför vid första anblick verka vara helt i linje med ändamålet att fler ska kunna använda sig av aktiebolagsformen. Ett lägre kapitalkrav innebär att det rent praktiskt blir lättare (billigare) att starta och registrera verksamhet i aktiebolagsform. Tjänstebolag, bolag utan behov av

kapitalkrävande tillgångar och kvinnliga företagare är exempel på företag och personer som kan komma att gynnas av sänkningen i enlighet med dess bakomliggande ändamål, se avsnitt 3.7.4. Troligtvis kommer sänkningen också innebära att antalet aktiebolag ökar då andra bolagsformer blir mindre attraktiva i jämförelse. Fördelen med en ökad användning av aktiebolagsformen har förklarats vara aktiebolagsformens högre överlevnadsgrad samt goda anseende, flexibilitet och lämplighet för risktagande, se avsnitt 3.6.4.1. Genom att fler använder sig av aktiebolagsformen kan näringslivet gynnas rent generellt. Sänkningen ger dock upphov till ytterligare effekter utöver det nämnda vilka också måste beaktas innan frågeställningen kan besvaras.

Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet flaggade för en av dessa effekter, nämligen sänkningens konsekvenser för aktiebolagens möjligheter till kapitalanskaffning. Om kapitalkravets sänkning skulle innebära att den som vill starta ett aktiebolag istället behöver ställa säkerhet för bolagets skulder eller gå i borgen för detta menade nämnden att de reella kapitalkraven kunde komma att öka, till exempel i form av ett personligt borgensåtagande. Ett sådant borgensåtagande skulle innebära en ökad kostnad för etableringen av aktiebolaget för personen som gått i borgen. Nämnden menade därför att sänkningen av kapitalkravet skulle vara kontraproduktiv i förhållande till de syften som önskades uppnå då det rentav kan bli dyrare att starta ett aktiebolag med ett lågt aktiekapital.

Nämndens slutsatser kring ökade kostnader i form av borgensåtagande kan dock enbart appliceras på situationer då en verksamhets bolagsförmögenhet inte räcker till och det därför finns ett behov av ytterligare kapital. Lagstiftaren har poängterat att inte alla verksamheter har den typen av behov, se avsnitt 3.7.4. Med hänsyn till det tidigare kapitalkravet på 50 000 kronor, vilket inte innebar en alltför stor skillnad jämfört med det nuvarande kapitalkravet, är det heller inte sannolikt att sänkningen skulle innebära en alltför stor försämring av aktiebolagens möjligheter att beviljas krediter. Därför får kapitalkravets nya nivå anses vara ändamålsenlig i förhållande till

syftet att främja starten och registreringen av aktiebolaget. För verksamheter i behov av kapital föreligger dock viss risk att uppstarten av företagsverksamheten blir dyrare generellt genom sänkningen.

Utöver en billigare etableringsfas avsåg lagstiftaren att sänkningen av kapitalkravet skulle innebära ett underlättande av driften av en verksamhet i aktiebolagsformen, se avsnitt 3.7.4. Det första som kan beaktas i förhållande till bolagets drift är att sänkningen av kapitalkravsnivån innebar en del konsekvenser för tvångslikvidationsreglerna och skyldigheten att låta upprätta en kontrollbalansräkning när det finns skäl att anta att bolagets eget kapital understiger hälften av det registrerade aktiekapitalet. Det har konstaterats att ju lägre aktiekapitalet är, desto snabbare kan en situation uppkomma där halva det registrerade aktiekapitalet är förbrukat. Om ett bolag bildas med lägsta tillåtna aktiekapital, det vill säga 25 000 kronor, blir styrelsen skyldig att upprätta en kontrollbalansräkning redan när förlusterna i bolaget uppgår till 12 500 kronor. Det sänkta kapitalkravet innebär med andra ord en halvering av gränsen för styrelsens skyldighet att upprätta en kontrollbalansräkning vilket i sig innebär en högre risk för att tvångslikvidationsreglerna blir aktuella.

Som tidigare konstaterat, se avsnitt 2.1, är det också vanligt att kostnader uppstår före intäkter i en verksamhets uppstartsskede, vilket innebär att aktiebolag inte sällan redovisar förluster inledningsvis. Ett aktiebolag kan därför snabbt hamna i en situation där en kontrollbalansräkning måste upprättas med alla konsekvenser i form av arbete och kostnader detta medför. Den halverade marginalen för upprättande av kontrollbalansräkning i kombination med riskerna för förluster vid aktiebolagens uppstartsskede får anses innebära en ännu större risk för att tvångslikvidationsreglerna aktualiseras.

Med anledning av ovan argumenterade flera remissinstanser för att en sänkning av kapitalkravet krävde en översyn av reglerna om tvångslikvidation, se avsnitt 3.7.3. Så blev dock inte fallet. Istället menade

lagstiftaren att marginalen till att halva aktiekapitalet skulle förbrukas redan var liten vid tiden då aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå var 50 000 kronor och att sänkningen därför skulle genomföras oavsett. Här måste dock poängteras att problemet accentuerades ytterligare oavsett lagstiftarens åsikt om hur stor skillnad det skulle bli jämfört med den tidigare nivån. Marginalerna är *de facto* mindre vilket innebär en ökad risk för skyldigheten att upprätta en kontrollbalansräkning och därmed en något mer besvärlig drift av verksamheten. Med hänsyn till den ökade risken för att reglerna om kontrollbalansräkning och tvångslikvidation aktualiseras framstår den nya nivån på kapitalkravet i privata aktiebolag inte som ändamålsenlig för att underlätta driften av verksamheter i aktiebolagsformen.

För det andra måste beaktas att en ökad risk för tvångslikvidation innebär en ökad risk för att styrelsen och aktieägarna blir personligt betalningsansvariga för bolagets förpliktelser under vissa omständigheter. Flera remissinstanser, bland annat Svenskt Näringsliv, flaggade vid remissbehandlingen för att den grundläggande principen om frihet från personligt betalningsansvar skulle urholkas genom en sänkning av kapitalkravet. Svenskt Näringsliv menade att sänkningen skulle innebära att det blev lättare att hamna i en situation där styrelsen eller aktieägarna förlorar mycket mer än bara det aktiekapital som utgjorde kapitalinsatsen. Detta kan även sättas i relation till det faktum att en majoritet av alla nystartade aktiebolag väljer att inte ha någon revisor i enlighet med 9 kap. 1 § aktiebolagslagen, se avsnitt 2.1 och Bilaga B. Bolag som inte har en revisor riskerar att gå miste om nödvändig kunskap kring reglerna om driften av ett aktiebolag, vilket även innefattar tvångslikvidationsreglerna samt hur man som styrelse och aktieägare undviker personligt betalningsansvar. Kombinationen av ett lågt aktiekapital och avsaknaden av en revisor ökar risken för ett aktiebolag att hamna i en tvångslikvidationssituation, vilket förstärker ovan argument att den nya nivån på kapitalkravet i privata aktiebolag inte är ändamålsenlig för att främja företagandet och driften i aktiebolagen rent generellt.

För att ett personligt betalningsansvar ska bli aktuellt krävs dock att styrelsens ledamöter måste fortsätta driva verksamheten trots kapitalbrist, vilket går emot aktiebolagslagens regler. Det är upp till såväl styrelsen som aktieägarna själva att följa aktiebolagslagens regler. Det är också styrelsens ansvar att anlita kompetenta rådgivare trots det slopade kravet på revisor. Det finns heller inget hinder för styrelsen att se till att det aktuella aktiebolaget får en stabil ekonomisk grund genom aktiekapitalet – kapitalkravet är endast ett golv, inte ett tak. Därför innebär kapitalkravets nya nivå inte i sig att risken för att trigga det personliga betalningsansvaret ökar. Det är istället styrelsens och aktieägarnas ageranden inom verksamhetens ramar som kan påverka hur hög risken är för att ett personligt betalningsansvar ska bli aktuellt. Det går därför inte att belasta kapitalkravets ändamålsenlighet för styrelsens och aktieägarnas egenansvar.

Vidare ska även ett tredje perspektiv beaktas, nämligen det som rör bestämmelserna om värdeöverföring. Det har tidigare konstaterats att beloppsspärren bedömdes få minskad betydelse av ett lågt ställt kapitalkrav, se avsnitt 3.7.3. Därför kommer försiktighetsregeln att spela större roll för vilka värdeöverföringar som är tillåtna. Försiktighetsregeln har beskrivits vara svårare att tillämpa än beloppsspärren, se avsnitt 3.7.4. Detta innebär ett större arbete för bolagen vid varje värdeöverföring, vilket kan argumenteras försvåra driften av verksamheten i aktiebolagsformen. Försiktighetsregeln är däremot ingen nyhet. Bolagen har även innan sänkningen av kapitalkravet behövt ta hänsyn till försiktighetsregeln och huruvida en överföring framstår som försvarlig eller inte. Skillnaden nu är att regeln fått större betydelse. Regeln ska med andra ord fortsätta tillämpas likadant, varför sänkningen endast får anses innebära försumbara konsekvenser för kapitalkravets ändamålsenlighet sett utifrån detta perspektiv.

5.3 Seriositetsspärren

Seriositetsspärren har rent historiskt syftat till att förhindra utnyttjande av aktiebolagsformen för underlättande av ekonomisk brottslighet, att minska

riskbenägenheten hos företagaren som investerat eget kapital i verksamheten, att undvika att aktiebolagsformen används för oseriösa och ogenomtänkta syften samt att reducera och förhindra otillbörligt nyttjande av de fördelar aktiebolagsformen erbjuder. Aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå har således ansetts fungera som en slags tröskel som reducerat risken för ovan nämnda aktiviteter. Trots detta har tesen ”ju högre kapitalkrav, desto starkare seriositetsspärr” inte varit helt självklar även om ett högre krav får anses spela stor roll för att reducera risken för oseriöst och ogenomtänkt företagande. I samband med 2010 års ändring var bedömningen att kapitalkravet inte kunde förhindra alla typer av ekonomisk brottslighet eller missbruk av aktiebolagsformen. Det är därför inte helt självklart att den senaste ändringen av kapitalkravet innebar en försvagning av seriositetsspärrens effekt just för att det var en sänkning. Lagstiftaren var som bekant av uppfattningen att sänkningen endast skulle få försumbara effekter när det kom till användningen av aktiebolag vid ekonomisk brottslighet eller för andra icke skyddsvärda syften.

Flera remissinstanser flaggade dock för att 2020 års sänkning skulle innebära just en försvagning av seriositetsspärren. Ekobrottsmyndigheten var en av de remissinstanser som lyfte fram risken med att seriositetsspärren skulle tappa sin betydelse genom sänkningen då fler skulle kunna använda aktiebolagsformen för icke skyddsvärda syften om kapitalkravet var lägre. Även Advokatsamfundet menade att seriositetsspärren inte skulle kunna upprätthållas på ett adekvat sätt genom ett kapitalkrav på 25 000 kronor. Brottsförebyggande rådet menade däremot att förslaget inte skulle innebära någon större skillnad för spärren ur ett brottsförebyggande perspektiv och Skatteverket gjorde bedömningen att sänkningen inte skulle påverka risken för ogenomtänkt eller oseriöst företagande.

Inte heller med remissinstansernas bedömningar i åtanke är det helt enkelt att avgöra huruvida sänkningen av kapitalkravet innebar en konkret försvagning av seriositetsspärren eller inte. Dock kan konstateras att sänkningen i vart fall inte innebar en förstärkning av kapitalkravets funktion som seriositetsspärr.

Det kan även konstateras att lagstiftaren behandlat seriositetsspärrens praktiska effekt som subsidiär till ambitionen att fler får möjligheten att använda aktiebolagsformen. Om seriositetsspärren tvärtom hade prioriterats är det svårt att se att en sänkning skulle ha genomförts. Med största sannolikhet skulle kapitalkravet istället ha höjts till förmån för spärrens effektivitet. Att ta ställning till här är därför inte huruvida sänkningen ökade bestämmelsens ändamålsuppfyllelse, utan om sänkningen innebar en försvagning eller inte påverkade funktionens ändamålsenlighet över huvud taget.

Sammanfattningsvis kan därför sägas att kapitalkravets nya nivå inte förefaller vara fastställd till den mest ändamålsenliga nivån i relation till kapitalkravets funktion som seriositetsspärr. Troligtvis innebar sänkningen en försämring av funktionens praktiska effekt. Däremot är det svårt att säga om nivån om 25 000 kronor i sig försämrade seriositetsspärrens effekt på ett märkbart sätt eller om sänkningen endast fått försumbara effekter.

5.4 Sammanfattande synpunkter

Viktigt att komma ihåg är att kapitalkravets nivå gäller för både etableringsspärren och seriositetsspärren. Därför är det intressant att se över hur funktionerna samspelar med varandra och jämföra detta med kapitalkravets ändamålsenlighet.

Som nu konstaterats flertalet gånger var lagstiftarens största ambition med sänkningen att främja företagandet i aktiebolagsformen. Med en lägre tröskel blir det billigare att starta aktiebolag. Vad som måste lyftas fram här är att dessa fördelar också gäller för personer och verksamheter med icke skyddsvärda syften och icke genomtänkta affärsidéer. Det är inte bara den hederliga egenföretagaren inom tjänstesektorn som ges större möjligheter att starta ett aktiebolag vilket förarbetena ges sken av i vissa delar, utan även den ekonomiska brottslingen och personen som missbrukar aktiebolagsformen erhåller den lägre tröskelns fördelar. Det är, som bekant, här seriositetsspärren

får sin betydelse. Samtidigt som kapitalkravets nya nivå ska främja företagandet i aktiebolagsformen ska alltså samma kapitalkrav även ha en funktion som är den rakt motsatta – att i viss mån utgöra ett hinder, en spärr, för visst nyttjande av bolagsformen. Kapitalkravets bakomliggande ändamål och funktioner är med andra ord motstridiga i viss mån.

Motstridigheten innebär att det är viktigt att uppnå en balans mellan intressena. Med ett minskat kapitalkrav, till förmån för etableringen av nya aktiebolag, följer en större betydelse av en fungerande seriositetsspärr. Därför bör inte kapitalkravet sänkas så pass mycket att spärren tappar sin faktiska funktion. På samma sätt är det viktigt att tröskeln till aktiebolagsformen inte ställs för högt så att även de med seriösa och genomtänkta affärsidéer avstår från att nyttja aktiebolagsformen och dess fördelar. En balans är därför, som sagt, att föredra. Som tidigare konstaterat verkar det dock som att en sådan balans inte eftersträvats vid den senaste sänkningen, utan ambitionen att fler får möjligheten att använda aktiebolagsformen tycks ha prioriterats över seriositetsspärren.

Sammanfattningsvis kan konstateras att sänkningen av kapitalkravet såväl ökade som minskade kravets ändamålsuppfyllelse. Det nya kapitalkravet innebär en ökad ändamålsenlighet i förhållande till lagstiftarens ambition att underlätta etableringen av aktiebolag, men tvärtom gäller för ambitionen att underlätta driften av i aktiebolagen rent generellt. Fler kommer kunna starta aktiebolag då kapitalkravet halverats, men risken för tvångslikvidation under verksamhetens drift verkar vara större. Det kan även bli dyrare att starta aktiebolag i en kapitalkrävande bransch där krediter krävs vid uppstartsskedet med tanke på risken för ökade krav på personliga borgensåtaganden.

Vidare är det inte helt klart huruvida den nya nivån försämrat seriositetsspärrens faktiska funktion, men nivån har i vart fall inte inneburit en ökad ändamålsuppfyllelse. Sett till balansen mellan de bakomliggande ändamålen och funktionerna verkar främjandet av företagandet premierats på ett sådant vis att seriositetsspärrens funktion minskat.

Vid en värdering av lagregelns effektivitet utifrån dess ändamålsuppfyllelse kan därför konstateras att kapitalkravets nivå inte är ställd till en optimal nivå. Om lagstiftaren istället anpassat kapitalkravets nivå utifrån en balans mellan seriositetsspärren och ambitionen att främja företagandet i aktiebolagsformen är det sannolikt att aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå i privata aktiebolag skulle vara mer effektiv.

6 Avslutande reflektioner

Framställningens genomgång av kapitalkravets grunder, funktioner och ändamål genom tiderna ger upphov till en del reflektioner. En av dem är att lagstiftaren legitimerat kapitalkravets existens på olika sätt genom åren. Vid tiden för kravets införande och fram till 1973 års höjning var lagstiftaren tydlig med vad som skulle uppnås med bestämmelserna om ett lägsta tillåtet aktiekapital och dess nivå. Kapitalkravet var berättigat för att bolagsborgenärer, presumtiva aktieköpare, anställda och minoritetsägare skulle förses med någon form av skydd från att bolagets styrelse och övriga aktieägare skulle göra sig av med bolagsförmögenheten. Ett krav på en lägsta tillåten nivå av aktiekapital i ett bolag var även berättigat för att kravet skulle motverka ekonomisk brottslighet, upprätthålla eller skapa ett gott rykte kring aktiebolaget som bolagsform samt skapa en ekonomisk grund och stabilitet i aktiebolagen.

De senare årens ändringar av kapitalkravets nivå har däremot inte haft lika tydliga argument för varför aktiebolagslagen fortfarande uppställer ett krav på ett minimikapital i privata aktiebolag. Enligt förarbetena till 2020 års sänkning verkar kapitalkravet enbart finnas kvar för att sortera bort oseriösa företagare och ogenomtänkta affärsidéer. Samtidigt konstaterade lagstiftaren flera gånger seriositetsspärrens avtagande betydelse i samma förarbeten. Det är svårt att se hur lagstiftaren legitimerade ett kapitalkrav enbart med hjälp av en till synes svag funktion som seriositetsspärr. Det är också svårt att tro att lagstiftaren idag hade infört ett kapitalkrav enbart med motiven bakom 2020 års sänkning i ryggen. Jämfört med tidigare års ändringar av aktiekapitalets lägsta tillåtna nivå var lagstiftaren inför 2020 års ändring inte tydlig med varför, eller om, kapitalkravet var berättigat.

Med anledning av ovan är det intressant att se på hur lagstiftaren faktiskt fört sin argumentation och resonerat kring kapitalkravets existens. Tidigare använde lagstiftaren många samhällseliga argument för införandet och

bibehållandet av ett kapitalkrav. Kravet skulle gynna de allra flesta (borgenärer, aktieägare och anställda exempelvis) och den ökade användningen av aktiebolagsformen skulle gynna samhället i stort. På senare år använder däremot lagstiftaren närmast paternalistiska argument för att berättiga kapitalkravet och det kan ifrågasättas om resultatet gynnar någon alls. Sänkningarna av kapitalkravet beskrivs å ena sidan beskydda och främja de svenska medborgarnas välfärd genom att fler använder aktiebolagsformen. Samtidigt bibehålls kapitalkravet som å andra sidan kan anses inskränka på medborgarnas frihet att driva bolag utan personligt ansvar. Kravet rättfärdigas med hänvisning till dess funktion som seriositetsspärr och därmed någon form av skydd för medborgarnas bristande rationalitet.²²⁰

Något som också kan anmärkas i relation till de senare årens förarbeten är det relativt snäva perspektiv som tillämpats på utredningarna och diskussionerna kring kapitalkravet i privata aktiebolag. I varken 2010 eller 2020 års förarbeten nämns den stora förändring av kapitalkravets nivå som skett rent praktiskt från kravets införande till den senaste ändringen. Som bekant, se avsnitt 3.4.5, har kapitalkravet gått från ett högsta värde om cirka 335 000 kronor år 1973 till 25 000 kronor jämfört med 2020 års penningvärde.²²¹ Ur detta perspektiv är det inte svårt att förstå varför lagstiftaren tycker att till exempel borgenärsskyddet tappat sin betydelse. Rent praktiskt är det en skillnad på cirka 310 000 kronor från det att borgenärsskyddsaspekten först diskuterades till det nuvarande kapitalkravet. Med detta i åtanke kan ifrågasättas om inte ett bredare perspektiv, inbegripet en jämförelse med penningvärdets utveckling, hade lett till andra slutsatser i 2020 års reform. I vart fall hade troligtvis andra argument använts av lagstiftaren för att en sänkning skulle åstadkommas än de som använts i de senaste årens förarbeten.

Sammanfattningsvis kan legitimiteten av kapitalkravet i privata aktiebolag ifrågasättas. Den senaste sänkningen verkar vara politiskt motiverad och

---

²²⁰ Lagstiftarens inställning kan tolkas som att företagare skulle starta aktiebolag grundat på ogenomtänkta verksamhetsidéer utan ett lagstadgat kapitalkrav.

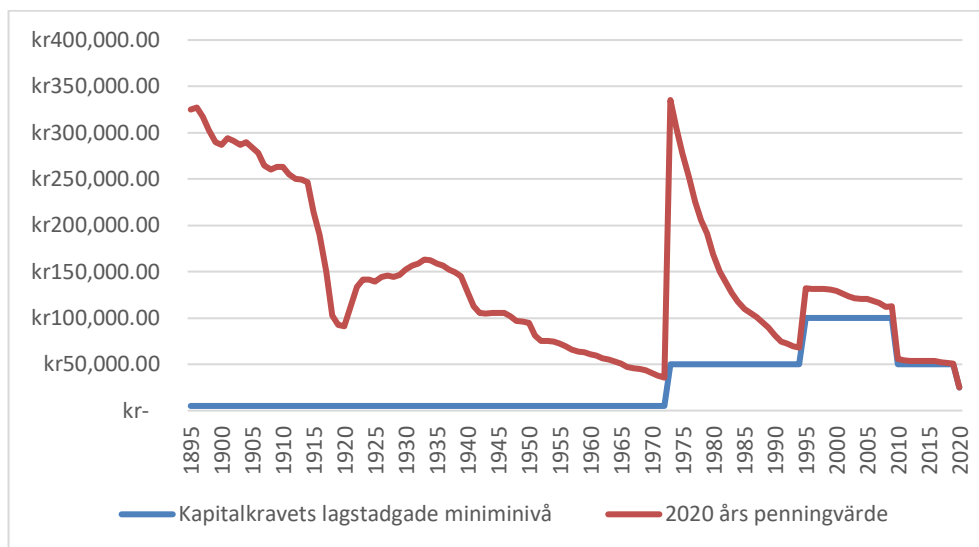
²²¹ Se även Bilaga A, Linjediagram 1 och Tabell 1.

mindre befogad ur en juridisk eller ekonomisk synpunkt, precis som både Advokatsamfundet och Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet argumenterat för i sina remissvar, se avsnitt 3.7.3. Efter att ha analyserat kapitalkravets ändamål och funktioner från kravets införande till idag framstår det också som att kapitalkravets innebörd urholkats och i princip förlorat sin instrumentella funktion. Kapitalkravet har gått från att medföra ett starkt borgenärsskydd till att innebära en svag och ifrågasatt seriositetsspärr. Det som kvarstår, förutom ett krav som sorterar bort vissa oseriösa företagare och ogenomtänkta affärsidéer, är tidernas lägst ställda kapitalkrav någonsin och en till synes falsk trygghet för såväl aktieägare som borgenärer om att kravet utgör ett skydd.

Bilaga A

Linjediagram 1

Kapitalkravets lagstadgade miniminivåer år 1895–2020 samt motsvarande summor jämfört med 2020 års penningvärde.²²²

Tabell 1

Kapitalkravets lagstadgade miniminivåer år 1895–2020 samt motsvarande summor jämfört med 2020 års penningvärde.²²³

Årtal	Kapitalkravets lagstadgade miniminivå	2020 års penningvärde
1895	5 000,00 kr	324 637,68 kr
1896	5 000,00 kr	327 224,44 kr
1897	5 000,00 kr	317 117,12 kr
1898	5 000,00 kr	302 702,70 kr
1899	5 000,00 kr	289 882,35 kr
1900	5 000,00 kr	286 511,63 kr
1901	5 000,00 kr	293 682,96 kr

²²² Se Statistiska centralbyråns prisomräknare samt Statistiska centralbyråns statistik över levnadskostnadsindex/KPI (juli 1914=100), historiska tal, 1830–.

²²³ Se Statistiska centralbyråns prisomräknare samt Statistiska centralbyråns statistik över levnadskostnadsindex/KPI (juli 1914=100), historiska tal, 1830–.

1902	5 000,00 kr	291 252,96 kr
1903	5 000,00 kr	286 511,63 kr
1904	5 000,00 kr	289 882,35 kr
1905	5 000,00 kr	283 870,97 kr
1906	5 000,00 kr	278 103,84 kr
1907	5 000,00 kr	264 377,68 kr
1908	5 000,00 kr	260 465,12 kr
1909	5 000,00 kr	262 966,92 kr
1910	5 000,00 kr	262 966,92 kr
1911	5 000,00 kr	255 336,79 kr
1912	5 000,00 kr	250 152,28 kr
1913	5 000,00 kr	249 392,71 kr
1914	5 000,00 kr	246 153,85 kr
1915	5 000,00 kr	214 260,87 kr
1916	5 000,00 kr	189 538,46 kr
1917	5 000,00 kr	150 243,90 kr
1918	5 000,00 kr	102 240,00 kr
1919	5 000,00 kr	92 538,00 kr
1920	5 000,00 kr	90 830,00 kr
1921	5 000,00 kr	111 380,00 kr
1922	5 000,00 kr	133 777,00 kr
1923	5 000,00 kr	141 609,00 kr
1924	5 000,00 kr	141 466,00 kr
1925	5 000,00 kr	139 068,00 kr
1926	5 000,00 kr	143 947,00 kr
1927	5 000,00 kr	145 651,00 kr
1928	5 000,00 kr	144 093,00 kr
1929	5 000,00 kr	146 518,00 kr
1930	5 000,00 kr	151 944,00 kr
1931	5 000,00 kr	156 783,00 kr
1932	5 000,00 kr	158 806,00 kr
1933	5 000,00 kr	163 179,00 kr
1934	5 000,00 kr	161 941,00 kr
1935	5 000,00 kr	158 806,00 kr
1936	5 000,00 kr	156 783,00 kr
1937	5 000,00 kr	151 944,00 kr
1938	5 000,00 kr	149 333,00 kr
1939	5 000,00 kr	144 794,00 kr
1940	5 000,00 kr	127 539,00 kr
1941	5 000,00 kr	112 397,00 kr
1942	5 000,00 kr	105 192,00 kr
1943	5 000,00 kr	104 851,00 kr

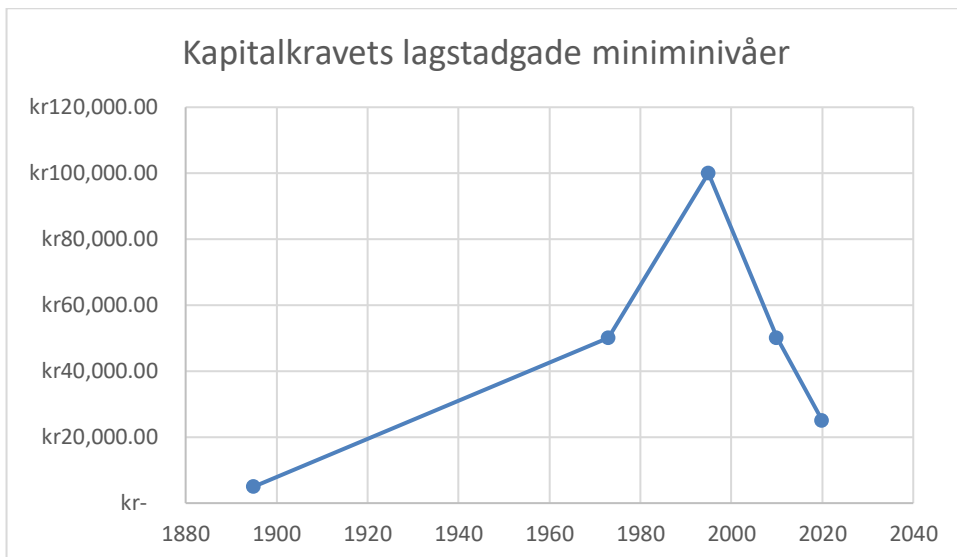
1944	5 000,00 kr	105 192,00 kr
1945	5 000,00 kr	105 644,00 kr
1946	5 000,00 kr	105 192,00 kr
1947	5 000,00 kr	102 137,00 kr
1948	5 000,00 kr	96 627,00 kr
1949	5 000,00 kr	96 152,00 kr
1950	5 000,00 kr	94 673,00 kr
1951	5 000,00 kr	80 970,00 kr
1952	5 000,00 kr	75 506,00 kr
1953	5 000,00 kr	75 122,00 kr
1954	5 000,00 kr	74 591,00 kr
1955	5 000,00 kr	72 611,00 kr
1956	5 000,00 kr	69 143,00 kr
1957	5 000,00 kr	66 169,00 kr
1958	5 000,00 kr	63 505,00 kr
1959	5 000,00 kr	62 954,00 kr
1960	5 000,00 kr	60 479,00 kr
1961	5 000,00 kr	59 171,00 kr
1962	5 000,00 kr	56 456,00 kr
1963	5 000,00 kr	54 877,00 kr
1964	5 000,00 kr	53 164,00 kr
1965	5 000,00 kr	50 544,00 kr
1966	5 000,00 kr	47 428,00 kr
1967	5 000,00 kr	45 583,00 kr
1968	5 000,00 kr	44 718,00 kr
1969	5 000,00 kr	43 489,00 kr
1970	5 000,00 kr	40 686,00 kr
1971	5 000,00 kr	37 869,00 kr
1972	5 000,00 kr	35 726,00 kr
1973	50 000,00 kr	335 238,00 kr
1974	50 000,00 kr	304 641,00 kr
1975	50 000,00 kr	277 508,00 kr
1976	50 000,00 kr	251 430,00 kr
1977	50 000,00 kr	225 826,00 kr
1978	50 000,00 kr	205 333,00 kr
1979	50 000,00 kr	191 407,00 kr
1980	50 000,00 kr	168 480,00 kr
1981	50 000,00 kr	150 275,00 kr
1982	50 000,00 kr	138 442,00 kr
1983	50 000,00 kr	127 207,00 kr
1984	50 000,00 kr	117 663,00 kr
1985	50 000,00 kr	109 595,00 kr

1986	50 000,00 kr	105 147,00 kr
1987	50 000,00 kr	100 881,00 kr
1988	50 000,00 kr	95 429,00 kr
1989	50 000,00 kr	89 574,00 kr
1990	50 000,00 kr	81 077,00 kr
1991	50 000,00 kr	74 164,00 kr
1992	50 000,00 kr	72 504,00 kr
1993	50 000,00 kr	69 350,00 kr
1994	50 000,00 kr	67 791,00 kr
1995	100 000,00 kr	132 366,00 kr
1996	100 000,00 kr	131 631,00 kr
1997	100 000,00 kr	131 064,00 kr
1998	100 000,00 kr	131 140,00 kr
1999	100 000,00 kr	130 647,00 kr
2000	100 000,00 kr	129 247,00 kr
2001	100 000,00 kr	126 294,00 kr
2002	100 000,00 kr	123 507,00 kr
2003	100 000,00 kr	121 290,00 kr
2004	100 000,00 kr	120 721,00 kr
2005	100 000,00 kr	120 283,00 kr
2006	100 000,00 kr	118 569,00 kr
2007	100 000,00 kr	116 117,00 kr
2008	100 000,00 kr	112 141,00 kr
2009	100 000,00 kr	112 563,00 kr
2010	50 000,00 kr	55 570,00 kr
2011	50 000,00 kr	54 099,00 kr
2012	50 000,00 kr	53 682,00 kr
2013	50 000,00 kr	53 651,00 kr
2014	50 000,00 kr	53 799,00 kr
2015	50 000,00 kr	53 768,00 kr
2016	50 000,00 kr	53 299,00 kr
2017	50 000,00 kr	52 306,00 kr
2018	50 000,00 kr	51 355,00 kr
2019	50 000,00 kr	50 399,00 kr
2020	25 000,00 kr	25 000,00 kr

Linjediagram 2

Kapitalkravets lagstadgade miniminivåer år 1895–2020.²²⁴

Tabell 2

Kapitalkravets lagstadgade miniminivåer år 1895–2020.²²⁵

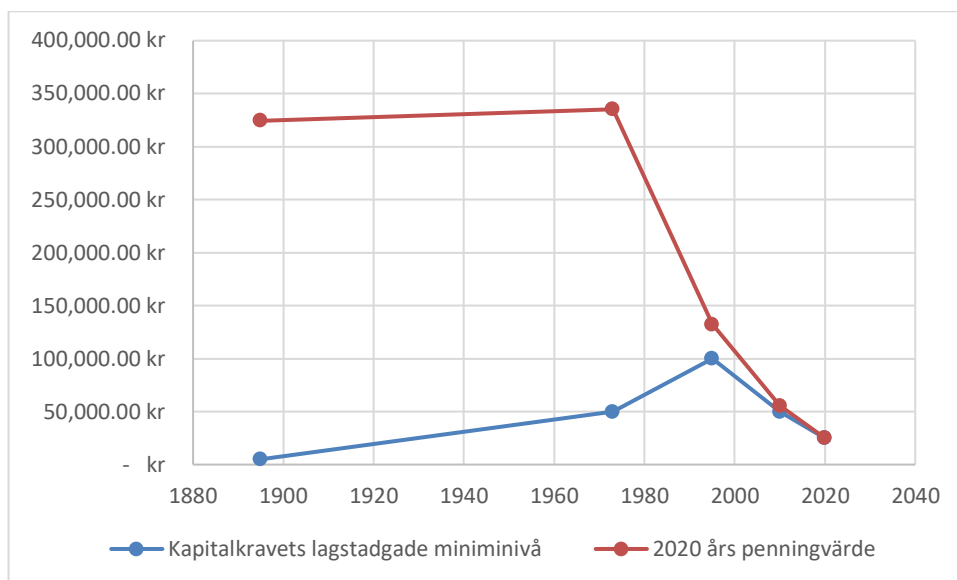
Årtal	Kapitalkravets lagstadgade miniminivå
1895	5 000,00 kr
1973	50 000,00 kr
1995	100 000,00 kr
2010	50 000,00 kr
2020	25 000,00 kr

²²⁴ Se Statistiska centralbyråns prisomräknare samt Statistiska centralbyråns statistik över levnadskostnadsindex/KPI (juli 1914=100), historiska tal, 1830–.

²²⁵ Se Statistiska centralbyråns prisomräknare samt Statistiska centralbyråns statistik över levnadskostnadsindex/KPI (juli 1914=100), historiska tal, 1830–.

Linjediagram 3

Kapitalkravets lagstadgade miniminivåer år 1895, 1973, 1995, 2010 och 2020 samt motsvarande summor jämfört med 2020 års penningvärde.²²⁶

Tabell 3

Kapitalkravets lagstadgade miniminivåer år 1895, 1973, 1995, 2010 och 2020 samt motsvarande summor jämfört med 2020 års penningvärde.²²⁷

Årtal	Kapitalkravets lagstadgade miniminivå	2020 års penningvärde
1895	5 000,00 kr	324 637,68 kr
1973	50 000,00 kr	335 238,00 kr
1995	100 000,00 kr	132 366,00 kr
2010	50 000,00 kr	55 570,00 kr
2020	25 000,00 kr	25 000,00 kr

²²⁶ Se Statistiska centralbyråns prisomräknare samt Statistiska centralbyråns statistik över levnadskostnadsindex/KPI (juli 1914=100), historiska tal, 1830–.

²²⁷ Se Statistiska centralbyråns prisomräknare samt Statistiska centralbyråns statistik över levnadskostnadsindex/KPI (juli 1914=100), historiska tal, 1830–.

Bilaga B

Statistik över andel nyregistrerade aktiebolag med och utan revisorsförbehåll under 2019 och 2020.²²⁸

Registreringsår ▼	Aktiebolag eller lagerbolag vid nybildningen ▲	Antal företag	Antal som hade revisor i nybildningsärendet	Antal med revisorsförbehåll	Antal med revisorsförbehåll som inte har revisor
2019	Lagerbolag	15 920	20	11 956	10 990
	Aktiebolag	29 590	2 888	26 984	26 410
2020	Lagerbolag	18 160	43	15 394	14 787
	Aktiebolag	36 643	2 605	34 307	33 899
Total		100 313	5 556	88 641	86 086

Registreringsår ▼	Aktiebolag eller lagerbolag vid nybildningen ▲	Andel med revisorsförbehåll	Andel med revisorsförbehåll och utan revisor
2019	Lagerbolag	75,1 %	69,0 %
	Aktiebolag	91,2 %	89,3 %
2020	Lagerbolag	84,8 %	81,4 %
	Aktiebolag	93,6 %	92,5 %
Total		88,4 %	85,8 %

²²⁸ Edwall, Maria, analytiker på Bolagsverket, e-post <statistik@bolagsverket.se> 2020-12-11. I sitt original var tabellen i ett stycke, men har på grund av platsbrist och rekommenderade marginaler fått delas upp i två separata tabeller.

Käll- och litteraturförteckning

Offentligt tryck

Sverige

Utredningsbetänkanden

- SOU 1895:1 Förlag till lagar om enkla bolag och handelsbolag, om aktiebolag samt om föreningar för ekonomisk verksamhet m.m.
- SOU 1910:1 Förlag till lag om aktiebolag äfvensom till andra därmed sammanhängande författningar.
- SOU 1941:8 Lagberedningens förslag till lag om aktiebolag m.m. I.
- SOU 1941:9 Lagberedningens förslag till lag om aktiebolag m.m. II.
- SOU 1942:47 Lagrådets utlåtande över Lagberedningens förslag till lag om aktiebolag m.m.
- SOU 1971:15 Förlag till aktiebolagslag m.m.
- SOU 1992:83 Aktiebolagslagen och EG: [en anpassning av den svenska lagen till EG:s bolagsdirektiv 1, 2, 3 och 12]: delbetänkande.
- SOU 2008:49 Aktiekapital i privata aktiebolag.
- Ds 2019:6 Lägre kapitalkrav för privata aktiebolag.

Propositioner

- Prop. 1895:6 Kongl. Maj:ts Nåd. Proposition N:o 6, med, förslag till lag om handelsbolag och enkla bolag, lag om aktiebolag, lag om vissa föreningar för ekonomisk verksamhet, lag om aktiebolag, som drifva försäkringsrörelse, lag angående ändring i vissa delar af strafflagen, lag om ändring i vissa delar af förordningen angående handelsböcker och handelsräkningar den 4 maj 1855, lag angående ändring i 10 §' af förordningen om tioårig preskription och om dr sstämning den 4 mars 1862, lag om registrering af bankaktiebolag samt lag om ändring i vissa delar af lagen angående handelsregister, firma och prokura den 13 juli 1887.
- Prop. 1910:54 Kungl. Maj:ts Nåd. Proposition N:o 54, med förslag till lag om aktiebolag och till lag om vissa ändringar i lagen om handelsbolag och enkla bolag den 28 juni 1895.
- Prop. 1944:5 Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om aktiebolag, m. m.; given Stockholms slott den 22 december 1943.
- Prop. 1973:93 Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om konvertibla skuldebrev m.m.
- Prop. 1993/94:196 Ändringar i aktiebolagslagen (1975:1385) m.m.
- Prop. 2004/05:85 Ny aktiebolagslag.

Prop. 2009/10:61 En sänkning av kapitalkravet för privata aktiebolag.

Prop. 2019/20:21 Lägre kapitalkrav för privata aktiebolag.

Utskottsbetänkanden

Särskilda utskottets memorial 1895:6. 'Särskilda utskottets (n:o 1) utlåtande n:o , i anledning af dels Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lag om handelsbolag och enkla bolag, lag om aktiebolag, lag om vissa föreningar för ekonomisk verksamhet, lag om aktiebolag, som drifva försäkringsrörelse, lag angående ändring i vissa delar af strafflagen, lag om ändring i vissa delar af förordningen angående handelsböcker och handelsräkningar den 4 maj 1855, lag angående ändring i 10 § af förordningen om tioårig preskription och om årsstämming den 4 mars 1862, lag om registrering af bankaktiebolag samt lag om ändring i vissa delar af lagen angående handelsregister, firma och prokura den 13 juli 1887; dels väckta motioner i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag om aktiebolag' i *Bihang till Riksdagens Protokoll 1895. Åttonde samlingen, 1 Afdelningen, 1 Häftet* (cit. Särskilda utskottets memorial 1895).

Första särskilda utskottets utlåtande 1944:5. 'Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om aktiebolag m.m., dels ock i ämnet väckta motioner.' i *Bihang till riksdagens protokoll 1944. 11 Samlingen, 1 Avdelningen, Nr 1* (cit. Första särskilda utskottets utlåtande 1944).

Övrigt offentligt tryck

Riksdagens protokoll 1895, Andra kammaren, n:o 32, 1895-04-24.

Europeiska unionen

Rådets andra direktiv 77/91/EEG av den 13 december 1976 om samordning av de skyddsåtgärder som krävs i medlemsstaterna av de i artikel 58 andra stycket i fördraget avsedda bolagen i bolagsmännens och tredje mans

intressen när det gäller att bilda ett aktiebolag samt att bevara och ändra dettas kapital, i syfte att göra skyddsåtgärderna likvärdiga.

Rådets och kommissionens beslut av den 13 december 1993 om ingående av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet mellan Europeiska gemenskaperna, deras medlemsstater och Finland, Island, Liechtenstein, Norge, Schweiz, Sverige och Österrike, 94/1/EKSG, EG, Europeiska gemenskapernas officiella tidning nr L 001, 03/01/1994 s. 0001–0001 (cit. Rådets och kommissionens beslut av den 13 december 1993 om ingående av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet).

Litteratur

Andersson, Jan: *Kapitalskyddet i aktiebolag: En kritisk lärobok*, Sjunde upplagan, Stockholm, 2020.

Almlöf, Hanna: *Bolagsorganens reglering och dess ändamålsenlighet*, Stockholm, 2014.

Bergström, Clas & Samuelsson, Per: *Aktiebolagets grundproblem*, Femte upplagan, Stockholm, 2015.

Ekins, Richard: *The Nature of Legislative Intent*, Oxford, 2016.

Kaldal, Anna & Sjöberg, Gustaf: *Vetenkskrav på uppsatser i rättsvetenskap – handfasta tips*, Stockholm, 2018.

Kleineman, Jan: ”Rättsdogmatisk metod” i Nääv, Maria & Zamboni, Mauro (red.): *Juridisk metodlära*, Andra upplagan, Lund, 2018.

Nerep, Erik: *Aktiebolagsrättsliga studier – särskilt om kapitalskyddet*, Stockholm, 1994.

Ross, Alf: *Om ret og retfærdighed, en indførelse i den analytiske retsfilosofi*, Fjärde upplagan, Köpenhamn, 1953.

Skog, Rolf: *Rodhes Aktiebolagsrätt*, Tjugosjätte upplagan, Stockholm, 2020.

Artiklar

Grönfors, Kurt: 'Ändamål och funktion' *Juridisk Tidskrift nr 3 1999/00 s. 523*.

Smickiklas, Martin: 'Aktiebolagsrättens utveckling' *SvJT 1989 s. 39*.

Strömholm, Stig: "Rättsvetenskap och rättspolitik" *SvJT 1973 s. 657*.

Lagkommentarer

Nerep, Samuelsson & Adestam: Aktiebolagslag (2005:551) 1 kap. 4 §, Karnov 2020-10-29.

Samuelsson: Aktiebolagslag (2005:551) 3 kap. 3 §, Karnov 2020-09-28.

Övriga källor

Remissvar

Bolagsverket, yttrande över betänkandet "Aktiekapital i privata aktiebolag" (Betänkande Ju2008/4316/L1), tillgänglig på <www.bolagsverket.se> (besökt 2020-11-20) (cit. Bolagsverkets remissvar).

Brottsförebyggande rådet, yttrande över promemorian "Lägre kapitalkrav för aktiebolag" (Promemoria Ju2019/01733/L1), tillgängligt på <www.regeringen.se> (besökt 2020-10-09) (cit. Brottsförebyggande rådets remissvar).

Ekobrottsmyndigheten, yttrande över promemorian ”Lägre kapitalkrav för aktiebolag” (Promemoria Ju2019/01733/L1), tillgängligt på <www.regeringen.se> (besökt 2020-10-08) (cit. Ekobrottsmyndighetens remissvar).

Finansbolagens förening, yttrande över promemorian ”Lägre kapitalkrav för aktiebolag” (Promemoria Ju2019/01733/L1), tillgängligt på <www.regeringen.se> (besökt 2020-10-08) (cit. Finansbolagens förenings remissvar).

Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet, yttrande över promemorian ”Lägre kapitalkrav för aktiebolag” (Promemoria Ju2019/01733/L1), tillgängligt på <www.regeringen.se> (besökt 2020-10-10). (cit. Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitets remissvar)

Skatteverket, yttrande över promemorian ”Lägre kapitalkrav för aktiebolag” (Promemoria Ju2019/01733/L1), tillgängligt på <www.regeringen.se> (besökt 2020-10-09) (cit. Skatteverkets remissvar).

Svensk Handel, yttrande över promemorian ”Lägre kapitalkrav för aktiebolag” (Promemoria Ju2019/01733/L1), tillgängligt på <www.regeringen.se> (besökt 2020-10-08) (cit. Svensk Handels remissvar).

Svenskt Näringsliv, yttrande över yttrande över promemorian ”Lägre kapitalkrav för aktiebolag” (Promemoria Ju2019/01733/L1), tillgängligt på <www.regeringen.se> (besökt 2020-10-08) (cit. Svenskt Näringslivs remissvar).

Sveriges advokatsamfund, yttrande över betänkandet "Aktiekapital i privata aktiebolag” (Betänkande Ju2008/4316/L1), tillgänglig på <www.advokatsamfundet.se> (besökt 2020-11-06) (cit. Sveriges advokatsamfunds remissvar år 2008).

Sveriges advokatsamfund, yttrande över promemorian ”Lägre kapitalkrav för aktiebolag” (Promemoria Ju2019/01733/L1), tillgängligt på <www.regeringen.se> (besökt 2020-10-09) (cit. Sveriges advokatsamfunds remissvar år 2019).

Tillväxtverket, yttrande över promemorian ”Lägre kapitalkrav för aktiebolag” (Promemoria Ju2019/01733/L1), tillgängligt på: <www.regeringen.se> (besökt 2020-10-08) (cit. Tillväxtverkets remissvar).

Unionen, yttrande över promemorian ”Lägre kapitalkrav för aktiebolag” (Promemoria Ju2019/01733/L1), tillgängligt på <www.regeringen.se> (besökt 2020-10-08) (cit. Unionens remissvar).

Åklagarmyndighetens yttrande över Ds 2019:6, 2019-06-14. Tillgänglig på: <<https://www.regeringen.se/4adaf5/contentassets/2bb11df0c2fd433ab8c211ab1f8a9629/aklagarmyndigheten.pdf>> (besökt 2020-10-08) (cit. Åklagarmyndighetens remissvar).

Annat

Andersson, Sara: 'MINIMIKAPITALET I PRIVATA AKTIEBOLAG - borgenärsskydd eller papperskonstruktion?', examensuppsats i associationsrätt, 2015, Stockholms universitet (cit. Andersson, Sara 2015).

Bolagsverket, 'Statistik om företag och föreningar', tillgängligt på <www.bolagsverket.se> (besökt 2020-11-03) (cit. Bolagsverkets statistik).

Edwall, Maria, analytiker på Bolagsverket, e-post <statistik@bolagsverket.se> 2020-12-11.

Holm, Tova, handläggare på Statistiskservice SCB, e-post <information@scb.se> 2020-10-20.

Nilsson, Madelene: 'The share capital requirement – a comparative study of its functions, problems and future.', Graduate thesis, Master of Laws programme, 2013, Lunds universitet (cit. Nilsson, Madelene 2013).

Socialdemokraterna, 'Utkast till överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna', 2019, tillgängligt på <www.socialdemokraterna.se> (besökt 2020-12-02) (cit. januariavtalet).

Statistiska centralbyrån, 'Prisomräknaren', tillgängligt på <<https://www.scb.se/prisomraknaren>> (besökt 2020-12-05) (cit. Statistiska centralbyråns prisomräknare).

Statistiska centralbyrån, 'Levnadskostnadsindex/KPI (juli 1914=100), historiska tal, 1830–', tillgängligt på <<https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/priser-och-konsumtion/konsumentprisindex/konsumentprisindex-kpi/pong/tabell-och-diagram/konsumentprisindex-kpi/kpi-historiska-tal-1830/>> (besökt 2020-12-06) (cit. Statistiska centralbyråns statistik över levnadskostnadsindex/KPI (juli 1914=100), historiska tal, 1830–).

Wiberg, Tobias: 'Ett aktiekapital till nytta för vem? Aktiekapitalets funktion som skydd för bolagets borgenärer och som spärr för ogenomtänkt och oseriös näringsverksamhet', examensarbete i civilrätt, särskilt associationsrätt, 2020, Uppsala universitet (cit. Wiberg, Tobias 2020).

Rättsfallsförteckning

EU-domstolen

C-212/97 *Centros Ltd ./. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen*, EU:C:1999:126.

C-208/00 *Überseering ./. Nordic Construction Company Baumanagement GmbH (NCC)*, EU:C:2002:632.

C-167/01 *Kamer van Kophandel en Fabrieken voor Amsterdam ./. Inspire Art Ltd*, EU:C:2003:512.